

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Zdravotně sociální fakulta

Posouzení preventivně výchovné činnosti v oblasti požární ochrany a seznamování obyvatel v obci s charakterem možného ohrožení a s opatřeními ochrany obyvatelstva realizovanými obcemi a Hasičským záchranným sborem kraje.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor: Bc. Veronika Heinrichová

Vedoucí práce: RNDr. Helena Majzlíková

Datum odevzdání práce: 23. května 2011

ABSTRACT

The assessment of preventive educational activities in the field of fire protection and getting people in villages aware of the nature of potential threats and of protective measures implemented by municipalities and regional fire brigades.

The content of this thesis is to document the current status of the content and forms of training people for self-protection and mutual assistance in case of emergency events. This content and forms are part of the legislative norms of the state, including the quantification and qualification of entities that provide these activities.

To obtain information, questionnaire survey was conducted with employees of one branch of civil service and self-government authorities. Similar research with one hundred citizens aged over 18 years was carried out for specific assessment of education and public awareness. After the analysis of these sections, it can be concluded that although the current legislation, the long-term concept of the government of the Czech Republic and the wide range of possible influences on the population in preventive education activities in the field of fire protection and protection of the population form a prerequisite for penetration of the necessary information to the public, the desired efficiency and effectiveness required are not achieved in their implementation. For example, the older generation lacks basic knowledge, which has been politicized before 1989.

Overall, this work can lead to the conclusions that there is a need for education at schools of all levels and subsequent lifelong learning for all the citizens of this country. It is also necessary to continuously update and maintain the required level of competency of staff of the entities that carry out preventive educational activities in the field of fire and civil protection.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

.....
Bc. Veronika Heinrichová

Poděkování

Děkuji RNDr. Heleně Majzlíkové za odborné vedení této práce, za její cenné rady a podnětné připomínky. Na tomto místě bych chtěla poděkovat také svým rodičům, kteří mě podporovali při studiu.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 SOUČASNÝ STAV	9
1. 1 Požární ochrana.....	10
1. 1. 1 Historie profesionální požární ochrany.....	10
1. 1. 2 Současnost požární ochrany	11
1. 1. 3 Preventivně výchovná činnost v oblasti požární ochrany.....	13
1. 1. 4 Právní předpisy požární ochrany	13
1. 2 Ochrana obyvatelstva.....	16
1. 2. 1 Historie ochrany obyvatelstva	16
1. 2. 2 Současnost ochrany obyvatelstva	19
1. 2. 3 Preventivně výchovná činnost v oblasti ochrany obyvatelstva	20
1. 2. 4 Právní předpisy ochrany obyvatelstva.....	20
1. 3 Subjekty preventivně výchovné činnosti	23
1. 3. 1 Orgány veřejné správy.....	23
1. 3. 2 Hasičský záchranný sbor České republiky.....	27
1. 3. 3 Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby.....	30
1. 3. 4 Fyzické osoby.....	30
1. 3. 5 Občanská sdružení.....	31
1. 3. 6 Pojišťovny	31
1. 4 Zaměření preventivně výchovné činnosti	32
1. 4. 1 Zaměření krátkodobé	32
1. 4. 2 Zaměření střednědobé.....	32
1. 4. 3 Zaměření dlouhodobé	33
1. 5 Seznámení obyvatel v obci s charakterem možného ohrožení	34
1. 5. 1 Způsob informování	34
1. 5. 2 Zaměření a formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí.....	35
1. 6 Opatření ochrany obyvatelstva	37
1. 6. 1 Oblast varování.....	37

1. 6. 2	<i>Oblast evakuace</i>	40
1. 6. 3	<i>Oblast ukrytí</i>	42
1. 6. 4	<i>Oblast nouzového přežití</i>	44
1. 6. 5	<i>Humanitární pomoc</i>	46
2	CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	48
2. 1	Cíl práce	48
2. 2	Hypotéza	48
3	METODIKA	49
4	VÝSLEDKY	51
4. 1	Občané na území obce s rozšířenou působností Písek.....	52
4. 2	Pracovníci Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje požární stanice Písek.....	75
4. 3	Pracovníci Městského úřadu ve městě Písku	80
4. 4	Obce s rozšířenou působností v Jihočeském kraji	84
5	DISKUZE	88
6	ZÁVĚR	92
7	KLÍČOVÁ SLOVA	94
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	95
9	PŘÍLOHY	100

ÚVOD

Téma diplomové práce je „Posouzení preventivně výchovné činnosti na úseku požární ochrany a seznamování obyvatel v obci s charakterem možného ohrožení a s opatřeními ochrany obyvatelstva realizovanými obcemi a Hasičským záchranným sborem kraje“. Cílem práce je zjistit připravenost jednotlivých subjektů zodpovídajících za preventivně výchovnou činnost, vyhodnotit koncepce těchto subjektů a jejich vlastní realizaci a posoudit stav plnění úkolů v oblasti preventivně výchovné činnosti, které jsou realizovány obcí a Hasičským záchranným sborem kraje pro obyvatelstvo v obci s charakterem možného ohrožení.

V životě člověka mohou nastat neočekávané mimořádné události. V naší zemi to mohou být živelní pohromy (např. povodně, vichřice), požáry, havárie s únikem nebezpečných látek do životního prostředí (např. radiační havárie, havárie v chemických provozech a skladech) a další, které mohou ohrozit životy i zdraví obyvatel a způsobit velké materiální škody. Lidská společnost se vždy snažila a stále snaží následkům těchto mimořádných událostí zabránit nebo je přinejmenším zmírnit. Ke zmírnění následků těchto událostí na občany přispívají zejména legislativní a organizační opatření, která přijímá každý vyspělý stát. Česká republika, která zcela jistě mezi vyspělou společností patří, garantuje základní právo na ochranu života, zdraví a majetkových hodnot v ústavním pořádku České republiky, konkrétně v článku 112 ústavního zákona 1/1993 Sb., Ústavy České republiky.

Po „sametové“ revoluci bylo třeba řešit také problematiku integrace požární ochrany, ochrany obyvatelstva i dalších potřebných složek a jejich začlenění do obdobných systémů fungujících ve státech Evropské unie.

Civilní ochrana z dob režimu před listopadem 1989 byla zaměřena především na řešení situací při válečném konfliktu a neřešila potřeby eliminace vzniku a důsledků mimořádných událostí za mírového stavu. Byla realizována cestou Armády České republiky, od roku 1993 v organizační struktuře Hlavního úřadu Civilní ochrany, regionálních úřadů Civilní ochrany a útvarů ochrany a obrany na okresních úradech.

Archaismus tohoto systému si vynutil radikální změnu, které předcházelo přijetí zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v platném znění, v němž byl do našeho právního řádu zaveden pojem ochrana obyvatelstva. Podle tohoto zákona se ochranou obyvatelstva rozumí plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku s odvoláním na čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I).

Systém novodobé ochrany obyvatelstva se datuje od 1. ledna 2001, kdy byl výkon státní správy v této oblasti převeden z působnosti Ministerstva obrany do působnosti Ministerstva vnitra, což nejlépe odpovídá současným potřebám našeho státu.

Bezpečnostní systém je tvořen příslušnými prvky zákonodárné, výkonné a soudní moci, územní samosprávy, ale i právníckými a fyzickými osobami, které mají odpovědnost za zajištění bezpečnosti České republiky. Významnou součástí a základním principem tohoto systému ochrany je předcházení rizikům, tedy prevence. Činnosti příslušných orgánů probíhají koordinovaně. Systém ochrany je koncipován tak, aby jeho jednotlivé součásti byly schopny plnit stanovené úkoly samostatně.

Funkčnost tohoto systému je prověřována v reálných případech již zmíněných plošných živelních pohrom, jako byly povodně v roce 2002, 2006, 2009 a 2010 nebo vichřice Emma v roce 2008, ale i neustálým prověřováním v rámci taktických či prověřovacích cvičení celého systému, počínaje technologií a způsoby varování obyvatelstva, přes nasazení sil a prostředků pro efektivní záchranu lidí, zvířat, majetku. A to jak v operačním, tak i v organizačním řízení těchto složek.

Každá mimořádná událost, ať reálná či simulovaná, slouží k vyhodnocení dosavadního systému také v rámci preventivně výchovné činnosti.

1 SOUČASNÝ STAV

Obsahové zaměření a formy preventivně výchovné činnosti (dále jen „PVČ“) na úsecích požární ochrany a ochrany obyvatelstva vychází ze současných legislativních norem a z potřeby dosažení znalostí a dovedností obyvatelstva k jeho chování při předcházení mimořádných událostí (dále jen MU“) a při jejich vzniku. Úroveň spolupráce s občanskými sdruženími, veřejně prospěšnými organizacemi, jinými orgány a organizacemi působícími na úseku požární ochrany je na různé úrovni.

V oblasti požární ochrany vytváří podmínky PVČ zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o požární ochraně“). PVČ sehrává důležitou roli také v systému ochrany obyvatelstva. Podle zákona č. 239/2001 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o IZS“), plní Hasičský záchranný sbor kraje (dále jen „HZS kraje“) úkoly orgánů kraje, v organizování instruktáží a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a v případě složek IZS zaměřené na jejich vzájemnou součinnost, k tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení. Ve smyslu vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, jsou v souladu s havarijními plány kladeny požadavky na předávání informací veřejnosti. Informování a přípravu obyvatelstva pro případ MU zahrnují programy pro vzdělávání, výchovu a výcvik veřejnosti. Úkoly informovanosti obyvatelstva specifikuje vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva v §4 odst. 2 písm. a), b), c), d) a v §5 písm. a), b), c), d), e).

Ochrana života, zdraví a majetku před požáry a připravenost obyvatelstva v případě vzniku MU je základním předpokladem k sebeochraně a vzájemné pomoci.

1. 1 Požární ochrana

Požární ochrana je vžitý název pro systém, který vytváří podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných MU. Formou právních předpisů jsou stanoveny povinnosti ministerstev a jiných správních úřadů, právnických osob (dále jen „PO“) a fyzických osob (dále jen „FO“), postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinnosti jednotek požární ochrany.

1. 1. 1 Historie profesionální požární ochrany

První placený hasičský sbor byl na českém území založen již v roce 1853 v Praze. Hlavní odpovědnost za hašení požárů ale ležela od 2. poloviny 19. století až do druhé světové války na dobrovolných hasičských sborech měst a obcí. Za první Československé republiky existovaly veřejné požární jednotky z povolání jen v některých větších městech. Uvedený stav samozřejmě neodpovídal potřebám průmyslového státu v dobách míru, tím spíše za války. Po druhé světové válce byla požární ochrana zařazena do působnosti ministerstva vnitra. Plnění úkolů na úseku požární ochrany pak zajišťovaly národní výbory, jejichž výkonným orgánem pro tuto oblast bylo hasičstvo, které bylo dobrovolné, z povolání nebo závodní.

K zásadní reorganizaci požární ochrany dochází zejména v souvislosti s přijetím zákona o státním požárním dozoru a požární ochraně v roce 1953. Na jeho základě se výkonnými jednotkami požární ochrany staly veřejné a závodní jednotky a požární ochrana byla budována na principech vojensky organizované složky. Všeobecné řízení požární ochrany a dozor na ní příslušel ministru vnitra, který tuto pravomoc vykonával prostřednictvím ústřední správy státního požárního dozoru a jejich místních orgánů.

Přijetím nového zákona o požární ochraně v roce 1958 došlo k postupné decentralizaci požární ochrany a následnému oslabení její úrovně. Organizace státního

požárního dozoru byla zcela rozbita. Státní orgány požární ochrany byly podřízeny orgánům národních výborů. Ty nebyly odborně na výši a celá řada státních funkcí byla předána dobrovolné organizaci Československý svaz požární ochrany.

V souvislosti se vznikem federativního uspořádání státu v roce 1969 byla požární ochrana zařazena do působnosti národních rad, což mělo za následek vytvoření Hlavních správ požární ochrany České a Slovenské republiky.

Velice významnou událostí byl vznik škol, zejména technického směru: Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany Ministerstva vnitra ve Frýdku Místku, Vysoká škola báňská v Ostravě (katedra techniky požární ochrany a bezpečnosti průmyslu). Výchova specialistů v požární ochraně probíhala na základě mezinárodních dohod i v jiných státech tehdejšího východního bloku. Ta byla ukončena po roce 1990. Výchovou vlastních odborníků a příchodem absolventů středních a vysokých škol, se mohl zkvalitnit odborný potenciál profesionální požární ochrany a schopnost účelně řešit potřeby zabezpečení požární ochrany ve společnosti.¹

1. 1. 2 Současnost požární ochrany

V současnosti představují hasiči, co se týče pracovní náplně nejvšestrannější složku. K tradičnímu hašení požárů přibyly také výjezdy k dopravním nehodám, k haváriím s nebezpečnými látkami, ekologickým haváriím, k živelním pohromám i k mimořádným událostem záměrně způsobeným člověkem, např. teroristické útoky. Mezi činnost hasičů patří dále práce na vodní hladině i pod ní (potápěči), práce ve výšce a nad volnou hloubkou prováděné specialisty včetně leteckých záchranářů využívajících vrtulníky, zásahy pomocného charakteru jako vyprošťování osob z uzavřených prostor apod.

¹ *Historie profesionální požární ochrany v českých zemích.* [online]. c2010 [cit. 2011-01-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/historie-profesionalni-pozarni-ochrany-v-ceskych-zemich-124696.aspx>>.

Profesionální jednotky požární ochrany svou akceschopností tak postupně nahrazovaly některé druhy technických služeb a přebíraly stále větší kompetence v oblasti přípravy státu a jeho orgánů na MU a v provádění samotných záchranných a likvidačních prací během MU. Této skutečnosti bylo nutné přizpůsobit právní úpravu a organizaci. V roce 1985 došlo k vydání zákona o požární ochraně, který přes své novelizace zůstává dosud v platnosti.

Proces změn v úkolech a charakteru činnosti Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „HZS ČR“) gradoval v roce 1995. Na přelomu tisíciletí byla rozšířena působnost Ministerstva vnitra o problematiku krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a IZS. V souvislosti s tím byly Parlamentem České republiky projednány a schváleny nové zákony. Tato gradace, která v podobě nové právní úpravy nabyla účinnosti dne 1. ledna 2001 znamenala zásadní změnu v postavení, působnosti a organizaci HZS ČR. Došlo ke sloučení s Hlavním úřadem civilní ochrany, a širokou oblast civilní ochrany tak dostali na starost hasiči. HZS ČR tak hraje stěžejní roli v přípravách státu na MU a je hlavním koordinátorem a jakousi páteří IZS, který v případě krize určuje všechny záchranné složky.

V současné době HZS ČR tvoří generální ředitelství, které je organizační součástí Ministerstva vnitra, 14 HZS krajů a jeden záchranný útvar HZS ČR se sídlem v Hlučíně a odborné školy požární ochrany.²

² *Historie profesionální požární ochrany v českých zemích.* [online]. c2010 [cit. 2011-01-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/historie-profesionalni-pozarni-ochrany-v-ceskych-zemich-124696.aspx>>.

1. 1. 3 Preventivně výchovná činnost v oblasti požární ochrany

PVČ představuje významnou oblast úkolů požární ochrany. Její podmínky vytváří zákon o požární ochraně. Úkoly PVČ musí být zabezpečovány příslušníky odpovídajícím způsobem odborně připravenými, přičemž úspěšnost a žádaný efekt PVČ kromě toho vyžaduje vytvoření dostatečného časového prostoru, ale také potřebných organizačních, materiálních a technických podmínek.

Nedílnou součástí PVČ je ediční a propagační činnost na úseku požární ochrany, a to jak ve sdělovacích prostředcích, tak i před veřejností (odborné konference, semináře, vzdělávací a výchovné akce). Je třeba, aby se příslušníci HZS ČR zařazení na úseku požární prevence kromě teoretické mediální přípravy věnovali také vystupování před veřejností, to znamená i lektorské činnosti. Náročná samostatná příprava na toto vystoupení, následná bezprostřední zpětná vazba, zejména ze strany odborné veřejnosti, potřeba okamžité reakce na kladené otázky a celá řada dalších souvislostí (utváření veřejného mínění o odborné úrovni příslušníků HZS ČR nevyjímaje), to vše nepochybně působí na zvyšování odborné úrovně a připravenosti a pozitivně se projevuje při všech dalších činnostech na úseku požární prevence.³

1. 1. 4 Právní předpisy požární ochrany

Mezi stěžejní právní předpisy se závazností na celém území patří:

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně v platném znění, v jehož úvodním ustanovení je zakotveno, že každý je povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozil život a zdraví osob, zvířata a majetek. Při zdolávání požárů, živelních pohrom a jiných MU je povinen poskytovat přiměřenou osobní pomoc, nevystaví-li se tím vážnému nebezpečí nebo ohrožení sebe nebo osoby blízké anebo nebrání-li mu v tom důležitá okolnost, a potřebnou věcnou pomoc.⁴

³ MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, odbor prevence. *Koncepce požární prevence v České republice*. 1. vyd., Praha: MV- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2003, s. 43.

⁴ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o HZS ČR“), upravuje organizaci, řízení a úkoly HZS ČR, včetně práv a povinností příslušníků.⁵

Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve znění nařízení vlády č. 498/2001 Sb., rozpracovává v podrobnostech povinnost krajů a obcí vést stanovenou dokumentaci požární ochrany. Obsahuje konkrétní druhy dokumentace a její obsah.⁶

Nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků.

Vyhláška MV č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) stanovuje podrobnosti k plnění povinností PO a FO a ke způsobu výkonu státního požárního dozoru.⁷

Vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb., řeší jednotky požární ochrany – plošné pokrytí, vnitřní organizaci a vybavení, řízení, podmínky akceschopnosti, zásady velení a činnosti hasičů při zásahu a odbornou způsobilost a odbornou přípravu příslušníků.⁸

Mezi právní předpisy požární ochrany patří rovněž nařízení krajů, které vydává rada kraje. Poplachový plán kraje a podmínky k zabezpečení např. plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany.⁹

V České republice byly veškeré právní předpisy na úseku požární ochrany připravovány a koncipovány v souladu s právem Evropských společenství. K zajištění požární bezpečnosti se bezprostředně vztahuje směrnice Rady č. 89/106/EHS ze dne 21. prosince 1988 a její Interpretací dokument č. 2, týkající se základních požadavků na

⁵ Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky.

⁶ Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně.

⁷ Vyhláška MV č. 246/2001 Sb. o požární prevenci.

⁸ Vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

⁹ MV-generální ředitelství HZS ČR. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana Hasičského záchranného sboru ČR*. 1. vyd., Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2007. s. 3.

požární bezpečnost staveb. Řada směrnic Evropské unie obsahuje požadavky na výrobky z hlediska jejich bezpečnosti, požadavky na bezpečnost a předcházení nebezpečným stavům a na připravenost k jejich zvládnutí. Součástí takto pojeté bezpečnosti je také požární bezpečnost. Jedná se například o oblasti chemických látek a chemických přípravků, prevence závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky. Tyto směrnice byly implementovány do právního řádu České republiky zvláštními zákony a předpisy vydanými k jejich provedení.¹⁰ Jedná se např. o zákon č. 59/2000 Sb., o prevenci závažných havárií.

¹⁰ MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, odbor prevence. *Koncepce požární prevence v České republice*. 1. vyd., Praha: MV- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2003, s. 7.

1. 2 Ochrana obyvatelstva

Planeta Země a její obyvatelstvo jsou v současné době vystaveny celé řadě nebezpečí, existují a nadále vznikají nové, často obtížně představitelné bezpečnostní hrozby a rizika. Přibývá živelních katastrof, průmyslových havárií, sociálních, náboženských a etnických konfliktů často spojených s válkami, eskaluje nebezpečí terorismu.¹¹

Ochrana obyvatelstva jako komplex připravovaných a při MU a krizových situacích (dále jen „KS“) prakticky realizovaných opatření ze zákona je prováděna a zabezpečována tak, aby byly v naší společnosti v co největší míře chráněny lidské životy, zvířata, kulturní hodnoty a životní prostředí s ohledem na ekonomické možnosti státu. Ochrana obyvatelstva má v našich podmínkách svou historii, své určené místo. Byla utvářena z předválečné Civilní protiletecké obrany do současné podoby IZS. Opatření ochrany obyvatelstva jsou uskutečňována složkami IZS, zejména HZS ČR. Hlavním předpokladem pro efektivní realizaci opatření ochrany obyvatelstva je jejich zapracování v havarijních a krizových plánech a plánech obrany.¹²

1. 2. 1 Historie ochrany obyvatelstva

Úměrně změnám ve vojenství a tempu rozšiřování nových bojových prostředků, zejména vojenského letectva, začínaly koncem dvacátých let vznikat některé zcela nové branné organizace a spolky, jejichž úkolem bylo v případě války organizovat ochranu obyvatelstva proti leteckým a chemickým útokům.

V České republice vzniklo již v roce 1929, z iniciativy tehdejšího ministerstva obrany, Ústředí obrany obyvatelstva. O rok později vzniká dobrovolná Organizace ochrany obyvatelstva proti leteckým útokům. V prvním roce její činnosti se však jednalo pouze o organizační prvek, který byl sice úředně stanoven, ale nebyl personálně

¹¹ LINHART, P., *Některé otázky ochrany společnosti*. 1. vyd., Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005. s. 3.

¹² KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd., Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. s. 3.

zastoupen.¹³ Ústředí obrany obyvatelstva a jeho místní výbory ukončily svoji činnost v roce 1935, kdy byl přijat úplně první zákon týkající se civilní ochrany, zákon č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům. Tímto rokem se také datuje vznik organizace Civilní protiletecké ochrany, jejímž hlavním úkolem bylo zabezpečení obyvatelstva plynovými maskami a dostatečným počtem veřejných úkrytů.

Počátek poválečné historie protiletecké ochrany v Československu měl dvě období. První období probíhalo od května 1945 do března 1948, v němž fakticky probíhala organizovaná likvidace protiletecké ochrany (např. odstraňování ochranných staveb a zařízení). V druhém období, od dubna 1948 do července 1951, byly pozastaveny všechny likvidační kroky v protiletecké ochraně a došlo k prvním opatřením k jejímu obnovení.

Přijetím Vládního usnesení o civilní obraně ze dne 13. července 1951, jehož přílohou bylo Nařízení o základních úkolech a povinnostech v civilní obraně na území republiky Československé, se oficiálně objevil pojem „civilní obrana“, který se používal až do roku 1992. Nově vzniklá civilní obrana spadala do působnosti Ministerstva vnitra a její organizační struktura byla tvořena vojenskou a nevojenskou částí.

Dne 15. ledna 1958 přijala vláda Usnesení vlády Republiky československé č. 49 o civilní obraně Republiky československé a současně schválila Směrnice o civilní obraně Republiky československé jako přílohu tohoto usnesení. V této příloze je uvedeno, že mezi základní úkoly v civilní obraně patří např. seznamování obyvatelstva se způsoby ochrany před účinky nepřátelských vzdušných útoků a jeho získávání k aktivní účasti na civilní obraně a provádění školení a výcviku k těmto úkolům, nebo příprava vnitřní evakuace jako účinného preventivního opatření civilní obrany.¹⁴ Na začátku šedesátých let mimo jiné i v souvislosti se změnou správního členění republiky a se změnou názvu státu byl přijat zákon č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky. Některé otázky spojené s civilní obranou, a to zejména příprava občanů k civilní obraně, byly řešeny zákonem č. 73/1973 Sb., o branné výchově.

¹³ SMETANA, M. *Vybrané kapitoly civilní ochrany*. 1. vyd., Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 3.

¹⁴ ŠILHÁNEK, B., DVOŘÁK, J. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd., Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. s. 55.

Relativně dlouhá časová etapa 1975 – 1989 je charakterizována přechodem civilní obrany z rezortu federálního ministerstva vnitra do rezortu federálního ministerstva obrany, novou koncepcí ochrany obyvatelstva a snahou legalizovat činnost civilní obrany při přírodních katastrofách a průmyslových haváriích v období míru.¹⁵ V roce 1982 schválila Rada obrany státu Směrnice o Civilní obraně Československé socialistické republiky.

Poslední tři časové etapy let 1990 – 1992, 1993 – 2000 a po 1. lednu 2001 do současnosti se týkají činnosti civilní obrany v podmínkách demokratické ČSFR a samostatné České republiky a odrážejí množství systémových, organizačních a legislativních změn.¹⁶ Dne 19. ledna 1990, po předchozím souhlasu Federálního shromáždění Československé socialistické republiky, byla provedena prezidentem republiky ratifikace Dodatkových protokolů k Ženevským úmluvám o ochraně obětí ozbrojených konfliktů z 12. srpna 1949. Byla zahájena transformace civilní obrany. Cílem bylo vytvořit nový moderní systém ochrany obyvatelstva, který by odpovídal příslušným systémům v rozvinutých zemích. Rozdělením ČSFR a vznikem České republiky 1. ledna 1993 došlo ke změně podmínek pro fungování civilní obrany a oficiálně se po dlouhé době začal používat pojem „civilní ochrana“. Pro fungování systému civilní ochrany v podmínkách České republiky a zejména pro jeho transformaci bylo dne 17. března 1993 vydáno Usnesení vlády České republiky č. 126 ke stavu civilní ochrany České republiky, její struktuře a materiálnímu zabezpečení, jehož přílohou jsou Opatření civilní ochrany České republiky.¹⁷ V návaznosti na toto ustanovení bylo téhož roku přijato Usnesení vlády České republiky č. 660 o právní úpravě zabezpečení výkonu státní správy ve věcech ochrany obyvatelstva v působnosti okresních úřadů a rozkazem ministra obrany byl zřízen Hlavní úřad civilní ochrany a Regionální úřady civilní ochrany.

¹⁵ ŠILHÁNEK, B., DVOŘÁK, J. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd., Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. s. 3.

¹⁶ MARTÍNEK, B. *Ochrana obyvatelstva I*. 1. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. s. 28.

¹⁷ ŠILHÁNEK, B., DVOŘÁK, J. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd., Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. s. 158.

Zásadní změny v pojetí ochrany obyvatelstva byly učiněny v roce 1997, kdy katastrofální následky povodně na Moravě, urychlily přijetí Usnesení vlády České republiky č. 710 ze dne 12. listopadu 1997. Několikaletá snaha o zakotvení otázek týkajících se bezpečnosti státu vyvrcholila schválením ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Zákon o IZS zavádí do našeho právního řádu pojem ochrana obyvatelstva a dne 1. ledna 2001, kdy tento zákon nabyl účinnosti, byl výkon státní správy ve věcech civilní ochrany převeden z působnosti Ministerstva obrany do působnosti Ministerstva vnitra.

1. 2. 2 Současnost ochrany obyvatelstva

Ústředním správním orgánem ve věcech ochrany obyvatelstva je Ministerstvo vnitra a garantem za přípravu a plnění koncepce ochrany obyvatelstva, včetně dalších opatření, je Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR (dále jen „MV – GŘ HZS ČR“).

První „Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015“ byla vládou přijata v roce 2002.

V průběhu roku 2007 zpracovalo MV – GŘ HZS ČR ve spolupráci s dotčenými ministerstvy a ústředními správními úřady další „Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020“, kterou vláda schválila. Tato Koncepce stanoví harmonogram realizace opatření včetně stanovení odpovědnosti příslušných ministrů a součinnosti potřebných orgánů. Zabývá se i možnostmi získávání financí z fondů Evropské unie. Obsahuje bezpečnostní, legislativní i technické požadavky na zajištění bezpečnosti obyvatel naší republiky.¹⁸

¹⁸ KRATOCHVÍLOVÁ, D. . Vyhodnocení Harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 . 112 : *Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. únor 2011, X, s. 18 - 19.

1. 2. 3 Preventivně výchovná činnost v oblasti ochrany obyvatelstva

PVČ, která je zaměřena na ochranu obyvatelstva, a to v různých formách, směřuje k připravenosti obyvatelstva pro zvládnutí MU a KS. Koncepční úkoly PVČ jsou orientovány na určité cílové skupiny populace. Rozdělení výchovy podle jednotlivých cílových skupin je uveden v **Příloze 9. 1.**

Velice důležitou součástí PVČ v oblasti ochrany obyvatelstva je podpora procesu vzdělávání obyvatelstva. Tato činnost probíhá:

- zajišťováním metodického vedení usměrňovat obsah a zaměření přípravy ve spolupráci s odborně způsobilými lektory, podporovat výchovu obyvatelstva k požární ochraně a přípravě obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku MU,
- koordinováním vzdělávání v oblasti krizového řízení, organizováním instruktáží a školení zabezpečovat připravenost orgánů krizového řízení obcí s rozšířenou působností, správních úřadů a ostatních obcí na řešení MU a s tím souvisejících úkolů ochrany obyvatelstva,
- zajišťováním kurzů pro učitele základních a středních škol ve vzdělávacích zařízeních přispívat k výuce témat „Ochrana člověka za mimořádných situací“,
- přípravou a realizací praktických ukázkových cvičení, podporovat výchovu dětí a mládeže v souladu s výukou „Ochrana člověka za mimořádných situací“.

1. 2. 4 Právní předpisy ochrany obyvatelstva

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně v platném znění – již zmíněn v předchozích kapitolách.

Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů, vymezuje složky IZS a jejich působnost, pravomoc správních úřadů, jejich práva a povinnosti při přípravě na MU, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva a dále práva a

povinnosti PO a FO zahrnutých do havarijního plánu kraje a plánů obcí s rozšířenou působností.¹⁹

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů v platném znění k 1. lednu 2011 (dále jen zákon o krizovém řízení), stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a práva a povinnosti PO a FO při přípravě na KS, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností.²⁰

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, upravuje vyhlásování krizových stavů (nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav), jsou – li bezprostředně ohroženy životy, zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí.²¹

Zákon č. 59/2000 Sb., o prevenci závažných havárií, řeší systém prevence závažných havárií pro objekty a zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek, povinnosti PO a FO hospodařících s uvedenými látkami, poskytování informací veřejnosti a výkon státní správy na úseku prevence těchto havárií.²²

Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, řeší systém ochrany osob a životního prostředí před nežádoucími účinky ionizujícího záření, úkoly a povinnosti v oblasti havarijní připravenosti v oblasti a povinnosti pro případ vzniku radiační nehody.²³

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), sleduje ochranu povrchových a podzemních vod, vytvoření podmínek pro snižování nepříznivých účinků sucha a povodní a zejména řeší problematiku ochrany před povodněmi.²⁴

¹⁹ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému.

²⁰ Zákon číslo 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

²¹ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

²² Zákon č. 59/2000 Sb., o prevenci závažných havárií.

²³ Zákon č. 18/1997 Sb., atomový zákon.

²⁴ Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon.

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, upravuje použití Armády České republiky k záchranným pracím a použití vojenské techniky k likvidačním pracím, použití záchranných vojenských útvarů k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany.²⁵

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů, upravuje přípravu občanů k obraně státu, která zahrnuje zejména zdravotnickou přípravu, přípravu k civilní obraně, přípravu občanů k sebeochraně a vzájemné pomoci.²⁶

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce v § 102/6 stanoví povinnosti zaměstnavatelům. Zaměstnavatel přijímá opatření pro případ zdolávání MU, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí...²⁷

Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva řeší postup při zřizování zařízení civilní obrany a odbornou přípravu jejich personálu, technické, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování a vyrozumění, způsob provádění evakuace a jejího všestranného zabezpečení, způsob a rozsah kolektivní a individuální ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany.²⁸

Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění pozdějších předpisů, řeší organizaci a koordinaci činnosti složek IZS, zpracování územně příslušného poplachového plánu, způsob zpracování a používání havarijního plánu kraje a vnějších havarijních plánů.²⁹

²⁵ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

²⁶ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

²⁷ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

²⁸ Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

²⁹ Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému v platném znění.

1.3 Subjekty preventivně výchovné činnosti

PVČ zabezpečuje Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR (dále jen „MV – GŘ HZS ČR“) a HZS krajů ve spolupráci s orgány veřejné správy, složkami IZS, občanskými sdruženími, veřejně prospěšnými organizacemi a jinými organizacemi působícími na úseku požární ochrany.

1.3.1 Orgány veřejné správy

Správní právo slouží k regulaci vztahů při realizaci výkonu moci ve státě v oblasti veřejné správy a je přímo spjato s činností a organizací veřejné správy. Pojem správní právo je složen ze základu slov „správa“ a „právo“. Správa je specifická, cílevědomá činnost společenského charakteru. Jedná se o činnost výkonnou, regulační a obstaravatelskou. Taková činnost nebo pojem „správa“ se nevyskytuje samostatně, ale vždy ve spojení podle oblasti zabezpečované správy jako veřejná správa, soukromá správa, státní správa či samospráva.³⁰

Veřejná správa je správou společnosti, správou státu jako celku i jeho jednotlivých územních jednotek, jako složek územní organizace státu a je projevem realizace výkonné moci ve státě. Jako správa státu a správa veřejných záležitostí ve státě se veřejná správa člení na státní správu a samosprávu, vykonávanou příslušnými správními orgány, které mají postavení orgánů veřejné správy. Správními orgány jsou státní orgány (státní správa) a orgány veřejnoprávních korporací (samospráva). V systému ochrany životů, zdraví a majetkových hodnot mají orgány veřejné správy nezastupitelnou úlohu.

³⁰ Hejda, J., Příbýl K. *Správní právo I*, Vysoká škola evropských a regionálních studií, České Budějovice 2005, s. 8- 9.

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, který má ze zákona svěřen nejrozsáhlejší okruh úkolů v oblasti přípravy na MU, IZS a ochrany obyvatelstva a zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací při MU v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí.³¹

Úkoly Ministerstva vnitra na úseku požární ochrany jsou vymezeny zákonem o požární ochraně. Jedná se zejména o §24 a §25. Kromě toho plní obdobně povinnosti uložené zákonem o požární ochraně PO a podnikajícím FO. Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR stanoví v souladu s § 24 odst. 1 písm. l) zákona o požární ochraně zaměření PVČ na úseku požární ochrany: Ministerstvo vnitra stanoví zaměření preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti na úseku požární ochrany a podílí se na jejím zabezpečování.

Ministerstvo vnitra sehrává také významnou roli při plnění úkolů souvisejících se zákonem č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií. V rámci požární prevence zajišťuje především koordinaci a metodické řízení ve vztahu k HZS krajů, a to v souvislosti s jejich činnostmi při posuzování bezpečnostní dokumentace (bezpečnostní program prevence závažné havárie a bezpečnostní zpráva) a provádění kontrol.

³¹ HORÁK, R. et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Linde Praha, a.s.: právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví ohájily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2004, s. 282.

Ministerstva a jiné státní orgány

Právní postavení ústředních orgánů státní správy vychází z Ústavy České republiky a je právně zakotveno v zákoně č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v platném znění. Ústředními orgány státní správy jsou ministerstva a další ústřední orgány státní správy. V současné době je zřízeno 14 ministerstev a 11 dalších ústředních orgánů státní správy.

Ministerstva a jiné státní orgány mají podle zákona o požární ochraně v rozsahu své působnosti spolupracovat s ministerstvem vnitra při zpracování koncepce rozvoje požární ochrany. Její součástí by měly být i vybrané koncepční úkoly a další činnosti vyplývající ze stanoveného zaměření PVC na úseku požární ochrany.³²

Mezi další ústřední orgán státní správy patří např. Státní úřad pro jadernou bezpečnost (dále jen „SÚJB“), který vykonává státní správu a dozor při využívání jaderné energie a ionizujícího záření, v oblasti radiační ochrany a v oblasti jaderné, chemické a biologické ochrany.³³ Jeho působnosti jsou dané zákonem č. 18/1997 Sb., atomový zákon, zákonem č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní a zákonem č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem biologických a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona. Odborným útvarům SÚJB je Krizové koordinační centrum, které plní funkci pracoviště havarijní připravenosti a krizového řízení SÚJB. Z hlediska havarijní připravenosti zajišťuje toto centrum např. schvalování vnitřních havarijních plánů jaderných zařízení. Z hlediska krizového řízení zajišťuje např. zpracování krizového plánu Úřadu. Držitel povolení je povinen v rozsahu a způsobem stanoveným vnitřním havarijním plánem schváleným SÚJB neprodleně zajistit při vzniku radiační havárie varování obyvatelstva v zóně havarijního plánování.³⁴

³² MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, odbor prevence. *Koncepce požární prevence v České republice*. 1. vyd., Praha: MV- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2003, s. 14.

³³ SÚJB - úvod [online]. 2001 [cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.sujb.cz/?c_id=116>.

³⁴ Zákon č. 18/1997 Sb., atomový zákon.

Orgány kraje

Kraj a jeho orgány vymezuje zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, který nabyt účinnosti 1. ledna 2001. Kraj je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby občanů. Kraj spravuje své záležitosti samostatně. Státní správu, jejíž výkon byl zákonem svěřen orgánům kraje, vykonávají orgány kraje jako svou přenesenou působnost. Kraj je povinen zabezpečit výkon přenesené působnosti.³⁵ Podle zákona o krizovém řízení patří mezi orgány kraje a další orgány s působností na území kraje hejtman kraje a krajský úřad. Orgány kraje v přenesené působnosti projednávají koncepci požární ochrany kraje. V samostatné působnosti projednávají roční zprávu o stavu požární ochrany v kraji, která obsahuje vyhodnocení PVC.

Obce

Obec má právní základ v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, který nahradil původní zákon č. 367/1990 Sb. Obec spravuje své záležitosti samostatně. Státní správu, jejíž výkon byl zákonem svěřen orgánu obce, vykonává tento orgán jako svou přenesenou působnost.³⁶ Mezi orgány obce mimo jiné patří starosta obce a obecní úřad.³⁷ Těmto orgánům jsou stanoveny povinnosti pro oblast řešení požární ochrany, MU a KS. Starosta obce je ze zákona oprávněn vyzvat PO a FO k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci a obecní úřad při přípravě na MU:

- poskytuje podklady a informace HZS kraje, které jsou potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu, např. charakteristiku území obce,
- seznamuje PO a FO v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva,

³⁵ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích.

³⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

³⁷ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

- provádí přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku MU.³⁸

Obec v samostatné působnosti na úseku požární ochrany podle § 29 odst. 1 písm. n) zákona o požární ochraně, organizuje PVČ. Dokumentace k zabezpečení PVČ na úseku požární ochrany v obci obsahuje:

- a) rozpracování zaměření PVČ, stanovené Ministerstvem vnitra,
- b) plán PVČ zpracovaný zpravidla na roční období,
- c) vyhodnocení preventivně výchovných akcí.³⁹

Jako vzor je uveden v **Příloze 9. 2** „Plán PVČ ve městě Písku zpracovaný pro rok 2010“.

1. 3. 2 Hasičský záchranný sbor České republiky

HZS ČR je zřízen ze zákona o HZS ČR. HZS ČR je základní složkou IZS, jehož základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při MU. Při plnění svých úkolů spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, PO a FO, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty.⁴⁰

³⁸ Martínek, B., Adamec V., Hanuška Z. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací (Příručka pro starosty obcí a referenty prevence Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska)*, MV - Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2006, s. 7-9.

³⁹ Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně.

⁴⁰ Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky.

Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

GŘ HZS ČR je součástí Ministerstva vnitra a ve vztahu k IZS, požární ochraně a ochraně obyvatelstva zabezpečuje úkoly uložené tímto zákonem ministerstvu vnitra. GŘ HZS ČR zřizuje vzdělávací, technická a účelová zařízení. V čele GŘ HZS ČR stojí generální ředitel HZS, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra. Ministr vnitra na návrh generálního ředitele dále jmenuje a odvolává náměstky generálního ředitele. Generální ředitel odpovídá ministrovi vnitra za činnost HZS ČR.⁴¹

Plnění úkolů na úseku PVČ u MV – GŘ HZS ČR zajišťuje celostátní koordinátor PVČ, kterého jmenuje náměstek generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a civilní nouzovou připravenost z příslušníků odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení GŘ. Celostátní koordinátor PVČ plní zejména tyto úkoly:

- a) zpracovává v součinnosti s odbornými pracovišti GŘ každoročně plán PVČ GŘ,
- b) koordinuje PVČ v působnosti GŘ a podílí se na její realizaci,
- c) spolupracuje s ostatními organizačními složkami HZS ČR, obcemi, dalšími institucemi a neziskovými organizacemi, které se zabývají PVČ,
- d) spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy při realizaci výuky tematiky ochrany člověka za MU na základních a středních školách,
- e) podílí se na tvorbě vzdělávacích materiálů v oblasti PVČ a materiálů pro přípravu učitelů základních a středních škol k výuce ochrany člověka za mimořádných událostí,
- f) stanoví rozsah a způsob realizace tematické přípravy učitelů k výuce tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí,
- g) podílí se na zpracování zásad přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci, upřesňuje obsah a zaměření této přípravy,
- h) metodicky řídí činnost koordinátorů PVČ HZS krajů,
- i) provádí kontrolní a rozborovou činnost v oblasti PVČ,

⁴¹ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd., Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, s. 37.

- j) ve spolupráci s administrátorem webových stránek GŘ zveřejňuje informace o PVČ HZS ČR a tyto stránky pravidelně aktualizuje,
- k) jednou ročně (do 31. ledna) zpracovává zprávu o plnění plánu PVČ GŘ a zprávu o činnosti HZS ČR na úseku PVČ za uplynulý kalendářní rok.⁴²

Hasičský záchranný sbor kraje

V čele HZS kraje je ředitel HZS kraje, krajský ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra. Děje se tak na návrh generálního ředitele po projednání s hejtmánem kraje a v hlavním městě Praze po projednání s primátorem hlavního města Prahy. Náměstky krajského ředitele jmenuje a odvolává generální ředitel na návrh krajského ředitele. HZS kraje tvoří krajské ředitelství HZS kraje, územní odbory HZS kraje s jednotkami HZS kraje, vzdělávací, technická a účelová zařízení zřizovaná HZS kraje. HZS kraje je správním úřadem, přičemž vykonává státní správu v oblasti IZS, požární ochrany, ochrany obyvatelstva a krizového řízení ve správním obvodu, kterým je území kraje. Sídlo kraje je zároveň sídlem HZS kraje. Výjimkou je HZS Středočeského kraje, jehož sídlem je Kladno.⁴³

HZS kraje podle § 26 odst. 2 písm. o) zákona o požární ochraně, zabezpečuje preventivně výchovnou, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany podle zaměření stanoveného ministerstvem.

Plnění úkolů na úseku PVČ u HZS kraje zajišťuje koordinátor PVČ HZS kraje, kterého jmenuje ředitel HZS kraje z příslušníků odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS kraje. Koordinátor PVČ HZS kraje plní obdobné úkoly jako celostátní koordinátor PVČ, ale pouze s krajskou působností.

⁴² Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR – 8 pokyn generálního ředitele HZS ČR k realizaci PVČ u HZS ČR, ze dne 23. února 2011, Čl. 3.

⁴³ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd., Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, s. 38.

1. 3. 3 Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby

Činnost provozované PO a podnikajícími FO se začleňují podle míry požárního nebezpečí do tří kategorií:

1. činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím,
2. činnosti s vysokým požárním nebezpečím,
3. činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí.

Kritéria pro zařazení provozovaných činností do jednotlivých kategorií, které vyjadřují míru nebezpečnosti, jsou stanovena zákonem o požární ochraně a vyhláškou o požární prevenci. Rozsah povinností jednotlivých PO je různý. Záleží na tom, jaké činnosti a ve které kategorii jsou konkrétním provozovatelem vykonávány. Za plnění povinností na úseku požární ochrany u PO odpovídá statutární orgán, u podnikajících FO tyto osoby nebo jejich odpovědný zástupce.

Jednou ze shodných povinností provozovatelů činností všech tří kategorií je např. pravidelně kontrolovat prostřednictvím odborně způsobilé osoby, technika požární ochrany nebo preventisty požární ochrany dodržování předpisů o požární ochraně a neprodleně odstraňovat zjištěné závady. Další možností, jak lze u PO a podnikajících FO zvyšovat účinnost preventivních opatření na úseku požární ochrany, lze spatřovat v důsledném ekonomickém tlaku ze strany pojišťoven a v neposlední řadě také v řádném organizování a provádění PVC.⁴⁴

1. 3. 4 Fyzické osoby

Zákon o požární ochraně ukládá FO řadu povinností, jejichž cílem je předcházení požáru, omezení jeho šíření a přivolání včasné pomoci a to jak v prostorách, které vlastní nebo užívají, tak i na veřejnosti. V případě FO platí obdobné podmínky také z hlediska možnosti pojišťoven a PVC.

⁴⁴ MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, odbor prevence. *Koncepce požární prevence v České republice*. 1. vyd., Praha: MV- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2003, s. 31.

1. 3. 5 Občanská sdružení

Občanská sdružení, veřejně prospěšné organizace a jiné orgány a organizace působící na úseku požární ochrany podle § 75 odst. 1 písm. d) zákona o požární ochraně, pomáhají při plnění úkolů na úseku požární ochrany zejména tím, že se podílejí na činnosti směřující k předcházení požárům, zejména na PVC mezi občany a mládeží. V souladu s grantovou politikou MV – GŘ HZS ČR jim mohou být na tyto činnosti poskytovány finanční prostředky.

K největším a nejznámějším patří Občanská sdružení na úseku požární ochrany, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Česká hasičská jednota a Moravská hasičská jednota.

1. 3. 6 Pojišťovny

Možnosti pojišťoven vytvářet trvalý a účinný ekonomický tlak na pojištěné PO, podnikající FO a FO bohužel není v ČR v oblasti požárního pojištění dlouhodobě využíván. Nicméně, významným sdružením, které vyvíjí určité aktivity na úseku požární ochrany je Česká asociace pojišťoven, se kterou má, od roku 2002, GŘ – HZS ČR uzavřenou rámcovou smlouvu o spolupráci. Ta předpokládá další významné a prospěšné činnosti na úseku požární prevence.

1. 4 Zaměření preventivně výchovné činnosti

Úkoly PVCČ jsou v podmínkách HZS kraje zajišťovány v souladu se zaměřením MV – GŘ HZS ČR v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu.

1. 4. 1 Zaměření krátkodobé

- dny otevřených dveří
- výroční dny
- besedy příslušníků HZS kraje ve školách a školských zařízení
- ukázky techniky a prostředků požární ochrany
- organizované návštěvy dětí a mládeže na stanicích HZS kraje
- soutěže znalostní, výtvarné, literární, fotografické, v požárním sportu

1. 4. 2 Zaměření střednědobé

- internet
- rozhlasové a regionální vysílání
- názorná propagace
- výstavy a akce popularizující požární ochranu a IZS poradenská a konzultační činnost
- výchovné programy pro děti, mládež a dospělé
- celoživotní vzdělávání v oblasti požární ochrany
- propagační materiály s tematikou požární ochrany a ochrany obyvatelstva

1. 4. 3 Zaměření dlouhodobé

- regionální průzkumy veřejného mínění
- podpora preventivní činnosti od jednotlivých FO a PO, které mohou oslovit veřejnost
- krajské videotéky⁴⁵

Zaměření PVC jednotlivých subjektů na úseku požární ochrany jsou uvedeny v **Příloze 9. 3.**

⁴⁵ MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, odbor prevence. *Koncepce požární prevence v České republice*. 1. vyd., Praha: MV- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2003, s. 67 – 68.

1. 5 Seznámení obyvatel v obci s charakterem možného ohrožení

Komunikace s obyvatelstvem při KS je v současné době vzhledem k bezpečnostním hrozbám vysoce aktuálním tématem. Seznamování obyvatel s charakterem možného ohrožení, s připravovanými krizovými opatřeními a způsoby jejich provedení je významným nástrojem pro řešení a snižování dopadů KS. Cílem je tedy vytvořit komunikační prostředí, které umožňuje včasné a pravidelné předávání informací, které vyvolávají a usměrňují žádoucí činnost obyvatelstva a zabraňují vyvolání paniky.⁴⁶ Dav lidí překvapený vzniklou katastrofou nedokáže najít racionální východisko ze vzniklé situace a tak v davu vzniká právě panika, která dělá z lidí běsnící dav. Stupeň emočního jednání je totiž přímo úměrný nikoliv velikosti nebezpečí, nýbrž nedostatku informací. Je dokázáno, že lidé se dokáží postavit ohrožení, které chápou, jehož důsledky mohou zvážit, i když může jít o ohrožení života.⁴⁷

1. 5. 1 Způsob informování

Informování obyvatelstva o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatření a způsobu jejich realizace zabezpečuje obecní úřad a zaměstnavatel. K tomu využívají informace poskytnuté zejména HZS kraje. Informování se uskutečňuje zvláště:

- a) hromadnými informačními prostředky,
- b) letáky a informačními brožurami,
- c) ukázkami činnosti IZS,
- d) besedami s obyvatelstvem.⁴⁸

K dispozici je internetová stránka Ministerstva vnitra, kterou občané využívají především v situacích, kdy se cítí ohrožení, např. při povodních. Občané mohou získat

⁴⁶ RICHTER, R. *Komunikace s obyvatelstvem v krizových situacích*. 1. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2009. s. 4.

⁴⁷ MIKULKA, B., MIKULKA Š., PIŇOS, M. *Výchova a prevence v oblasti požární ochrany*. 1. vyd., Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2005. s. 155.

⁴⁸ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

informace i na akcích preventivně výchovného charakteru pořádaných především HZS ČR ve spolupráci se složkami IZS, orgány veřejné správy a dalšími organizacemi.

Obec by měla sehrávat rozhodující úlohu při informování o možných ohroženích, plánovaných opatřeních a postupu při řešení následků MU a při organizování pomoci postiženému obyvatelstvu. Zejména menší obce tuto funkci dostatečně neplní. Příčinou je většinou nedostatečné personální a finanční zabezpečení. Vhodným prostředkem pro zlepšení PVCČ je využití stávajících informačních a poradenských center při obecních úřadech. Přesto se obcím postupně daří prosazovat odpovědnost za ochranu obyvatelstva, a to zejména obcím s rozšířenou působností (dále jen „ORP“).⁴⁹

1. 5. 2 Zaměření a formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí

Zaměření a formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku MU vychází ze současných legislativních norem a z potřeby dosažení znalostí a dovedností obyvatelstva k jeho chování při vzniku MU.

Z § 25 odst. 1 zákona o IZS vyplývá, že FO pobývající na území České republiky má právo na informace o opatřeních k zabezpečení ochrany obyvatelstva a na poskytnutí instruktáže a školení ke své činnosti při MU.

Z § 31 odst. 1 zákona o krizovém řízení vyplývá, že FO pobývající na území České republiky má právo na nezbytné informace o připravovaných krizových opatřeních k ochraně jejího života, zdraví a majetku.

Za realizaci těchto práv FO odpovídá Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR, HZS kraje, Obecní úřad, PO a podnikající FO.

⁴⁹ MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. 1. vyd., Praha: MV – GŘ HZS ČR, 2008. s. 17.

Hasičský záchranný sbor kraje

Podle zákona o IZS organizuje HZS kraje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a v přípravě složek IZS zaměřené na jejich vzájemnou součinnost, k tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení. HZS krajů jsou povinny seznamovat obce, PO a FO s charakterem možného ohrožení obyvatel a s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi.⁵⁰

Obecní úřad

Povinnost provádět PVČ v oblasti ochrany obyvatelstva vyplývá také ze zákona o IZS, který ukládá obecnímu úřadu povinnost seznamovat PO a FO v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva. Za tímto účelem organizuje jejich školení.⁵¹

Formy a rozsah přípravy ochrany obyvatelstva jsou skutečně rozmanité a dostupné široké veřejnosti. Přehled forem přípravy obyvatelstva, které využívají nebo jsou k využití právě HZS kraje a obecním úřadem jsou uvedeny v **Příloze 9. 4.**

⁵⁰ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

⁵¹ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

1. 6 Opatření ochrany obyvatelstva

Bezpečnou společnost ve vztahu k MU a KS lze charakterizovat jako společnost, která má přijatý soubor právních, technických, organizačních, finančních, vzdělávacích a dalších ochranných opatření k minimalizaci, respektive k překonání následků MU a KS a v praxi ho úspěšně realizuje. Bude ji vytvářet veřejná správa, která zabezpečí podmínky pro přístup občanů k informacím o rizicích vzniku MU, možných následcích a zároveň o přijatých opatřeních k ochraně jejich životů, zdraví, majetku a životního prostředí.⁵² Výdaje na ochranu obyvatelstva jsou součástí výdajů státního rozpočtu, rozpočtů územních samosprávních celků a výdajů PO a podnikajících FO.⁵³

Základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva jsou oblast varování, oblast evakuace, oblast ukrytí, oblast nouzového přežití, ochrana osob před kontaminací, oblast humanitární pomoci, spolupráce s neziskovými organizacemi, monitorování radiační, chemické a biologické situace a informování obyvatelstva.⁵⁴ V následujících kapitolách bude uvedeno pouze pět zásadních opatření ochrany obyvatelstva a to varování, evakuace, ukrytí, nouzové přežití a humanitární pomoc.

1. 6. 1 Oblast varování

Varování lze definovat jako souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva orgány veřejné správy na hrozící nebo nastalou MU, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a jejich majetku. Zahrnuje zejména varovný signál, po jehož provedení je neprodleně realizováno

⁵² MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. 1. vyd., Praha: MV – GŘ HZS ČR, 2008. s. 30.

⁵³ MV – generální ředitelství HZS ČR.: *Zpráva o zajištění bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi*. Schválena usnesením vlády ČR dne 15. března 2006 č. 263

⁵⁴ MV – generální ředitelství HZS ČR.: *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. Schválena usnesením vlády dne 25. února 2008 č. 165. s. 30 – 33.

informování obyvatelstva o povaze nebezpečí a opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku.⁵⁵

Varování zabezpečuje vždy příslušný HZS kraje. Orgány obce zajišťují připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na ochraně obyvatelstva. Z této povinnosti vyplývá odpovědnost obecního úřadu za zajištění varování obyvatel na území obce.⁵⁶

Organizační opatření varování obyvatelstva jsou stanovena v Plánu varování, jenž je součástí havarijního plánu kraje. Plán varování obyvatelstva obsahuje:

- přehled vyrozumívacích center a koncových prvků varování,
- způsob varování obyvatelstva o možném vzniku nebezpečí,
- varovný signál a jeho význam a náhradní způsob varování,
- způsob předání tísňových informací,
- způsob informování o ukončení nebezpečí ohrožení,
- Rozdělení odpovědnosti za provedení varování obyvatelstva.⁵⁷

Na území České republiky se využívá celkem tři signálů, jedná se o všeobecnou výstrahu, požární poplach a zkušební tón.

Varovný signál „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“

Jedná se o jediný platný signál pro varování obyvatelstva. Je charakterizován kolísavým tónem v délce 140 sekund, kdy je motor rotační sirény opakovaně na dobu 4 sekundy zapínán a na dobu 3 sekundy vypínán. Na elektronických sirénách a místních rozhlasích je varovný signál ihned po ukončení následován verbální informací podle charakteru mimořádné události.⁵⁸

Tři základní kroky vedoucí k záchraně člověka po zaznění varovného signálu:

⁵⁵ MV ČR, Odbor bezpečnostní politiky.: *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu*. Praha: MV ČR, Odbor bezpečnostní politiky, 2004. 72 s.

⁴³ KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd., Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. s. 12.

⁴⁴ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečí IZS.

⁴⁵ Kolektiv autorů. *Ochrana obyvatelstva, Studijní materiál k modulu E*. 1. vyd., Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2006. s. 34.

1. Neprodleně se ukryt
2. Zavřít dveře a okna
3. Zapnout rádio a televizi

Siréna může s velkou pravděpodobností signalizovat zrovna únik toxických látek, plynů, radiačních zplodin a jedů. PO a podnikající FO provozující nebezpečná zařízení, jako jsou provozovatelé jaderných energetických zařízení⁵⁹ a provozovatelé objektů nebo zařízení zařazených do skupiny B⁶⁰, budou zajišťovat technické prostředky pro varování obyvatelstva v zóně havarijního plánování. U objektů, které představují největší riziko v zóně havarijního plánování, územně příslušný krajský úřad zpracovává a poskytuje informaci veřejnosti o nebezpečí závažné havárie, včetně možného domino efektu, o preventivních bezpečnostních opatření, opatření na zmírnění dopadů a o žádoucím chování obyvatel v případě vzniku závažné havárie.⁶¹

Signál „POŽÁRNÍ POPLACH“

Tento signál je vyhlášován přerušovaným tónem sirény po dobu 1 minuty. Vyhláší se pro jednotky požární ochrany a není varovným signálem pro obyvatelstvo. U elektronických sirén napodobuje hlas trubky troubící tón „HO-ŘÍ“...po dobu jedné minuty.⁶²

ZKUŠEBNÍ TÓN

Signál, který se používá k ověření provozuschopnosti systému varování a vyzkoušení se provádí zpravidla každou první středu v měsíci ve 12 hodin. Je vyhlášován nepřerušovaným tónem po dobu 140 sekund.

⁵⁹ Zákon č. 18/1997 Sb., atomový zákon.

⁶⁰ Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií.

⁶¹ KROUPA, M. *Chování obyvatelstva v případě havárie s únikem nebezpečných chemických látek*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2004. s. 23.

⁶² MARTÍNEK, B. et al. *Ochrana člověka za mimořádných událostí. Příručka pro učitele základních a středních škol*. 2. vyd., Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2003. s. 18.

1. 6. 2 Oblast evakuace

Evakuace je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených MU do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění.⁶³ Je to mimořádné opatření, používané v případech, kdy již nelze účinnou ochranu obyvatelstva zabezpečit jiným způsobem. Evakuaci z ohrožených prostorů podléhají v zásadě veškeré osoby kromě těch osob, které se podílejí na realizaci evakuace nebo vykonávají v ohroženém prostoru jinou neodkladnou činnost. K jejich ochraně se plánují a provádějí nezbytná ochranná opatření.⁶⁴

Evakuace obyvatelstva se rozděluje z hlediska rozsahu opatření, doby trvání, zvolené varianty řešení daného ohrožení a způsobu realizace evakuace.⁶⁵ Podle toho se plánuje a provádí:

- evakuace objektová, která se týká jen jedné nebo několika budov, ale i evakuace plošná, která zahrnuje evakuaci rozsáhlých oblastí, evakuace částečná pro určené skupiny nebo evakuace úplná pro všechny obyvatele v místě ohrožení,
- evakuace krátkodobá, která může trvat několik hodin, evakuace dlouhodobá, kdy ohrožení vyžaduje dlouhodobý pobyt mimo domov, tudíž je nutno zabezpečit náhradní ubytování i opatření pro nouzové přežití obyvatelstva, nebo může dojít i k tzv. trvalému přesídlení, které se provádí pokud je zřejmé, že oblast zasažená MU bude dlouhodobě neobyvatelná,⁶⁶

⁶³ MV ČR, Odbor bezpečnostní politiky.: *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu*. Praha: MV ČR, Odbor bezpečnostní politiky, 2004. s. 18.

⁶⁴ KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd., Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. s. 28.

⁶⁵ FOLWARCZNY, L., POKORNÝ, J. *Evakuace osob*. 1. vyd., Ostrava: SPBI, 2006. s. 70.

⁶⁶ BLÁHA, K.: *Ochrana obyvatelstva I*. [online]. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2007, s. 10 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/radio/informace-pro-studenty/ucebni_texty/ochrana-obyvatelstva-se-zamerenim-na-cbrne-aplikovana-radiobiologie-a-toxikologie-krizova-radiobiologie-a-toxikologie/>.

- evakuace přímá, prováděná bez předchozího ukrytí obyvatelstva nebo evakuace s ukrytím, prováděná po předchozím ukrytí osob a po snížení prvotního nebezpečí,
- evakuace samovolná, kdy obyvatelstvo v potřebě úniku před nebezpečím jedná dle vlastního uvážení nebo probíhá evakuace organizovaná, při které je proces evakuace řízen a evakuované osoby se přemísťují s použitím vlastních dopravních prostředků, pěšky nebo s použitím dopravních prostředků hromadné přepravy, zajištěných orgány pověřenými řízením evakuace.

Orgány zodpovědné za řízení evakuace jsou:

- a) pracovní skupina krizového štábu - zajišťuje např. řízení průběhu evakuace,
- b) evakuační středisko - zařízení v místě mimo evakuační prostor, ve kterém jsou evakuované osoby shromažďovány a informovány o dalším postupu, zajišťuje např. řízení přepravy z míst shromažďování do evakuačního střediska s využitím dostupných dopravních prostředků,
- c) přijímací středisko - zařízení, které zajišťuje např. příjem evakuovaných osob.⁶⁷

Plánování evakuace obyvatelstva je proces přípravy nezbytných opatření k provedení evakuace obyvatelstva, který umožňuje efektivní spolupráci všech zúčastněných a účinné řízení průběhu evakuace. K tomu je důležité, aby veřejnost byla dostatečně informována o připravených opatření včas, v předstihu před vznikem MU.⁶⁸ Evakuace se plánuje pro řešení MU, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu, ze zón havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření a ze zón havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami.⁶⁹

Evakuace vytvoří s velkou pravděpodobností veřejnou paniku, proto musí být použita pouze v případě nutnosti. Plán evakuace je součástí havarijního plánu kraje a obsahuje:

⁶⁷ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

⁶⁸ KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd., Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. s. 31.

⁶⁹ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

- zásady provádění evakuace,
- rozsah evakuačních opatření,
- zabezpečení evakuace,
- orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění,
- rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace obyvatelstva.⁷⁰

V průběhu přípravy a provedení evakuace se evakuované osoby řídí pokyny řídicích orgánů a vykonavatelů. Zodpovědný občan by měl však mít znalosti předem nastudované, např. z internetových stránek Ministerstva vnitra.

Jaké jsou obecné zásady, zásady pro opuštění bytu nebo rodinného domu v případě evakuace a co má obsahovat evakuační zavazadlo je popsáno v **Příloze 9. 5.**

1. 6. 3 Oblast ukrytí

Ukrytí obyvatelstva je využití úkrytů a jiných vhodných prostorů k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem, chemickými nebo biologickými látkami a proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení.⁷¹ Jedná se o nejrychleji realizovaný způsob kolektivní ochrany obyvatelstva.

K ukrytí obyvatelstva se využívají ochranné vlastnosti uzavřených prostorů staveb, dané především tuhostí stavebních konstrukcí a nízkou propustností nebezpečných škodlivin stavebními materiály. K tomu, aby ochranné účinky byly co nejefektivnější, je nutné předem určit jejich umístění, kapacitu a doběhové vzdálenosti jednotlivých úkrytů, včetně zásad jejich okamžitého zphotovení. K tomuto účelu se využívají stálé a improvizované úkryty.⁷²

Stálé úkryty tvoří trvalé ochranné prostory v podzemní části staveb nebo stavby samostatně stojící. Dělí se na stálé tlakově odolné úkryty, stále tlakově neodolné

⁷⁰ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečí IZS.

⁷¹ MV ČR, Odbor bezpečnostní politiky.: *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu*. Praha: MV ČR, Odbor bezpečnostní politiky, 2004. s. 68.

⁷² MV – generální ředitelství HZS ČR: *Sebeochrana obyvatelstva*. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2001. s. 29.

úkryty a ochranné systémy podzemních dopravních staveb.⁷³ Stálé úkryty se budují investičním způsobem v době míru, převážně jako dvouúčelově využívané stavby (tj. stavby využívané v míru jako kina, garáže, sklady apod., a v případě vzniku mimořádné události sloužící jako úkryty k ukrytí obyvatelstva).⁷⁴ Po vyhlášení příslušného krizového stavu (zejména válečného stavu) se úkryty do 3 dnů zpohotovují, poté dojde k přijetí osob. Tyto úkryty mají odpovídající vybavení, které vytváří podmínky pro pobyt ukryvaných osob až po dobu 3 dnů.

Improvizovaný úkryt je předem vybraný optimálně vyhovující prostor ve vhodných částech bytů, obytných domů, provozních a výrobních objektů, který bude upravován FO a PO pro jejich ochranu a pro ochranu jejich zaměstnanců před účinky mimořádných událostí s využitím vlastních materiálních a finančních zdrojů.⁷⁵ Improvizované úkryty se používají za stavu ohrožení státu a za válečného stavu. K ukrytí před toxickými účinky nebezpečných chemických látek uniklých při haváriích se využívají místnosti a prostory na odvrácené straně zdroje nebezpečí, utěsněné proti pronikání těchto látek a nad úroveň terénu, neboť řada látek je těžší než vzduch. Výběr vhodných prostor a návod na zesilování ochranných vlastností improvizovaných úkrytů je konkrétně popsán v metodické pomůcce „Sebeochrana obyvatelstva před ukrytím“, kterou lze najít na internetových stránkách HZS ČR. Využití přirozených ochranných vlastností budov k ukrytí, improvizovaná ochrana dýchacích cest, očí a povrchu těla, a především včasná evakuace z ohrožených prostorů je považovaná v současnosti za hlavní způsob ochrany obyvatelstva.

Opatření k ukrytí obyvatelstva jsou zpracována v plánech ukrytí v havarijních plánech krajů a ve vnějších havarijních plánech, které zpracovávají HZS krajů. Plán ukrytí obyvatelstva obsahuje:

⁷³ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

⁷⁴ ŘÍHA, M. . Stálé úkryty CO. *časopis 112* [online]. 29. 08. 2007, č. 8, [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.trivis.info/view.php?cisloclanku=2007082901>>.

⁷⁵ MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. *Sebeochrana obyvatelstva ukrytím - metodická pomůcka pro orgány státní správy, samosprávy, právnické osoby a podnikající fyzické osoby* [online]. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2001 [cit. 2011-03-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/web-ochrana-obyvatelstva-ukryti-improvizovany-ukryt.aspx>>.

- zásady zabezpečení ukrytí,
- rozdělení odpovědnosti za ukrytí obyvatelstva.⁷⁶

Orgány obcí hrají rozhodující úlohu při organizování ukrytí obyvatelstva a již v období mimo krizové stavy, ve spolupráci s HZS krajů, provádějí vytipování objektů a prostorů vhodných pro improvizované ukrytí obyvatelstva.⁷⁷ Informace o způsobu ukrytí lze získat mimo jiné na příslušném obecním (městském) úřadě nebo u svého zaměstnavatele.

1. 6. 4 Oblast nouzového přežití

Zabezpečení opatření nouzového přežití představuje souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů prováděných s cílem minimalizovat negativní dopady MU a KS na zdraví a životy postiženého obyvatelstva.⁷⁸ Opatření nouzového přežití zpravidla navazují na evakuaci obyvatelstva z postiženého území nebo jsou realizována přímo v prostoru MU (např. při přirozené povodni, radiační havárii, epidemii apod.) nebo v zóně havarijního plánování a ukončují se po návratu obyvatelstva zpět do svých bydlišť a po obnovení postižené infrastruktury.

Opatření nouzového přežití jsou rozpracována v Plánu nouzového přežití, který je součástí havarijního plánu kraje a obsahuje:

- Nouzové ubytování (zejména školy, ubytovny, tělocvičny apod.)
- Nouzové zásobování potravinami (stálá a mobilní stravovací zařízení, hromadné výdejny stravy)
- Nouzové zásobování pitnou vodou (na bázi vodárenských podniků)

⁷⁶ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečí IZS.

⁷⁷ MV – generální ředitelství HZS ČR.: *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. Schválena usnesením vlády dne 25. února 2008 č. 165, s. 31.

⁷⁸ MV - generální ředitelství HZS ČR. *Opatření pro nouzové přežití* [online]. c2010 [cit. 2011-03-26]. 41. Ochrana obyvatelstva. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/docDetail.aspx?docid=11362&doctype=ART&>>.

- Nouzové základní služby obyvatelstvu (např. poskytování informací o situaci a přijímaných opatřeních, zdravotnické služby, sociální služby apod.)
- Nouzové dodávky energií (jedná se o energie: elektrická, tepelná, plyn)
- Organizování humanitární pomoci (je doplňkovým zdrojem pro poskytování prostředků obyvatelstvu k zachování jeho života a zdraví po vzniku MU nebo KS)
- Rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva (úloha občanů, PO, podnikajících FO, orgánů územních samosprávných celků a orgánů státní správy).

Obec pro zajištění nouzového přežití obyvatelstva poskytuje HZS kraje podklady a informace o počtech osob v ohrožených oblastech, o ubytovacích a stravovacích zařízeních a o zdrojích pitné vody. Obec může zřizovat zařízení civilní ochrany. Obecní úřad i starosta obce jsou plně zapojeni do opatření týkajících se nouzového přežití obyvatelstva. Orgány kraje a obecní úřady ORP zajišťují, organizují a koordinují přípravu na realizaci opatření nouzového přežití obyvatelstva ve své územní působnosti. Za orgány kraje a ORP plní úkoly HZS kraje.⁷⁹

U HZS krajů je vytvořeno k zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva přes 280 souprav materiálu ke krátkodobému nouzovému přežití cca 8000 osob postižených MU. V působnosti Ministerstva obrany jsou připraveny materiální základny humanitární pomoci pro 2700 osob a u MV – GŘ HZS ČR jsou vytvořeny soupravy nouzového přežití pro 750 osob.⁸⁰ Některé HZS krajů vlastní automobilový kontejner pro nouzové přežití, který je určen k rychlé, účinné a neodkladné pomoci větší skupině obyvatelstva při zásahu v případě MU a lze jej také využít např. jako specializované místo pro řízení zásahu nebo pro odpočinek.⁸¹

⁷⁹ KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd., Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. s. 55.

⁸⁰ MV – generální ředitelství HZS ČR.: *Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi*. Schválena usnesením vlády č. 263 ze dne 15. března 2006.

⁸¹ BLÁHA, K.; MAJZLÍKOVÁ, H. . *Koncepce ochrany obyvatelstva Jihočeského kraje* [online]. České Budějovice : HZS Jihočeského kraje, 2009 [cit. 2011-03-26]. Dostupné z: <<http://www.hzscb.cz/index.php>>.

1. 6. 5 Humanitární pomoc

Humanitární pomoc lze poskytovat a přijímat k uspokojování základních životních potřeb obyvatelstva a k obnově území postižených MU formou věcných nebo finančních prostředků, služeb nebo speciálních prací. Humanitární pomoc je poskytována bezplatně orgány státní správy a orgány územních samosprávních celků, PO, podnikajícími FO, nevládními organizacemi, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů, skupinami osob a jednotlivci na základě výzev nebo z vlastní iniciativy formou nabídek.⁸²

Zásoby pro humanitární pomoc jsou vytvářeny Správou státních hmotných rezerv v systému státních hmotných rezerv a o jejich vydání rozhoduje její předseda na základě požadavku krajského úřadu, obecního úřadu ORP nebo určené obce. Za přidělení zásob pro humanitární pomoc FO vážně postiženým KS odpovídá krajský hejtmán, starosta ORP nebo starosta určené obce, kterému byly zásoby pro humanitární pomoc poskytnuty.⁸³

HZS kraje organizuje a koordinuje humanitární pomoc v kraji.⁸⁴ V době, kdy není vyhlášen krizový stav, poskytuje obyvatelstvu postiženému MU základní humanitární pomoc. HZS kraje je schopen poskytnout postiženým osobám základní oblečení, příkrývky, základní hygienické potřeby, výdej teplých nápojů a jednoduché stravy, případně i nouzové přístřeší ve stanech, není-li možné obyvatele bez přístřeší umístit v určených objektech nouzového ubytování. Naložení materiálu a jeho dopravu na místo určení, rozvinutí a obsluhu místa humanitární pomoci zabezpečují prvotně jednotky HZS kraje.

⁸² Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.

⁸³ Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

⁸⁴ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému.

Krajský úřad a obecní úřad vytváří sběrné sklady humanitární pomoci⁸⁵ v rámci svých územních obvodů, v nichž se shromažďují dary od PO a podnikajících FO většího objemu i zahraniční humanitární pomoc směřovaná pro potřeby kraje a obcí v kraji.⁸⁶

⁸⁵ Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.

⁸⁶ BLÁHA, K.; MAJZLÍKOVÁ, H. . *Koncepce ochrany obyvatelstva Jihočeského kraje* [online]. České Budějovice : HZS Jihočeského kraje, 2009 [cit. 2011-03-26]. Dostupné z: <<http://www.hzscb.cz/index.php>>.

2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zjistit připravenost jednotlivých subjektů zodpovídajících za PVČ (Ministerstvo vnitra, HZS kraje, Obec, Obecní úřad, PO a podnikající FO, které krajský úřad zahrne do havarijního plánu kraje a občanská sdružení, veřejně prospěšné organizace a jiné orgány a organizace působící na úseku požární ochrany a ochrany obyvatelstva).

Dalším cílem je vyhodnotit koncepcce těchto subjektů a jejich vlastní realizaci a posoudit stav plnění úkolů v oblasti PVČ, které jsou realizovány obcí a HZS kraje pro obyvatelstvo v obci s charakterem možného ohrožení. Z výsledku posoudit možnosti zlepšení.

2.2 Hypotéza

Nejlépe připravené obyvatelstvo je v ORP, které mají relativní dostatek pracovníků a finančních prostředků na opatření technicko-organizačního charakteru a většinou v nich sídlí územní odbory HZS krajů a školní mládež.

3 METODIKA

Základem k vypracování této diplomové práce bylo shromáždění dostatečného množství aktuálních informací v rámci kvantitativního výzkumu. Materiály a poznatky byly získány jak z materiálů uvedených v seznamu použité literatury, tak i z konzultací s odbornými pracovníky HZS Jihočeského kraje. Co se týká materiálů, jedná se především o odbornou literaturu, legislativní normy a také internetové stránky. Cílem bylo vybrat zásadní informace vztahující se k tématu této práce a utřídit je tak, aby byly poskytnuty v ucelené formě. Šlo tedy o analýzu psaných dokumentů a syntézu získaných informací.

Další významnou částí této práce bylo dotazníkové šetření. Dotazník je jedním z hlavních nástrojů k získání nových dat, která lze analyzovat. Jedná se tedy o metodu kvalitativního výzkumu. Dotazníkové šetření probíhalo od ledna 2011 do března 2011 a týkalo se občanů ORP Písek, pracovníků HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek, pracovníků Městského úřadu v Písku a ORP v Jihočeském kraji.

Stěžejní bylo dotazníkové šetření s cílem zjištění stavu informovanosti a připravenosti obyvatelstva na MU na území ORP Písek, které bylo zahájeno v lednu 2011. Každý dotazník obsahoval 20 otázek. Prvních pět otázek bylo zaměřeno na charakteristiku zkoumaného souboru (pohlaví, věk, vzdělání, velikost obce a povolání), zbylé otázky nabízely tři možné alternativy odpovědí, z nichž jen jedna byla správná. Tyto otázky byly založeny na standardních znalostech sebeochrany a vzájemné pomoci obyvatelstva při vzniku MU. V ORP Písek jsem dotazníky osobně předala občanům s volebním právem (nad 18 let), které jsem znala. Vybraní občané byli požádáni o anonymní vyplnění dotazníku. Současně byly rozděleny další dotazníky pro jejich rodiče, prarodiče a známé. Celkový počet rozdaných dotazníků byl 100. Vracené dotazníky byly použity pro celkové vyhodnocení průzkumu. Jednalo se o prosté vyhodnocení správnosti jednotlivých otázek.

Téma diplomová práce je zaměřené na PVC v oblasti požární ochrany a seznamování obyvatel v obci s charakterem možného ohrožení a s opatřeními ochrany obyvatelstva realizovanými obcemi a HZS kraje. Proto bylo zajímavé získat přehled o

odborné způsobilosti pracovníků právě těchto složek. A tak byli požádáni o anonymní vyplnění dotazníků pracovníci HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek a nad rámec cíle této práce, i pracovníci Městského úřadu v Písku. Otázky v těchto dotaznících byly na úrovni profesních znalostí. Každý dotazník pro pracovníky HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek obsahoval 13 otázek, včetně uvedení, zda se jedná o denního či směnového pracovníka a služebního zařazení pracovníka. Celkový počet dotazníků pro pracovníky HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek byl 20. Každý dotazník pro pracovníky Městského úřadu v Písku obsahoval také 13 otázek. První tři otázky se týkaly pohlaví, funkčního zařazení a řešené oblasti pracovníka. Těchto dotazníků bylo 50. Vracené dotazníky byly použity taktéž k vyhodnocení správnosti otázek.

Jak vnímají realizaci PVČ v oblasti požární ochrany a seznamování obyvatel v obci s charakterem možného ohrožení jednotlivé ORP v Jihočeském kraji bylo zjištěno dotazníkem, který byl rozeslán e – mailem 17 - ti tajemníkům bezpečnostních rad ORP v Jihočeském kraji. Dotazník tvořila jen jedna otázka a pět možných variant odpovědí, ze kterých si dotazovaný mohl vybrat tu, jež se nejvíce blížila jeho názoru.

Otázky v dotaznících byly formulovány tak, aby získané informace mohly být analyzovány a na základě uskutečněného výzkumu byla potvrzena či vyvrácena hypotéza týkající se dané problematiky. V neposlední řadě šlo také o vytvoření si vlastního názoru na danou problematiku. K vyhodnocení získaných dat z dotazníků a vytvoření grafů byl použit tabulkový procesor Microsoft Excel.

4 VÝSLEDKY

Občanům je trvale poskytována možnost získávat informace o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních, způsobu jejich provedení a doporučeném chování při hrozbě nebo vzniku MU. Poskytování informací zajišťují orgány veřejné správy např. prostřednictvím webových stránek, hromadných informačních prostředků nebo tiskovin. Občané mohou získávat informace také na akcích preventivně výchovného charakteru pořádaných zejména HZS ČR ve spolupráci se složkami IZS, orgány veřejné správy a dalšími organizacemi.

Město Písek v samostatné působnosti organizuje PVČ. Jedná se např. o dny otevřených dveří v požárních zbrojnicích, názornou propagaci na úředních deskách a webových stránkách města Písku, propagaci hasičů při akcích pořádaných obcí (např. Městské slavnosti „Dotkni se Písku“) a další činnosti, které jsou uvedeny v Plánu PVČ, který obec každoročně zpracovává. (viz. již zmíněná Příloha 9. 2). Způsob seznámení PO a FO s charakterem možného ohrožení ve správním obvodu města Písku, s připravenými opatřeními a se způsobem jejich provedení a další činnosti související s přípravou na KS, projednává Bezpečnostní rada města Písku, která byla zřízená starostou města začátkem roku 2001. Občanům je na webových stránkách města Písku k dispozici příručka „Co dělat při vzniku mimořádné události“, která obsahuje důležité informace např. o varování obyvatel, evakuaci, ukrytí obyvatelstva, zásady chování občanů při povodni a další.

Dotazníkové šetření na území ORP Písek se v první řadě týkalo občanů ORP Písek, a to pro konkrétní posouzení vzdělanosti a informovanosti těchto občanů v oblasti sebeochrany, vzájemné pomoci a vhodném chování při vzniku MU. Z celkového počtu 100 dotazníků se řádně vrátilo vyplněné všechny. Dále se dotazníkového průzkumu zúčastnili pracovníci HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek a pracovníci Městského úřadu v Písku, a to z důvodu získání přehledu o jejich kvalifikaci. Většina občanů totiž není připravena správně reagovat na MU a jsou zcela závislí na činnosti profesionálních sborů a služeb. Z 20 -ti dotazníků pro pracovníky HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek bylo všech 20 dotazníků náležitě vyplněno

a vráceno zpět. Na Městském úřadě v Písku bylo rozdáno 50 dotazníků, zpět bylo odevzdáno jen 17.

Další dotazníkové šetření probíhalo v rámci ORP Jihočeského kraje. Tajemníci bezpečnostních rad těchto ORP odpovídali na to, jaké jsou jejich zkušenosti s realizací PVČ v oblasti požární ochrany a seznamováním obyvatel s charakterem možného ohrožení na území ORP ústředními orgány, HZS kraje, krajem a obcí. Tento dotazník s jednoduchou otázkou obdrželo 17 ORP v Jihočeském kraji a odpovědělo jich jen 10.

4. 1 Občané na území obce s rozšířenou působností Písek

Veškerá rizika, která nás ohrožují si člověk uvědomuje až po nehodě, havárii či přírodní pohromě. Vzniklá panika spolu s neznalostí toho, co dělat, způsobí často více ztrát na životech a škod na majetku, než MU sama. Proto je velice důležité, aby byl kladen značný důraz na vzdělávání a výchovu obyvatel a na jejich připravenost pro případ vzniku MU. Základním prvkem systému ochrany obyvatelstva je totiž informovaný a připravený občan.

Dotazník s cílem zjistit informovanost a připravenost občanů na MU na území ORP Písek je uveden v **Příloze 9. 6.**

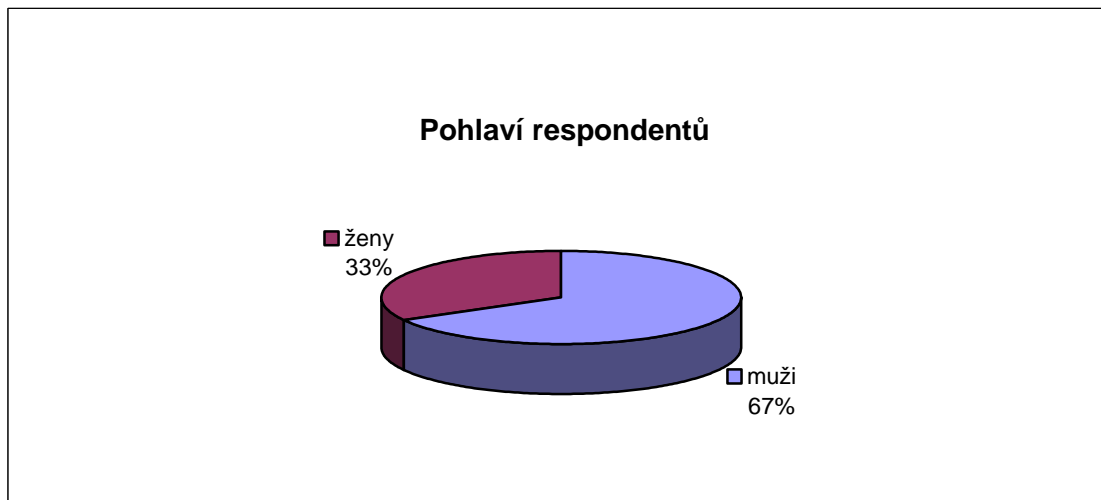
Otázka č. 1: Pohlaví respondentů

Tabulka 4. 1. 1: Respondenti podle pohlaví

Pohlaví	%
muži	67
ženy	33

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 1: Respondenti dle pohlaví

Zdroj: Vlastní výzkum

Na dotazník odpovědělo celkem 100 respondentů, z grafu 4. 1. 1 vyplývá, že mezi respondenty převažovali muži (67 %) nad ženami (33 %).

Nejlepší výsledek: ani jednu chybu v dotazníku neměli dva muži:

- první muž spadá do věkové kategorie 30 – 39 let, má vystudovanou střední školu s maturitou, pochází z obce, která má 5000 a více obyvatel a je zaměstnaný jako projektant,
- druhý muž je ve věku 40 – 49 let, má výuční list, pochází z obce o velikosti 500 – 999 obyvatel a živí se jako podnikatel (OSVČ).

Nejhorší výsledek: 10 chyb měla v dotazníku žena ve věkové kategorii 40 – 49 let, s výučním listem, která žije v obci o velikosti 2000 – 4999 obyvatel a pracuje jako prodavačka.

Otázka č. 2: Věková kategorie respondentů

Tabulka 4. 1. 2: Věková kategorie respondentů

Počet škál	x_i - prvek škály	n_i - absolutní četnost
1	18 – 29	34
2	30 – 39	18
3	40 - 49	19
4	50 - 59	13
5	60 a víc	16

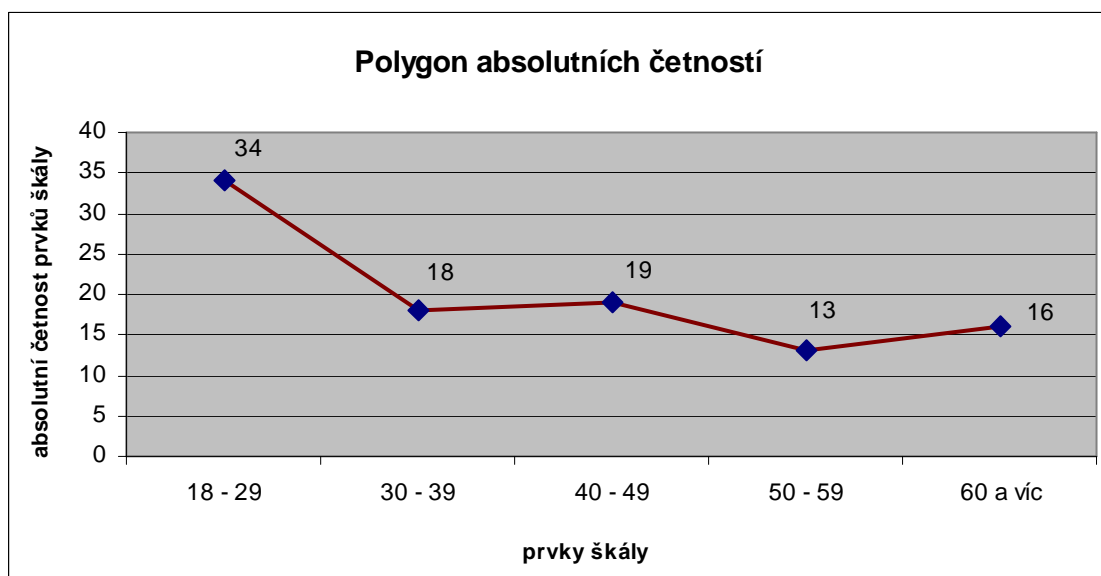
Zdroj: Vlastní výzkum

n - počet respondentů (výběrový soubor),

n_i - absolutní četnost je číslo, které určuje kolik jednotek souboru má určitou hodnotu,

x_i - prvek škály, určuje v tomto případě jednotlivé možné věkové kategorie.

Graf 4. 1. 2: Věková kategorie respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Z grafu 4. 1. 2 je patrné, že největší zastoupení během výzkumu zaujímala věková kategorie 18 – 29 let. Do té spadalo 34 respondentů. Věk 40 – 49 let uvedlo v dotazníku 19 respondentů. Jen o jednoho respondenta méně, tedy 18 dotázaných patřilo do věkové kategorie 30 – 39 let. Další kategorie byly zastoupeny menším počtem respondentů. Do věkové kategorie 60 a více patřilo 16 respondentů, do kategorie 50 – 59 let pouhých 13 respondentů.

Nejlepší výsledek: respondenti ve věkové kategorii 18 – 29 let odpověděli správně na 81 % otázek.

Nejhorší výsledek: respondenti ve věkové kategorii 50 – 59 let dosáhli nejhoršího výsledku, odpověděli chybně na 32 % otázek.

Otázka č. 3: Vzdělání respondentů

Základní škola – ZŠ

Výuční list – VL

Střední škola s maturitou – SŠ s maturitou

Vyšší odborná škola – VOŠ

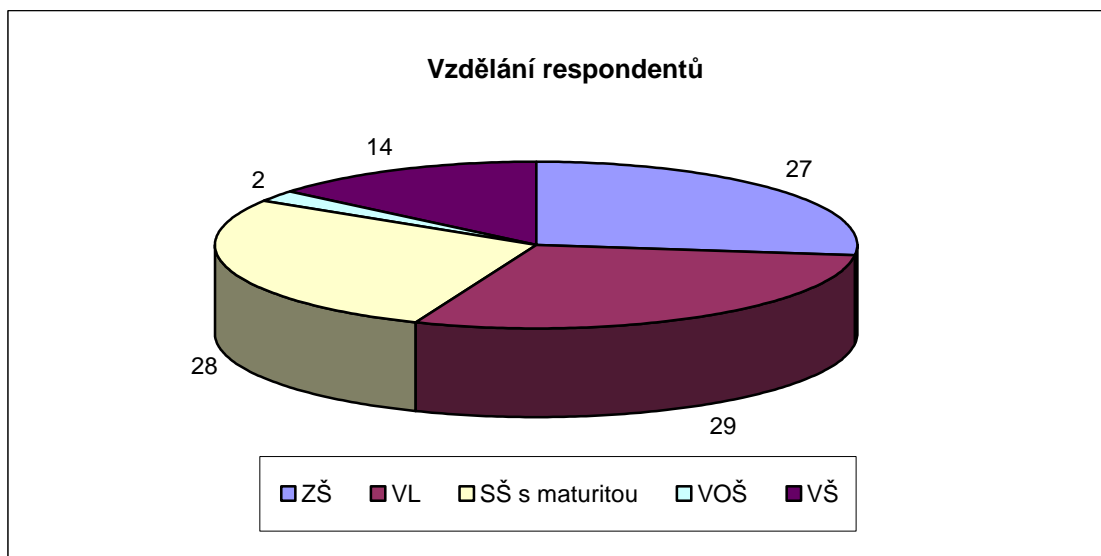
Vysoká škola – VŠ

Tabulka 4. 1. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Vzdělání	ZŠ	VL	SŠ s maturitou	VOŠ	VŠ
Počet respondentů	27	29	28	2	14

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Základní škola, výuční list a střední škola s maturitou byly nejčastěji uváděné možnosti nejvyššího dosaženého vzdělání u respondentů. 29 respondentů do dotazníků uvedlo, že získalo výuční list, 28 respondentů vystudovalo střední školu s maturitou a 27 respondentů pouze základní školu. Vysokou školu vystudovalo 14 respondentů a nejmenší zastoupení měla vyšší odborná škola, kterou do dotazníků uvedly jen 2 respondenti.

Nejlepší výsledek: respondenti s vyšší odbornou školou odpověděli správně na 87 % otázek.

Nejhorší výsledek: respondenti s výučním listem odpověděli chybně na 31 % otázek.

Otázka č. 4: Počet obyvatel v domovské obci respondentů

Správní obvod ORP Písek se rozkládá téměř od středu až k severozápadnímu okraji Jihočeského kraje, jedná se o plochu 742 km². Více než 51 tisíc obyvatel Písecka žije ve 49 obcích.

Obrázek 4. 1. 1: Administrativní mapa správního obvodu Písek

Administrativní mapa správního obvodu Písek (stav k 1. 1. 2003)

- hranice obvodů pověřených obecních úřadů
- hranice obcí

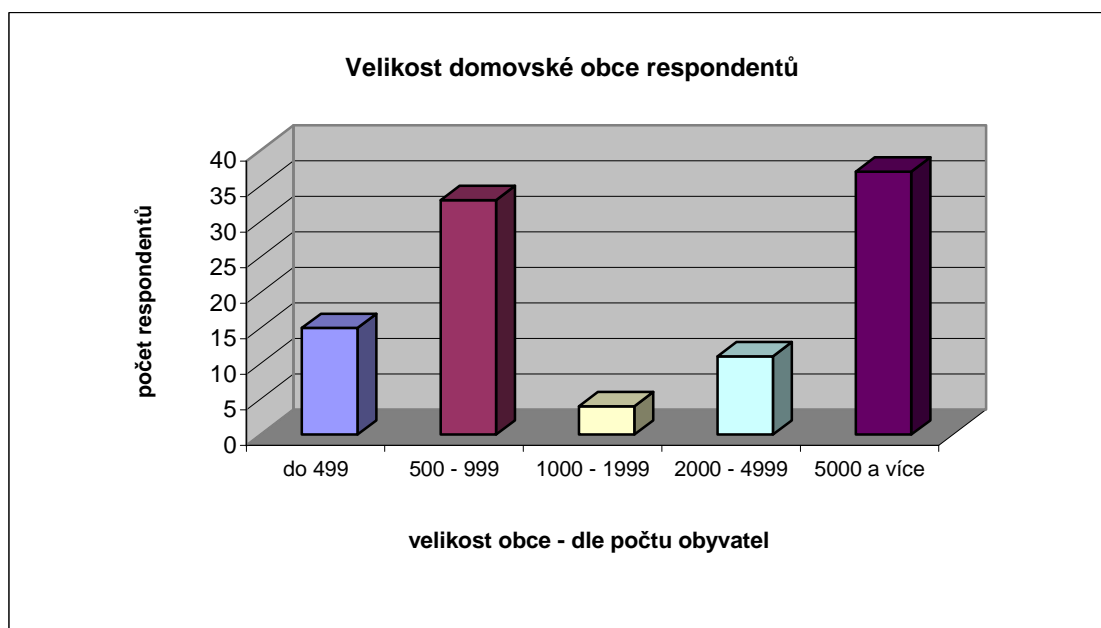
Zdroj: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/orp_pisek

Tabulka 4. 1. 4: Zastoupení respondentů podle velikosti jejich domovské obce

Velikost obce - dle počtu obyvatel	do 499	500 - 999	1000 - 1999	2000 - 4999	5000 a více
Počet respondentů	15	33	4	11	37

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 4: Zastoupení respondentů podle velikosti jejich domovské obce

Zdroj: Vlastní výzkum

Dotazník k této diplomové práci byl rozdán respondentům pocházejících z různých obcí, které spadají do správního obvodu ORP Písek. Podle grafu 4. 1. 4 vyplývá, že nejvíce respondentů, to je 37, žije v obci, která má 5000 a více obyvatel. V případě správního obvodu ORP Písek se jedná jen o jednu obec a tou je právě samotný Písek. Nejméně respondentů pocházelo z obcí, které mají 1000 – 1999 obyvatel. Tito respondenti byli jen 4 a mohou žít v obci Čížová, Mirovice nebo Mirovice.

Nejlepší výsledek: nejlepšího výsledku dosáhli v průzkumu respondenti z obce s rozmezím 1000 – 1999 obyvatel, odpověděli správně na 87 % otázek.

Nejhorší výsledek: výsledku 24 % chybných odpovědí, dosáhli respondenti v obcích do 499 obyvatel, 500 – 999 obyvatel a 5000 a více obyvatel.

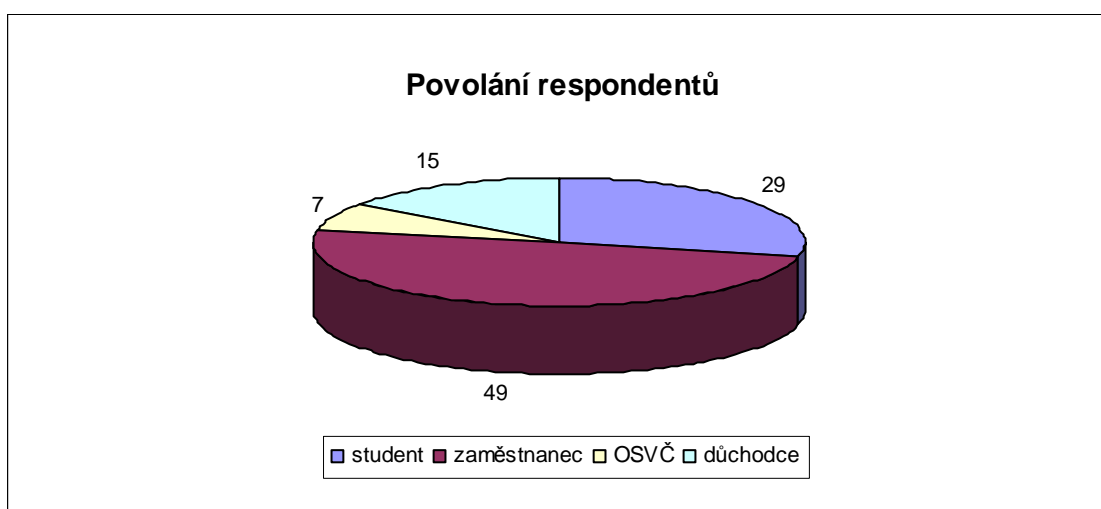
Otázka č. 5: Povolání respondentů

Tabulka 4. 1. 5: Povolání respondentů

Povolání	student	zaměstnanec	OSVČ	důchodce
Počet respondentů	29	49	7	15

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 5: Povolání respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Z grafu 4. 1. 5 je vidět, že 49 respondentů jsou zaměstnanci. Pracují ve zcela různých oborech. Do dotazníků uváděli jako své zaměstnání např. prodavačka, řidič, učitelka, účetní, exekutor, technik, manažer. Z důvodu přehlednosti jsem všechny tyto respondenty zařadila právě do skupiny zaměstnanec. 29 respondentů je ještě studujících, naopak 15 respondentů jsou již důchodci. Dotazník vyplnilo také 7 respondentů, kteří mají příjem z podnikání, nebo jiné samostatně výdělečné činnosti.

Nejlepší výsledek: 82 % otázek měli správně respondenti, kteří ještě studují.

Nejhorsí výsledek: důchodci zvolili 31 % otázek chybně.

Otázka č. 6: Co je to mimořádná událost?

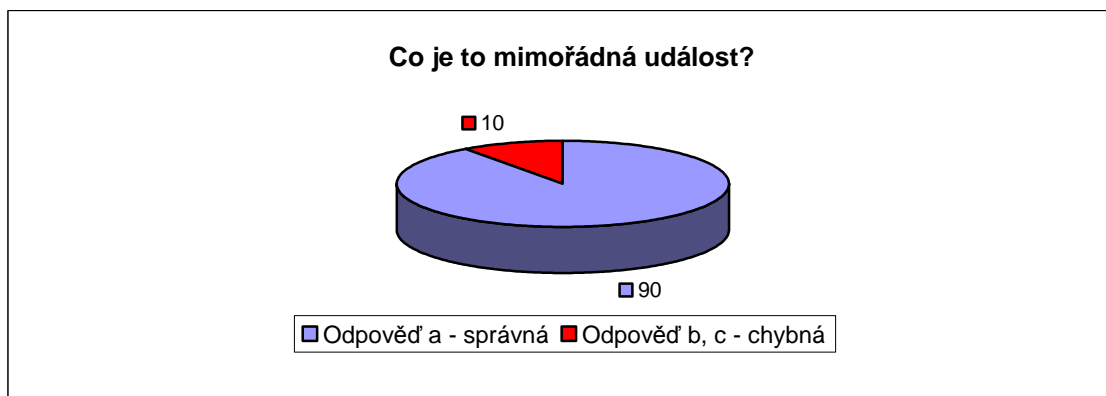
- a) škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací
- b) pojem pro speciální společné cvičení příslušníků HZS a Armády ČR
- c) škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí

Tabulka 4. 1. 6: Mimořádná událost

Odpověď	a - správná	b, c - chybná
Počet respondentů	90	10

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 6: Mimořádná událost

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku co je to mimořádná událost, odpovědělo správně celkem 90 dotázaných. Zbylých 10 dotázaných odpovědělo chybně (6 žen, 4 muži). Ani jeden dotázaný však neoznačil variantu b), která se výrazně lišila od možností a) a c).

Nejlepší výsledek: všichni muži ve věkové kategorii 18 – 29 let, 30 – 39 let a 40 – 49 let, všechny ženy ve věku 50 – 59 let.

Nejhorší výsledek: 33 % žen ve věku 60 a víc let.

Otázka č. 7: Co je to integrovaný záchranný systém?

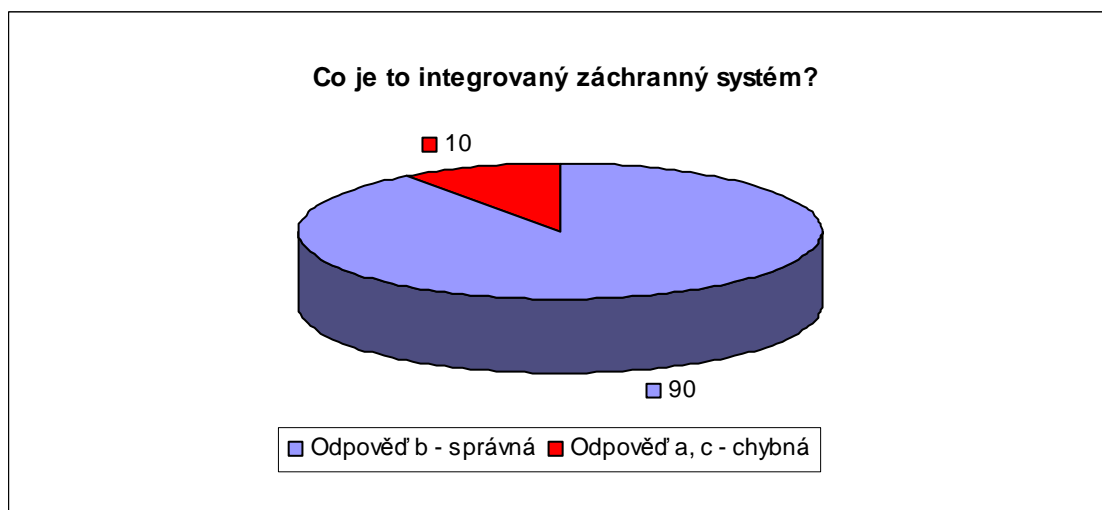
- a) organizace, která zajišťuje pomoc občanům při MU
- b) koordinovaný postup složek IZS při provádění záchranných a likvidačních prací při MU
- c) poskytování první pomoci při MU

Tabulka 4. 1. 7: Integrovaný záchranný systém

Odpověď	b - správná	a, c - chybná
Počet respondentů	90	10

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 7: Integrovaný záchranný systém

Zdroj: Vlastní výzkum

Stejně jako u předchozí otázky odpovědělo správně 90 respondentů. Jen 10 dotázaných ze 100 označilo chybnou odpověď (1 žena a 9 mužů). Těchto 10 dotázaných se domnívalo, že IZS je organizace, což není pravda. IZS není organizace v podobě instituce, ale jen a především vyjádřením pravidel spolupráce.

Nejllepší výsledek: zcela správně odpověděly ženy ve věkových kategoriích 18 – 29 let, 40 – 49 let, 50 – 59 let i 60 a víc let a muži ve věku 30 – 39 let a 40 – 49 let.

Nejhorsší výsledek: 24 % mužů ve věkové kategorii 18 – 29 let.

Otázka č. 8: Jaké jsou základní složky integrovaného záchranného systému?

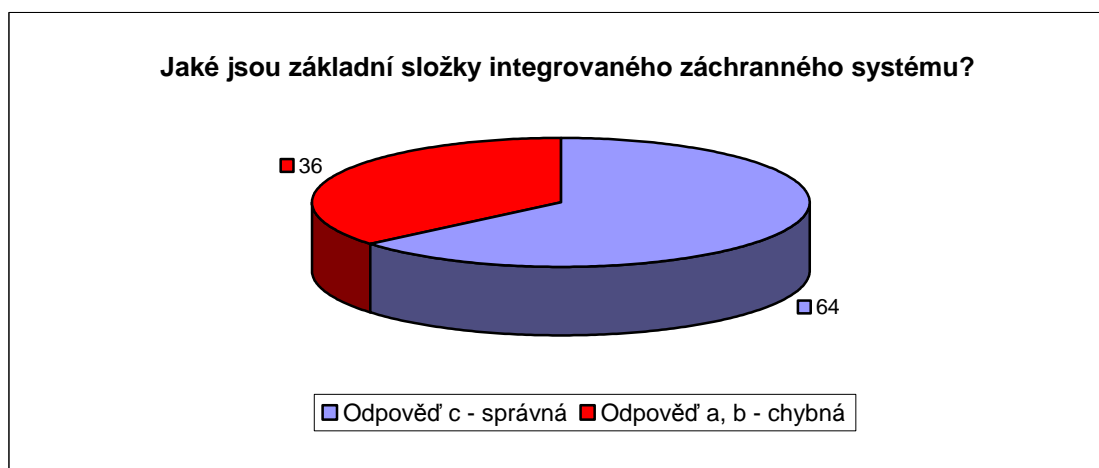
- a) HZS ČR, Policie ČR, Armáda, Zdravotnická záchranná služba
- b) HZS ČR, Policie ČR, horolezci, potápěči, Zdravotnická záchranná služba
- c) HZS ČR a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje, Policie ČR, Zdravotnická záchranná služba

Tabulka 4. 1. 8: Základní složky integrovaného záchranného systému

Odpověď	c - správná	a, b - chybná
Počet respondentů	64	36

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 8: Základní složky integrovaného záchranného systému

Zdroj: Vlastní výzkum

Tuto otázku zodpovědělo správně 64 respondentů. Ti, kteří odpovídali chybně, to je 36 respondentů (14 žen, 22 mužů), většinou označili možnost a), která mimo jiné uváděla jako základní složku Armádu ČR. Pravděpodobně si většina z těchto dotázaných vzpomněla na povodně v roce 2002, kdy Armáda zasahovala. Proto u nich převládá názor, že právě Armáda patří mezi základní složky IZS.

Nejllepší výsledek: 100 % žen ve věku 60 a víc let.

Nejhorší výsledek: 78 % žen ve věkové kategorii 40 a 49 let.

Otázka č. 9: Jaká jsou národní čísla tísňového volání?

- a) 155- ZZS, 150- HZS, 158- Policie ČR
- b) 158- HZS, 155- ZZS, 156- Policie ČR
- c) 158- HZS, 150- ZZS, 156- Policie ČR

Tabulka 4. 1. 9: Národní čísla tísňového volání

Odpověď	a - správná	b, c - chybná
Počet respondentů	97	3

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 9: Národní čísla tísňového volání

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka týkající se národních čísel tísňového volání dopadla nejlépe z celého průzkumu. 97 respondentů odpovědělo správně. Toto zjištění je velice potěšitelné, protože znalost jednotlivých čísel tísňového volání je základní předpoklad přivolání potřebné pomoci pro člověka, který se ocitne v nouzi. Pouze 3 ženy odpověděly špatně, domnívaly se, že číslo 156 je číslo na Policii ČR.

Nejllepší výsledek: všichni muži, všech věkových kategoriích, všechny ženy ve věkové kategorii 40 – 49 let.

Nejhorší výsledek: 25 % žen ve věku 50 – 59 let.

Otázka č. 10: Pro koho je určeno jednotné evropské číslo tísňového volání 112?

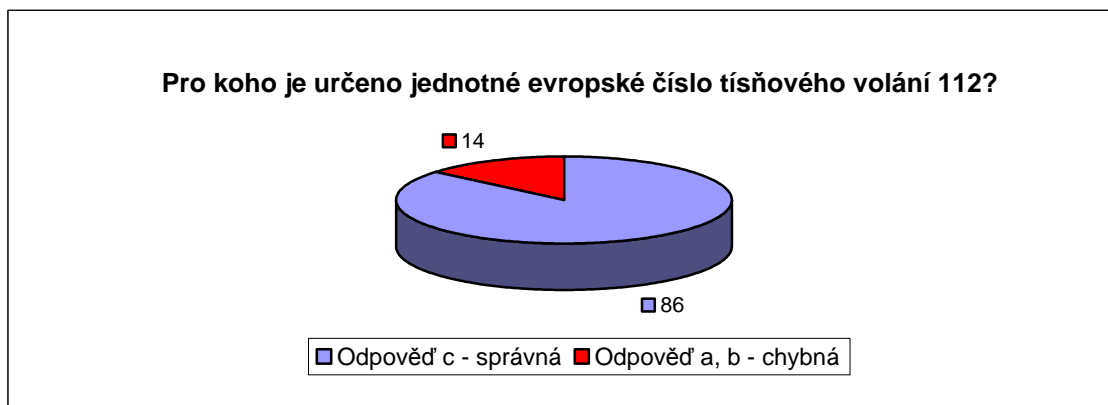
- a) pro cizí státní příslušníky
- b) pro občany zemí EU
- c) pro kohokoliv, tedy i občany ČR

Tabulka 4. 1. 10: Jednotné evropské číslo tísňového volání 112

Odpověď	c - správná	a, b - chybná
Počet respondentů	86	14

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 10: Jednotné evropské číslo tísňového volání 112

Zdroj: Vlastní výzkum

Jak již z grafu vyplývá, na tuto otázku správně odpovědělo 86 respondentů. Tento počet se dá považovat za dobrý výsledek. Lidé si uvědomují, že při svých cestách v rámci Evropy (kde každý stát používá svá vlastní tísňová čísla, která cizinec mnohdy nezná a při zavolání má jazykové problémy) mohou vytočit číslo 112 a usnadnit si tak komunikaci s tísňovými službami v rámci Evropské unie. 14 dotázaných (2 ženy, 12 mužů) zvolilo chybnou odpověď.

Nejlepší výsledek: 100 % žen ve věkových kategoriích 18 – 29 let, 30 – 39 let, 50 – 59 let i 60 a víc let.

Nejhorší výsledek: 39 % mužů ve věku 50 – 59 let.

Otázka č. 11: Co musíte udělat v případě, že voláte na linku tísňového volání?

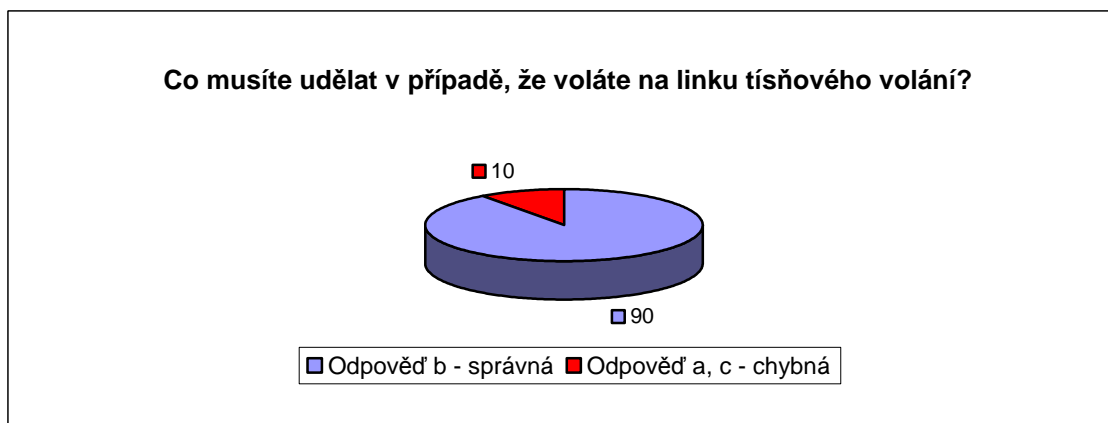
- a) nahlásit co se stalo, kde se to stalo, odkud voláte, své jméno a číslo občanského průkazu, poté vyčkáte na příjezd záchranářů
- b) nahlásit co se stalo, kde se to stalo, své jméno a číslo telefonu, ze kterého voláte, poté vyčkáte na zpětný telefonát k ověření pravdivosti Vaší zprávy
- c) nahlásit co se stalo, kde se to stalo, své jméno a číslo telefonu, ze kterého voláte, číslo občanského průkazu, pokud ho u sebe máte, poté můžete odejít

Tabulka 4. 1. 11: Volání na linku tísňového volání

Odpověď	b - správná	a, c - chybná
Počet respondentů	90	10

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 11: Volání na linku tísňového volání

Zdroj: Vlastní výzkum

90 respondentů odpovědělo správně. Pouhých 10 respondentů (4 ženy, 6 mužů) označilo chybnou odpověď. Domnívali se, že když volají na linku tísňového volání, musejí nahlásit číslo svého občanského průkazu. Naopak si nebyli vědomi toho, že musejí vyčkat na zpětný telefonát k ověření pravdivosti jejich zprávy.

Nejlepší výsledek: všichni muži ve věkové kategorii 30 – 39 let a všechny ženy spadající do věkové kategorie 50 – 59 let a 60 a víc let.

Nejhorší výsledek: 25 % žen ve věku 30 – 39 let.

Otázka č. 12: Jakým způsobem se v ČR provádí varování obyvatelstva v případě vzniku mimořádné události?

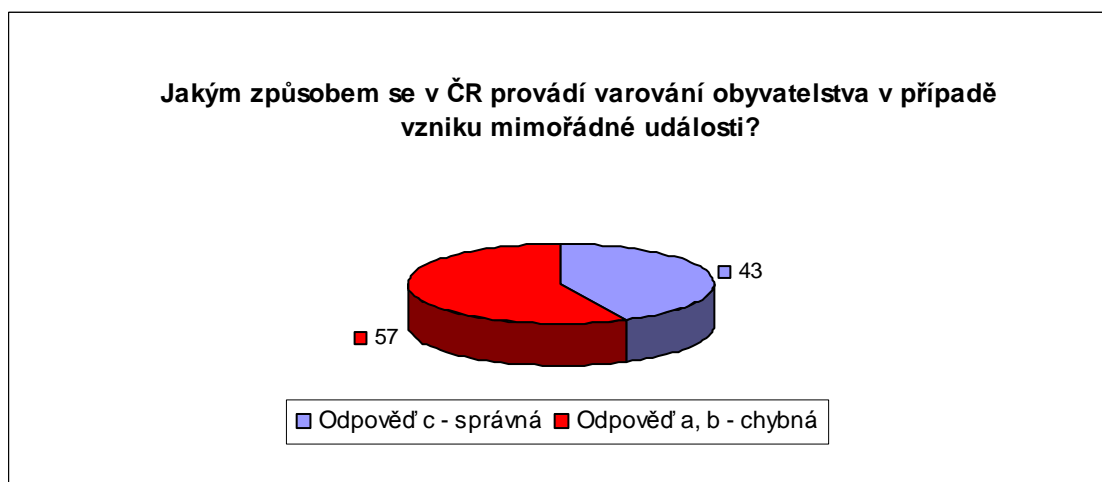
- a) varovným signálem s nekolísavým tónem sirény po dobu 60 sekund, který se několikrát opakuje
- b) podle typu mimořádné události kolísavým tónem sirény, po dobu 60 sekund
- c) varovným signálem „Všeobecná výstraha“ s kolísavým tónem sirény po dobu 140 sekund, který se zpravidla 3krát opakuje

Tabulka 4. 1. 12: Varování obyvatelstva v případě vzniku mimořádné události

Odpověď	c - správná	a, b - chybná
Počet respondentů	43	57

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 12: Varování obyvatelstva v případě vzniku mimořádné události

Zdroj: Vlastní výzkum

Správnou variantu u této otázky zvolilo jen 43 respondentů. Je zajímavé, že více jak polovina, to je 57 respondentů (23 žen, 34 mužů) nevěděla, jakým způsobem se v ČR provádí varování obyvatelstva v případě vzniku mimořádné události, a to i přesto, že „Všeobecná výstraha“ je jediným varovným signálem určeným obyvatelstvu.

Nejllepší výsledek: ženy ve věku 18 – 29 let, odpovědělo správně 67 %.

Nejhorší výsledek: chybně odpověděly všechny ženy ve věkové skupině 60 a víc let.

Otázka č. 13: Jaké zásady je třeba dodržovat, když zazní varovný signál sirény?

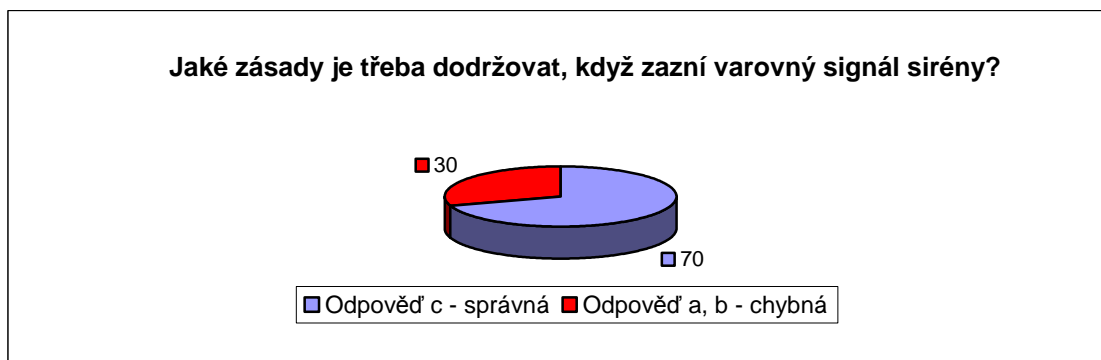
- a) rychle se přesunout do budovy a informovat se o příčině varování na lince tísňového volání,
- b) okamžitě opustit budovy a přemístit se do nejbližšího lesa či na jiné bezpečné místo a vyčkat příchodu záchranářů
- c) rychle se ukryt do budovy, zavřít okna a dveře, zapnout rádio či televizi k získání dalších informací

Tabulka 4. 1. 13: Zásady po zaznění varovného signálu sirény

Odpověď	c - správná	a, b - chybná
Počet respondentů	70	30

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 13: Zásady po zaznění varovného signálu sirény

Zdroj: Vlastní výzkum

U této otázky bylo zaznamenáno, že po zaznění varovného signálu, by se 70 respondentů správně ukrylo do budovy, zavřelo okna a dveře a čekalo na další informace z rádia či televize. Znat tyto zásady chování a jednání v takové situaci je základem pro eliminaci možných následků této situace na minimum. 30 respondentů (13 žen, 17 mužů) odpovědělo chybně. Především proto, že by se chtěli informovat o příčině varování na lince tísňového volání a zbytečně by tak přetěžovali telefonní síť.

Nejlepší výsledek: všechny ženy ve věkové kategorii 60 a víc let.

Nejhorší výsledek: muži ve věku 50 – 59 let, 78 % z nich zvolilo chybnou odpověď.

Otázka č. 14: Co poskytují prostředky improvizované individuální ochrany?

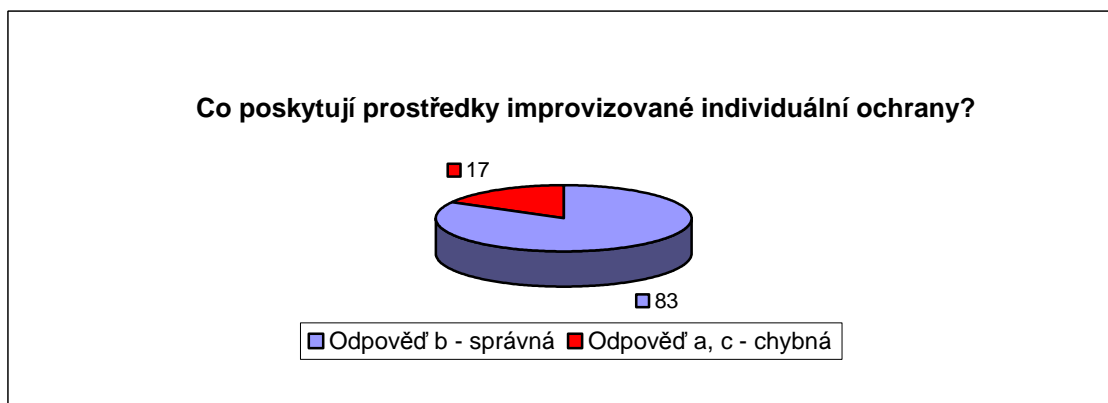
- a) dlouhodobou ochranu při pobytu v kontaminovaném území
- b) ochranu k nezbytnému pobytu v kontaminovaném území
- c) improvizované prostředky neposkytují ochranu

Tabulka 4. 1. 14: Co poskytují prostředky individuální ochrany

Odpověď	b - správná	a, c - chybná
Počet respondentů	83	17

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 14: Co poskytují prostředky individuální ochrany

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku, co poskytují prostředky individuální ochrany, odpovědělo správně 83 respondentů. Jsou si tak vědomi toho, že se jedná o ochranu k nezbytnému pobytu v kontaminovaném území. Chybnou variantu zvolilo 17 respondentů (3 ženy, 14 mužů). Někteří z nich si mysleli, že jim prostředky individuální ochrany poskytnou dlouhodobou ochranu v kontaminovaném území. Někteří se dokonce domnívali, že tyto prostředky neposkytují ochranu žádnou, a to i přes to, že otázka, která následovala se ptala na to, co chrání prostředky improvizované individuální ochrany.

Nejlepší výsledek: každá žena ve věkové kategorii 18 – 29 let, 50 – 59 let a 60 a víc let odpověděla na tuto otázku správně.

Nejhorší výsledek: 40 % mužů ve věku 30 – 39 let.

Otázka č. 15: Co chrání prostředky improvizované individuální ochrany?

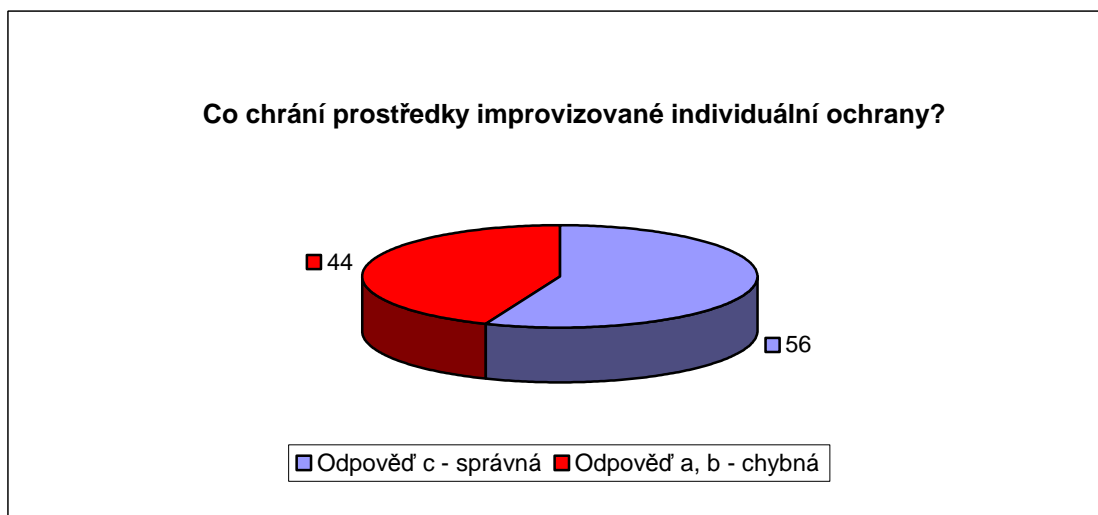
- a) dýchací cesty, povrch těla a oblečení
- b) nos, ústa, vlasy
- c) dýchací cesty, oči a povrch těla

Tabulka 4. 1. 15: Co chrání prostředky individuální ochrany

Odpověď	c - správná	a, b - chybná
Počet respondentů	56	44

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 15: Co chrání prostředky individuální ochrany

Zdroj: Vlastní výzkum

V případě této otázky odpovědělo správně 56 respondentů. Což se nedá považovat za moc dobrý výsledek. 44 respondentů (15 žen a 29 mužů) označilo chybné odpovědi.

Nejlepší výsledek: muži ve věku 40 – 49 let, 80 % z nich zvolilo správnou variantu.

Nejhorší výsledek: 67 % mužů ve věku 50 – 59 let.

Otázka č. 16: Prostředky improvizované individuální ochrany jsou:

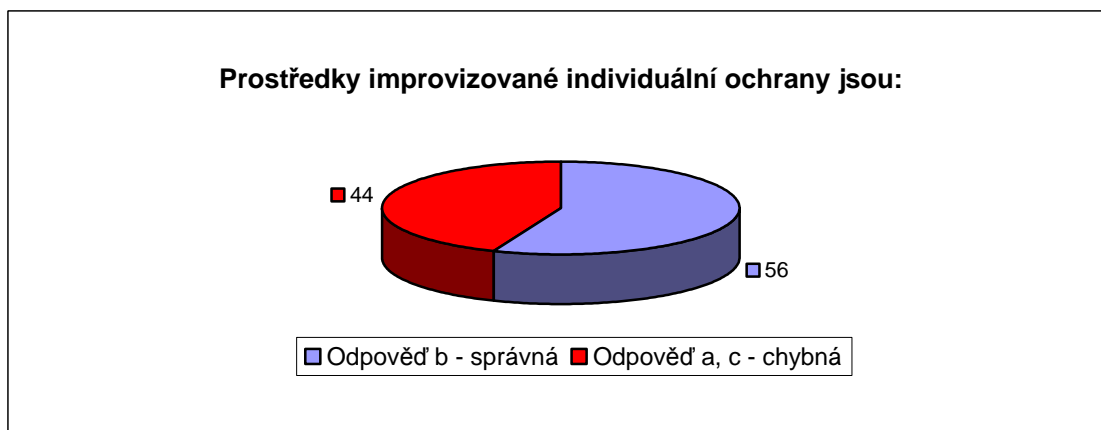
- a) speciální ochranné prostředky, které si občané mohou koupit pro případ vlastní ochrany
- b) ochranné prostředky, které si každý občan v případě potřeby sám připraví z běžně dostupných věcí, které má k dispozici
- c) ochranné prostředky, které jsou za účelem ochrany obyvatelstva uloženy na školách, úřadech a u zaměstnavatele.

Tabulka 4. 1. 16: Co jsou prostředky improvizované individuální ochrany

Odpověď	b - správná	a, c - chybná
Počet respondentů	56	44

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 16: Co jsou prostředky improvizované individuální ochrany

Zdroj: Vlastní výzkum

Stejně jako u předchozí otázky, bylo zjištěno, že 56 respondentů odpovědělo správně. 44 respondentů (18 žen, 26 mužů) odpovědělo chybně, neuvědomují si, že základním principem improvizované ochrany je využití vhodných oděvních součástí, které jsou k dispozici v každé domácnosti, ale, že se jedná o prostředky, které se musejí koupit nebo jsou uloženy ve školách, úřadech a u zaměstnavatele.

Nejlepší výsledek: 90 % mužů ve věkové kategorii 40 – 49 let.

Nejhorší výsledek: 87 % žen ve věkové kategorii 30 – 39 let.

Otázka č. 17: Pokud je při krizové situaci vládou nařízena evakuace, občané postiženého území evakuaci:

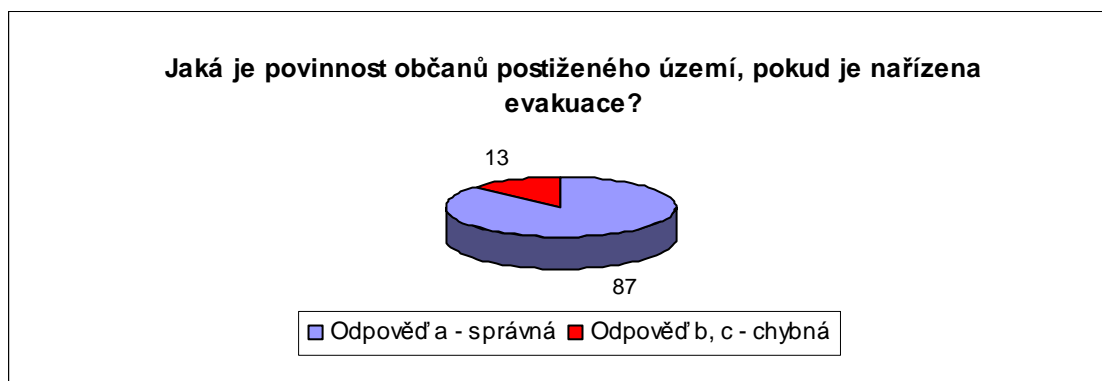
- a) musí provést
- b) nemusí provést
- c) provedou ji podle vlastního zvážení závažnosti mimořádné události

Tabulka 4. 1. 17: Občané postiženého území při evakuaci

Odpověď	a - správná	b, c - chybná
Počet respondentů	83	13

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 17: Občané postiženého území při evakuaci

Zdroj: Vlastní výzkum

87 dotázaných správně odpovědělo, že pokud je nařízena evakuace, občané postiženého území ji musí provést. 13 dotázaných (4 ženy, 9 mužů) zvolilo chybné varianty a neuvědomují si tak, že je vždy nutné respektovat nařízený způsob evakuace, aby nedošlo ke zbytečné panice a dopravním problémům. Bohužel existuje mnoho neukázněných lidí, kteří svoje domovy opustit nechtějí a přidělávají tak práci složkám IZS.

Nejlepší výsledek: všechny ženy ve věkové kategorii 18 – 29 let a 60 a víc let a všichni muži ve věku 40 – 49 let.

Nejhorší výsledek: 33 % mužů ve věku 50 – 59 let.

Otázka č. 18: Co obsahuje evakuační zavazadlo?

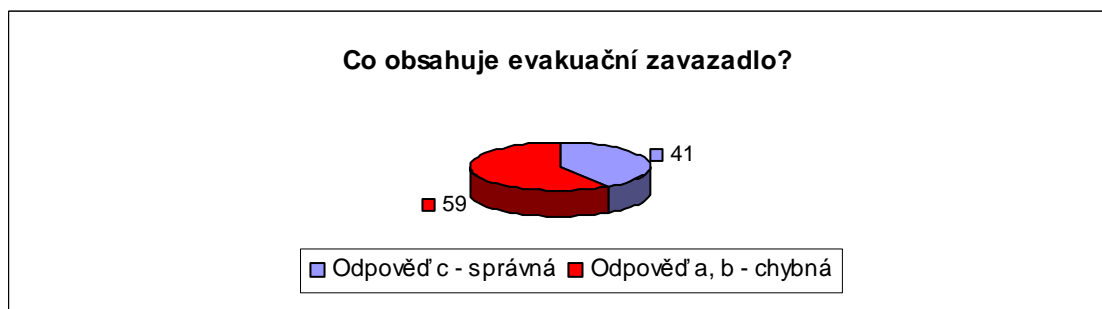
- a) základní trvanlivé potraviny na 3 dny, toaletní a hygienické potřeby, náhradní prádlo a obuv, pokrývku či spací pytel, osobní doklady, peníze a cennosti, svítilnu a malé rádio, hračku pro děti a lísteček se jménem a adresou
- b) základní trvanlivé potraviny na 3 dny, toaletní a hygienické potřeby, nůžky, teploměr, roušku, obinadla, náplast, gázu, trojčípí šátek, škrtdlo a přípravek pro výplach očí
- c) *základní trvanlivé potraviny na 3 dny, toaletní a hygienické potřeby, náhradní prádlo a obuv, pokrývku či spací pytel, osobní doklady, plné vybavení lékárničky, peníze a cennosti, svítilnu a malé rádio, hračku pro děti a lísteček se jménem a adresou*

Tabulka 4. 1. 18: Evakuační zavazadlo

Odpověď	c - správná	a, b - chybná
Počet respondentů	41	59

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 18: Evakuační zavazadlo

Zdroj: Vlastní výzkum

Velice špatně dopadla otázka týkající se obsahu evakuačního zavazadla. Více než polovina, to je 59 respondentů (18 žen, 40 mužů), odpovědělo chybně. Správnou odpověď zvolilo 41 respondentů.

Nejlepší výsledek: 87 % žen ve věkové kategorii 30 – 39 let.

Nejhorší výsledek: všechny ženy ve věkové kategorii 50 – 59 let odpověděly chybně.

Otázka č. 19: Jaká opatření by měli provést zdravotně postižení občané, kteří nemohou sami provést opatření spojená s evakuací?

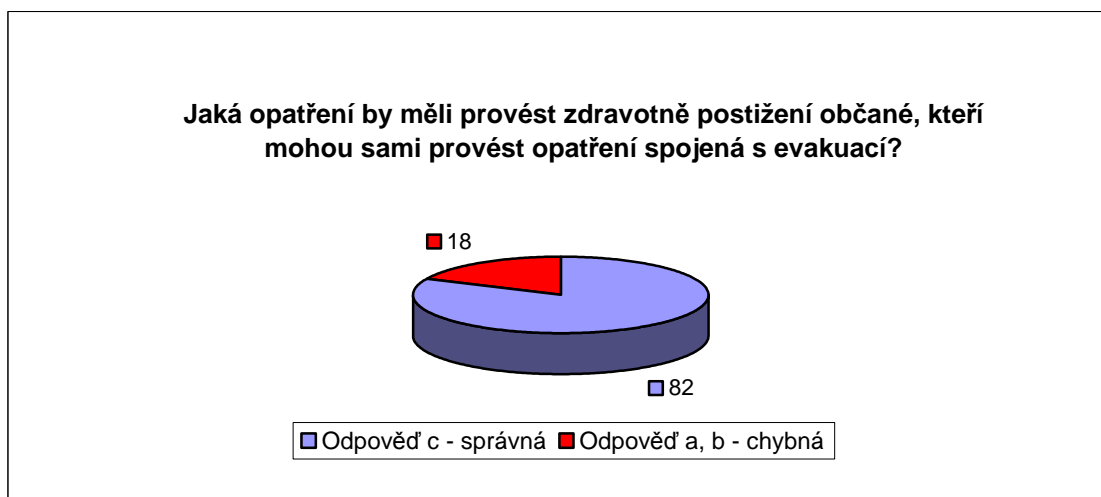
- a) vyžádat pomoc speciálních jednotek Armády ČR
- b) vyčkávat do té doby, než se o ně někdo postará
- c) *vyvěsit z okna nebo umístit na vstupní dveře dostatečnou velkou látku bílé barvy nebo vyžádat pomoc na linkách tísňového volání*

Tabulka 4. 1. 19: Opatření zdravotně postižených občanů spojená s evakuací

Odpověď	c - správná	a, b - chybná
Počet respondentů	82	18

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 19: Opatření zdravotně postižených občanů spojená s evakuací

Zdroj: Vlastní výzkum

82 respondentů je správně přesvědčeno o tom, že zdravotně postižení občané, kteří nemohou sami provést opatření spojená s evakuací, mají umístit velkou látku bílé barvy na viditelná místa nebo o sobě informovat na linkách tísňového volání. 18 respondentů (12 žen, 6 mužů) mělo jiný názor a odpovědělo chybně.

Nejllepší výsledek: 100 % mužů ve věku 30 – 39 let a 40 – 49 let.

Nejhorsí výsledek: 75 % žen ve věkové kategorii 50 – 59 let.

Otázka č. 20: Jak jsou označena vozidla přepravující nebezpečné látky po silnici?

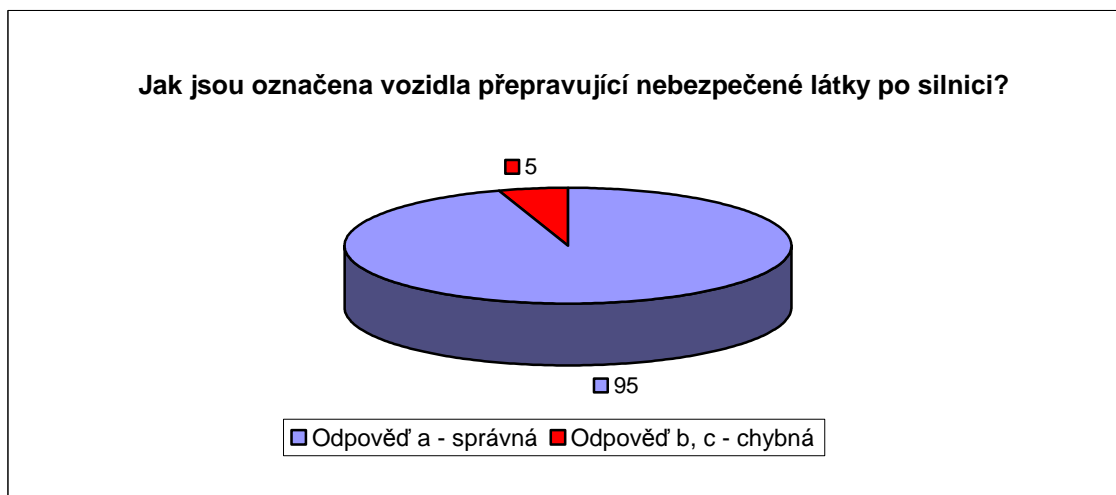
- a) oranžovými výstražnými tabulkami, ve kterých jsou uvedena čísla, tzv. kód nebezpečnosti a identifikační číslo látky
- b) reflexními bílými tabulkami s černým nápisem NL
- c) při přepravě nebezpečné látky zapínají vozidla výstražnou elektronickou sirénu

Tabulka 4. 1. 20: Označení vozidel přepravujících nebezpečné látky

Odpověď	a - správná	b, c - chybná
Počet respondentů	95	5

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 1. 20: Označení vozidel přepravujících nebezpečné látky

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku jak jsou označena vozidla přepravující nebezpečné látky, odpovědělo 95 respondentů správně, že oranžovými výstražnými tabulkami. Pouze 5 respondentů (2 ženy, 5 mužů) zvolilo chybnou variantu.

Nejlepší výsledek: všechny ženy ve věku 18 – 29 let, 30 – 39 let, 50 – 59 let, 60 a víc let, všichni muži ve věku 18 – 29 let, 40 – 49 let a 50 – 59 let.

Nejhorší výsledek: 22 % žen ve věku 40 – 49 let.

4. 2 Pracovníci Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje požární stanice Písek

PVČ zahrnuje širokou oblast působení v oblasti požární ochrany, a proto svým rozsahem vyžaduje spolupráci jednotlivých odborů HZS Jihočeského kraje. Jak již bylo v práci zmíněno, nedílnou součástí PVČ je ediční a propagační činnost na úseku požární ochrany a úkoly PVČ musí být zabezpečovány příslušníky odpovídajícím způsobem odborně připravenými. Odborná způsobilost pracovníků by se měla odrážet i v přípravě a realizaci opatření ochrany obyvatelstva. Hlavním cílem přípravy určených pracovníků je udržet či doplnit odbornou kvalifikaci těchto pracovníků a vytvořit předpoklad pro výkon služby na jimi zastávaných služebních místech. Ministerstvo stanoví vyhláškou po projednání s odborovým svazem hasičů požadavky na odbornou způsobilost příslušníků (§ 25 zákona č. 238/2000 Sb., o HZS ČR a o změně některých zákonů).

Dotazník s otázkami na úrovni profesních znalostí, který byl určen zaměstnancům HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek je k nahlédnutí v **Příloze 9. 7.**

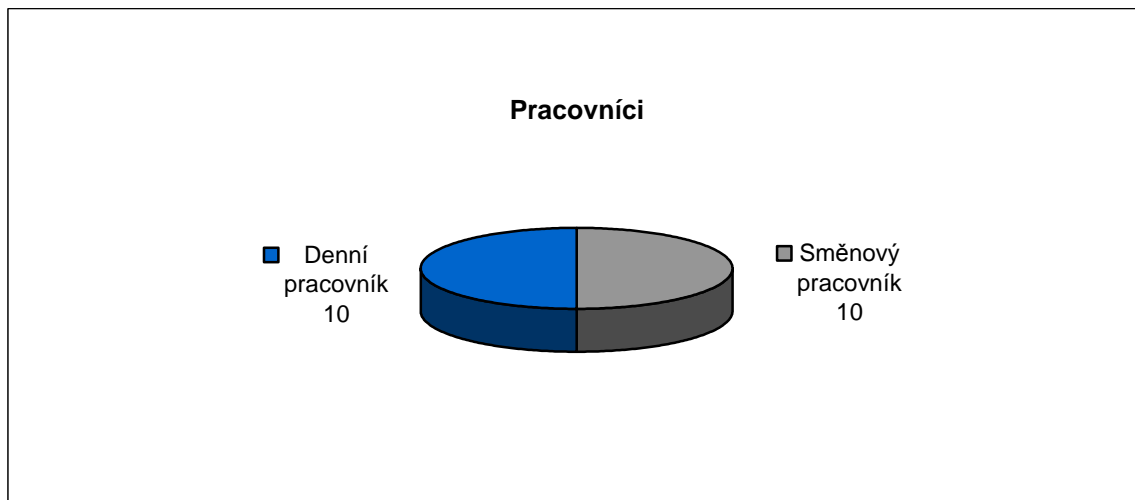
Otázka č. 1 + Otázka č. 2: Zařazení dle rozvržení pracovní doby

Tabulka 4. 2. 1: Pracovníci HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek

Pracovníci	Směnový pracovník	Denní pracovník
Počet pracovníků	10	10

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 2. 1: Pracovníci HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek

Zdroj: Vlastní výzkum

Na dotazník odpovědělo celkem 20 pracovníků HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek. Z grafu 4. 2. 1 je vidět, že se jednalo o stejný počet (tj. 10) denních i směnových pracovníků. Na otázky odpovídali lépe denní pracovníci. Ti zodpověděli správně 84 % otázek. Směnoví pracovníci 69 % otázek.

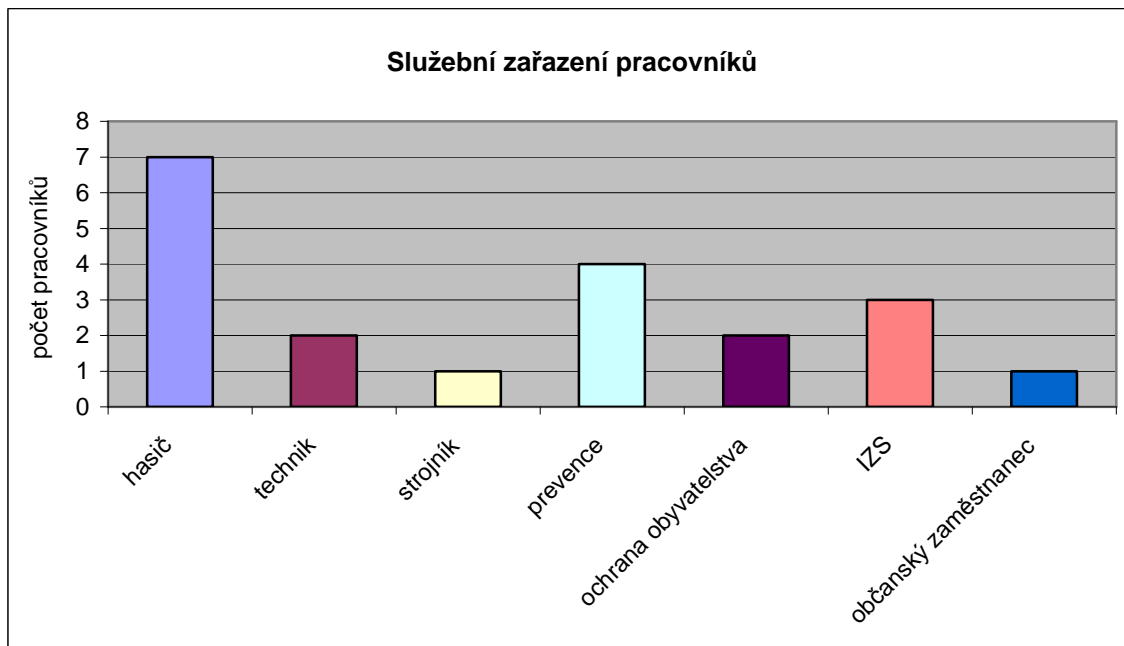
Otázka č. 3: Služební zařazení

Tabulka 4. 2. 2: Služební zařazení pracovníků

Služební zařazení	Počet pracovníků
hasič	7
technik	2
strojník	1
prevence	4
ochrana obyvatelstva	2
IZS	3
občanský zaměstnanec	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 2. 2: Služební zařazení pracovníků

Zdroj: Vlastní výzkum

Na dotazníky odpovídali pracovníci s různým služebním zařazením. Jak z tabulky, tak i z grafu je viditelné, že se jednalo o 7 hasičů, 2 techniky, 1 strojníka, 4 pracovníky z oddělení prevence, 2 pracovníky z oddělení ochrany obyvatelstva, 3 pracovníky z oddělení IZS a 1 občanského zaměstnance.

Nejlepší výsledek: zcela bez chyby vyplnili dotazník dva pracovníci HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek, jedná se o denní pracovníky, jeden je zaměstnaný na oddělení prevence, druhý na oddělení ochrany obyvatelstva.

Nejhorší výsledek: nejhoršího výsledku dosáhl směnový pracovník, hasič, který odpověděl chybně na 5 otázek.

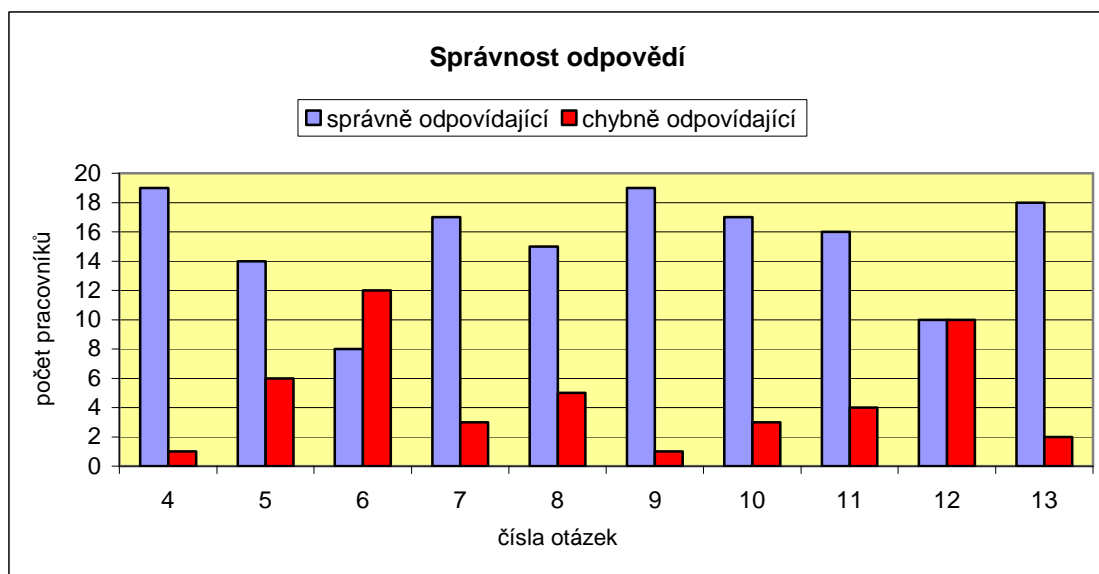
Celkový přehled správnosti odpovědí na otázky č. 4 až č. 13

Tabulka 4. 2. 3: otázky č. 4 až č. 13

č. otázky	správně odpovídající	chybně odpovídající
4	19	1
5	14	6
6	8	12
7	17	3
8	15	5
9	19	1
10	17	3
11	16	4
12	10	10
13	18	2

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 2. 3: otázky č. 4 až č. 13

Zdroj: Vlastní výzkum

Z grafu 4. 2. 3 je patrné, jak odpovídali pracovníci HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek na jednotlivé otázky. Ani jedna otázka nebyla zodpovězena se 100% úspěšností. Nejlépe odpovídali pracovníci na otázku č. 4, která zněla „Jaké mohou být v České republice vyhlášeny krizové stavy?“ a na otázku č. 9 „Kdy se provádí zkouška sirén a jaký je její tón?“. Na každou z těchto dvou otázek odpovědělo správně 19 pracovníků, což je 95 % úspěšně odpovídajících. Naopak nejhůře dopadla otázka č. 6 „Kdo zajišťuje připravenost kraje na řešení krizových situací?“. Více než polovina pracovníků, kteří vyplňovali dotazník, přesně se jedná o 60 % pracovníků, odpověděli na tuto otázku chybně. Většina z nich volila variantu, která uváděla, že se jedná o orgány kraje. Tato odpověď by podle krizového zákona byla ještě v loňském roce správná, nicméně došlo k novelizaci tohoto zákona a od 1. ledna 2011 již tomu tak není. Připravenost kraje na řešení krizových situací zajišťuje hejtman kraje a ostatní orgány kraje se na této připravenosti jen podílejí. Další otázka, která se jeví jako obtížná, protože na ni odpověděla chybně polovina dotázaných pracovníků, je otázka č. 12 „Kdo je vedoucím Ústředního krizového štábu při vyhlášení válečného stavu?“ Zajímavé je, že z 10 - ti chybně odpovídajících pracovníků, zvolilo 9 stejnou variantu. Domnívali se, že se jedná o předsedu vlády. Avšak předseda vlády je ten, který podle charakteru situace jmenuje právě vedoucího Ústředního krizového štábu. A v případě vyhlášení stavu ohrožení státu v souvislosti se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, za válečného stavu či za dalších situací vojenského charakteru, jež se významně dotýkají bezpečnostních zájmů České republiky, jmenuje ministra obrany.

4.3 Pracovníci Městského úřadu ve městě Písku

Obec při plnění svých úkolů ochrany veřejného zájmu tvoří základní prvek veřejné správy při zabezpečování opatření ochrany obyvatelstva při MU a KS. Měla by sehrávat rozhodující úlohu při informování o možných ohroženích, plánovaných opatřeních a postupu při řešení následků MU i při organizování postiženému obyvatelstvu.⁸⁷ Přípravu určených pracovníků v oblasti úkolů ochrany obyvatelstva při MU organizuje obecní úřad a HZS kraje. Měli by být kladeny stále větší nároky na zvyšování výkonnosti zaměstnanců a jejich profesionalitu. Stěžejní je v této oblasti např. zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, který udává, že odborný rozvoj zaměstnanců zahrnuje mimo jiné prohlubování a zvyšování kvalifikace, a zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, který upravuje pracovní poměr úředníků územních samosprávných celků a jejich vzdělávání.

Celé znění dotazníku určeného pro zaměstnance Městského úřadu v Písku je uveden v **Příloze 9. 8.**

Počet dotazníků

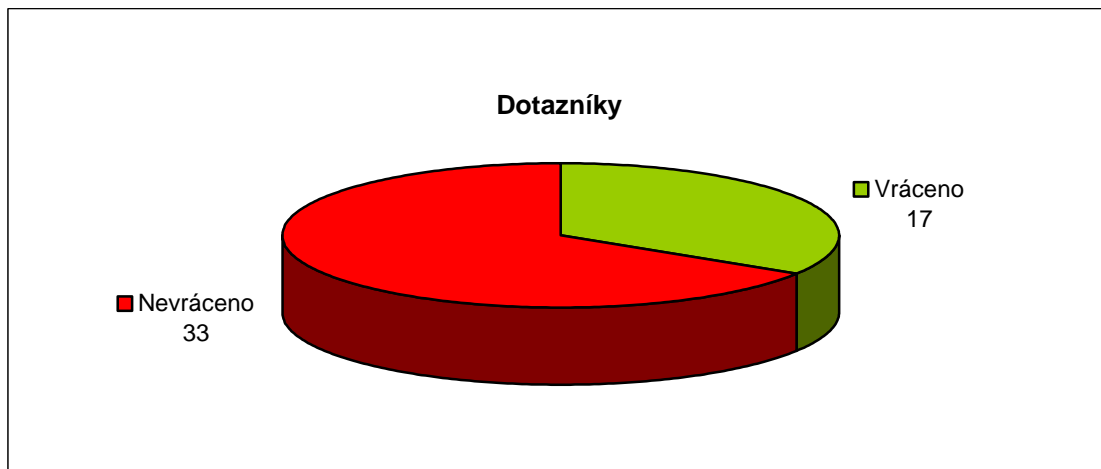
Tabulka 4. 3. 1: Dotazníky

Dotazníků celkem	50
Vráceno	17
Nevráceno	33

Zdroj: Vlastní výzkum

⁸⁷ MV – generální ředitelství HZS ČR.: *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015.* 2. vyd. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2005. s. 17.

Graf: 4. 3. 1: Dotazníky

Zdroj: Vlastní výzkum

Na Městském úřadě v Písku bylo zaměstnancům rozdáno celkem 50 dotazníků. Více jak polovina dotazníků, přesně 33 dotazníků, nebylo vráceno. Zpět bylo obdrženo jen 17 dotazníků. Bohužel, ani ty nebyly řádně vyplněné. Dotazník obsahoval 13 otázek, z toho 3 úvodní otázky, které souvisely s charakteristikou daného souboru, jednalo se o pohlaví pracovníka, o funkční zařazení a řešenou oblast. 10 pracovníků nevyplnilo ani své funkční zařazení, ani na jakém odboru pracují, tudíž nemá význam se těmito dvěma otázkami zabývat. Pro přehled bude tedy jen uvedeno, kolik ze 17 - ti dotázaných pracovníků bylo žen, kolik mužů a na kolik správně odpověděli tito pracovníci na zbylé otázky.

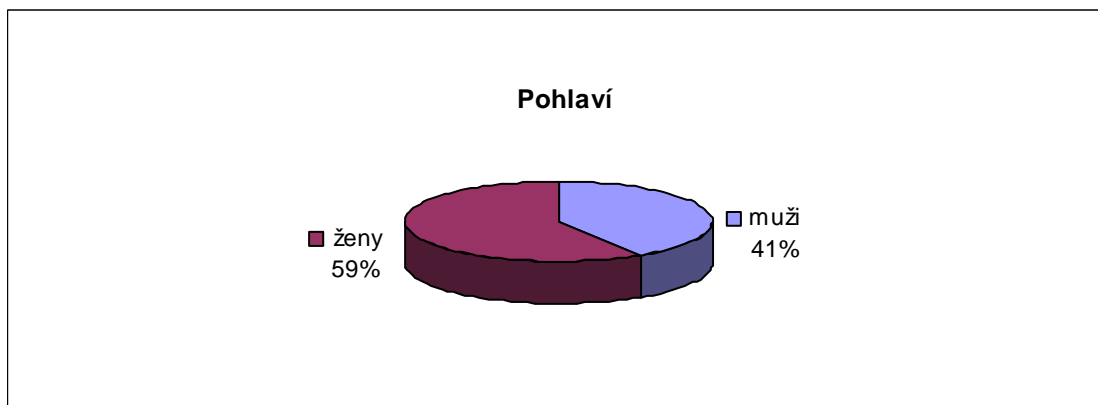
Otázka č. 1: Pohlaví

Tabulka 4. 3. 2: Pohlaví

Pohlaví	%
muži	7
ženy	10

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 3. 2: Pohlaví

Zdroj: Vlastní výzkum

Na dotazník, který byl rozdán pracovníkům Městského úřadu v Písku, odpovědělo 17 dotázaných, z toho 10 žen (59 %) a 7 mužů (41 %). Na otázky odpovídali lépe muži. Dohromady zvolili jen 10 chybných odpovědí. Navíc 3 muži neměli v dotazníku ani jednu chybu. Ženy zvolily 32 chybných odpovědí, nejhoršího výsledku dosáhla žena, která měla v dotazníku 7 chyb.

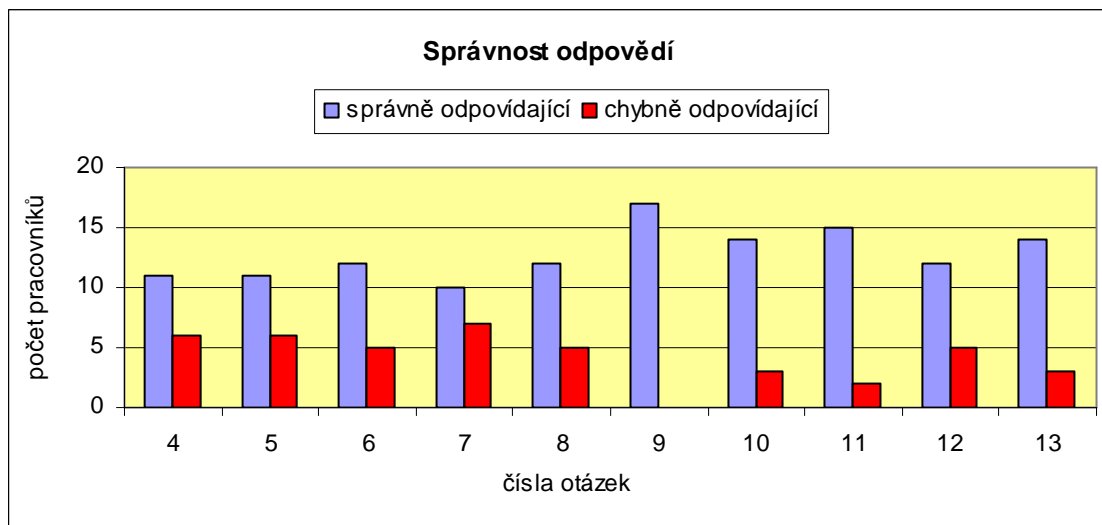
Celkový přehled správnosti odpovědí na otázky č. 4 až č. 13

Tabulka 4. 3. 3: otázky č. 4 až č. 13

č. otázky	správně odpovídající	chybně odpovídající
4	11	6
5	11	6
6	12	5
7	10	7
8	12	5
9	17	0
10	14	3
11	15	2
12	12	5
13	14	3

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf: 4. 3. 3: otázky č. 4 až č. 13

Zdroj: Vlastní výzkum

Jak odpovídali zaměstnanci Městského úřadu v Písku na jednotlivé otázky v dotaznících ukazuje graf 4. 3. 3. Jen jedna otázka byla zodpovězena se 100% úspěšností, a to otázka č. 9, která zněla „Kdo odpovídá za realizaci opatření ochrany obyvatelstva na území obce?“. Za tuto činnost odpovídá starosta obce, což je správná odpověď, kterou zvolili všichni pracovníci. Naopak nejhůře odpovídali pracovníci na otázku č. 7 „Co projednává a posuzuje Bezpečnostní rada ORP?“. Chybnou odpověď zvolilo 7 pracovníků (41 %). 6 z nich vybralo variantu, že bezpečnostní rada ORP projednává a posuzuje přehled možných zdrojů rizik, provádí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku KS. Tímto se však zabývá obecní úřad ORP v rámci zajištění připravenosti správního obvodu ORP na řešení KS, nikoli bezpečnostní rada ORP. Ta projednává a schvaluje vnější havarijní plán, pokud je schvalován starostou ORP. Správnou odpověď zvolilo 10 pracovníků úřadu (59 %). Dobře nedopadly ani otázky č. 4 a č. 5, které se ptaly na krizové stavy v České republice. Na každou otázku odpovědělo chybně 6 pracovníků (35 %).

4.4 Obce s rozšířenou působností v Jihočeském kraji

V Jihočeském kraji se nachází 17 ORP. Jedná se o obce s nejširším rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti. Všem ORP v Jihočeském kraji byl rozeslán dotazník, který obsahoval jen jednu otázku. Cílem dotazníku bylo zjistit, jaké jsou zkušenosti těchto ORP s realizací PVČ v oblasti požární ochrany a seznamováním obyvatel v obci s charakterem možného ohrožení na území obce. Dotazník pro ORP v Jihočeském kraji je uveden v **Příloze 9.9**.

Obrázek 4.4.1: Správní mapa Jihočeského kraje

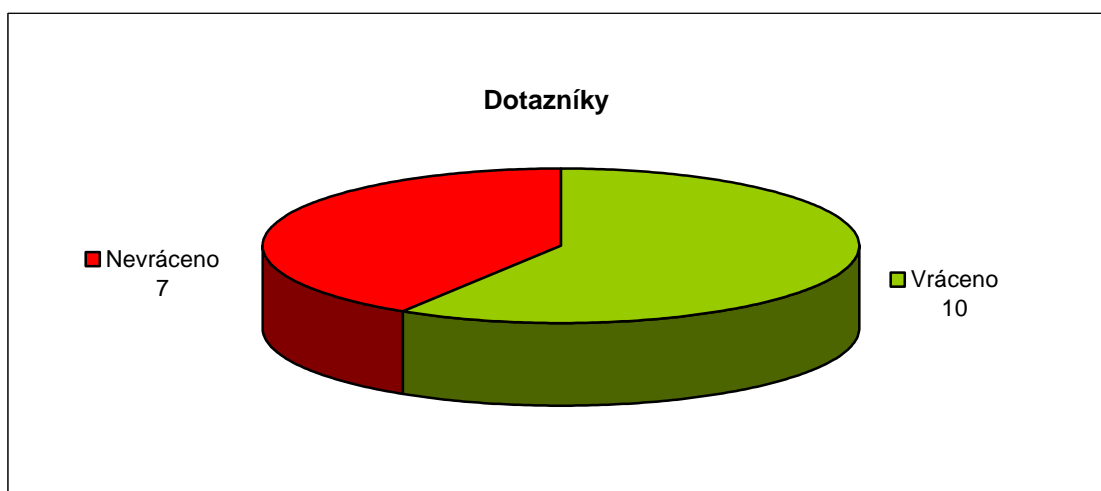
Zdroj: <http://spravnimapa.topograf.cz/jihocesky-kraj>

Tabulka 4. 4. 1: Dotazníky

Dotazníků celkem	17
Vráceno	10
Nevráceno	7

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 4. 1: Dotazníky

Zdroj: Vlastní výzkum

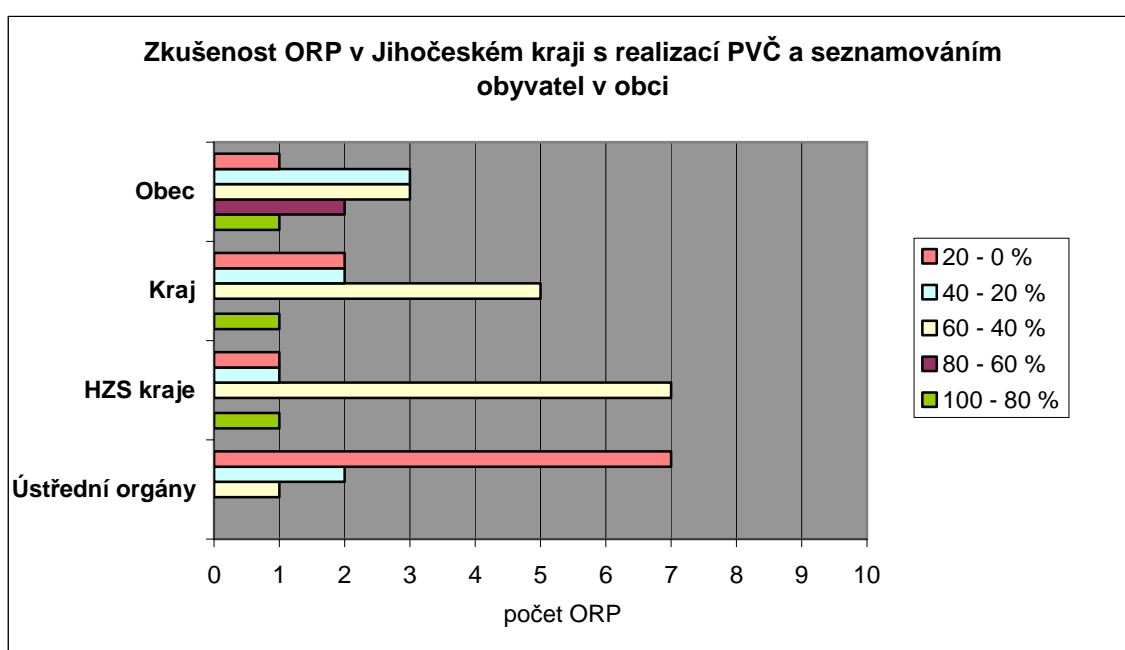
Dotazníky byly rozeslány emailem tajemníkům bezpečnostních rad ORP v Jihočeském kraji. Ze 17 - ti dotazníků se vrátilo zpět 10 (59 %). Na dotazník neodpovědělo 7 (41 %) ORP. Mezi ORP, které vyplnily a doručily zpět dotazník patří Jindřichův Hradec, Trhové sviny, Vimperk, Kaplice, Milevsko, Písek, Tábor, Týn nad Vltavou, Soběslav a Třeboň.

Tabulka 4. 4. 2: Výsledky dotazníků

	100 - 80 %	80 - 60 %	60 - 40 %	40 - 20 %	20 - 0 %
Ústřední orgány	X	X	1	2	7
HZS kraje	1	X	7	1	1
Kraj	1	X	5	2	2
Obec	1	2	3	3	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4. 4. 2: Výsledky dotazníků

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku „Jaké jsou Vaše zkušenosti s realizací PVČ a seznamováním obyvatel na území ORP s charakterem možného ohrožení ústředními orgány, HZS kraje, krajem a obcí?“ odpovídali tajemníci bezpečnostních rad ORP v Jihočeském kraji tak, jak je tomu vidět v grafu 4. 4. 2. Ústřední orgány se podle jednotlivých ORP v této oblasti příliš neangažují. 7 tajemníků zvolilo tu nejnižší možnost 20 – 0 %. Dvakrát byla ústředním orgánům přiřazena varianta 40 – 20 % a jednou 60 – 20 %. Zkušenosti tajemníků bezpečnostních rad ORP v Jihočeském kraji s ústředními orgány nejsou tedy zvláště vysoké. U HZS kraje převažuje varianta 60 – 40 %, kterou zvolilo také 7

tajemníků. Navíc, na rozdíl od ústředních orgánů, byla HZS kraji jedenkrát přiřazena i možnost nejvyšší, 100 – 80 %. Jedna ORP ohodnotila svou zkušenost s HZS kraje na 40 – 20 % a jedna ORP na pouhých 20 – 0 %. U kraje převažuje také varianta 60 – 40 %, tu v dotazníku zvýraznilo 5 ORP. Jedenkrát byl kraj ohodnocen 100 – 80 %, dvakrát 40 – 20 % a dvakrát i variantou nejnižší 20 – 0 %. Obci, jako jediné, bylo přiřazeno všech pět možností. Nejčastěji se jedná o varianty 60 – 40 % a 40 – 20 %. Jednou byla opět zvolena možnost 100 – 80 %, dvakrát byla poprvé zvolena možnost 80 – 60 % a jen jedna ORP odpověděla, že je s obcí spokojena pouze na 20 – 0 %.

5 DISKUZE

V kapitole 1 Současný stav jsou popsány obsahová zaměření a formy PVČ, vycházející ze současných legislativních norem a z potřeby dosažení znalostí a dovedností obyvatelstva k jeho chování při předcházení MU a při jejich vzniku.

- Prevence (z lat. preavenire, předcházet) znamená soustavu opatření, která mají předcházet nějakému nežádoucímu jevu. Taková opatření se nazývají preventivní.
- Výchova (edukace) je činnost směřující k získání a zdokonalení schopností a vlastností člověka.
- Činnost je obecné označení pro dlouhodobější smysluplnou aktivitu, kterou provádí nějaký živý tvor.

Vzhledem k tomu, že po roce 2001 byl sloučen výkon státní správy v oblasti požární ochrany i ochrany obyvatelstva do působnosti jednoho Ministerstva, byl vytvořen základ pro jednotný systém PVČ v obou těchto oblastech. Cesta této integrace vytvořila vznik nových možností pro efektivnější propojení jednotlivých subjektů, které se na této činnosti podílejí. Z této kapitoly vyplývá, že v současné době se k působení na obyvatelstvo dají využít všechny druhy sdělovacích prostředků, počínaje internetem, televizí, rozhlasem a tiskem. Další možná forma PVČ spočívá v názorné propagaci při akcích konaných těmito subjekty při různých příležitostech, kde je přímá účast obyvatelstva všech věkových kategorií. Masově jsou vydávány propagační materiály, např. letáky, brožurky, kalendáře, puzzle, pexesa i drobné propagační předměty. Odborně – metodickou pomoc především školám poskytují lektoři z řad příslušníků HZS kraje. Při tom používají i výchovné pomůcky formou CD nebo DVD. Obce zřizují informační a poradenská centra, kde spolupracují i s občanskými sdruženími na úseku požární ochrany. Limitujícím faktorem všech forem PVČ je však výše rozpočtovaných finančních prostředků.

Pro získání informací ohledně vědomostních znalostí občanů byl proveden dotazníkový výzkum u stovky občanů, starších 18 - ti let, na území ORP Písek. Vyplněné dotazníky byly vráceny od všech respondentů. V kapitole 4 jsou uvedeny

výsledky. Muži odpovídali s lepším výsledkem než ženy. Odpověděli správně na 77 % otázek. Nejlépe na položené otázky odpovídala věková skupina 18 – 29 let. Nejhůře naopak respondenti ve věkové kategorii 50 – 59 let. Správnost odpovědí ovlivňovalo i dosažené vzdělání, nejlépe odpovídali lidé s vyšším odborným vzděláním. Nepotvrdila se hypotéza, že nejlépe připravené obyvatelstvo je v ORP, které mají relativní dostatek pracovníků a finančních prostředků na opatření technicko-organizačního charakteru a většinou v nich sídlí územní odbory HZS krajů a školní mládež. Nejlepší výsledky byly dosaženy v obcích s počtem 1000 – 1999 obyvatel, kde bylo správně odpovězeno na 87 % otázek. Respondenti do dotazníků uváděli i svá povolání a nejlépe dopadli studenti. Aritmetický průměr všech správných odpovědí činí 75 %. Z výsledků lze dovodit, že mladší generace má již informace získané ve školách různých stupňů. A čím vyšší stupeň, tím větší vědomosti, viz. lidé s vyšším odborným vzděláním. V praxi se tak potvrzuje správnost forem a dlouhodobé koncepce PVČ, viz. kapitola 1. 4. U věkových skupin 50 – 59 let a seniorů se též potvrzuje již zmiňované zprofanování v oblasti přípravy obyvatelstva v období před listopadem 1989. Pro zlepšení této situace by bylo dobré seriálově publikovat informace v tiskovinách, které tato generace čte. Ve zvýšené míře pak použít i rozhlas a televizi, a do jimi sledovaných pořadů zařadit vstupy (obdobně jako reklamy) z této oblasti. Další možností by bylo v prostředcích hromadné dopravy využít letákový způsob propagace. V zařízeních pro seniory potom zajistit odebrání odborných publikací (časopis 112, Hasičské noviny) a seznamování s články týkajícími se PVČ. Jako formu lze zvolit předčítání sociálními pracovníky těchto zařízení. V obcích by pak bylo možné využít pro kontakt se starší generací odborně vzdělané preventisty občanských sdružení na úseku požární ochrany. Elementární by u všech zmiňovaných možností mělo být umožnění přístupu k informacím a přípravě v rozsahu např.

- zdroje a místa nebezpečí vzniku MU v okolí bydliště a pracoviště,
- opatření, která jsou připravena k záchraně životů, zdraví a majetku v případě vzniku MU,
- varovný signál „Všeobecná výstraha“,
- telefonní čísla tísňového volání,

- poskytování první pomoci,
- používání hasicích přístrojů,
- chování obyvatelstva při vyhlášení evakuace,
- provádění částečné dekontaminace atd.

Při vyhledávání podkladů a materiálů pro zpracování této diplomové práce jsem zjistila, že obdobný průzkum prováděla ve své bakalářské práci mjr. Bc. Irena Dvořáková v roce 2010 při ukončení studia na Policejní akademii ČR. V rámci zdokumentování úrovně znalostí vzorku obyvatel ve věkové struktuře od 18 – ti let do 60 – ti let a více kontaktovala oblast Příbramska, Střední Čechy, a hlavního města Prahy. Výsledkem bylo, že nejlépe na položené otázky odpověděli občané ve věkových skupinách 41 – 50 let a 50 – 60 let. Porovnání ukazuje, že se výsledky neshodují. Pro získání přehledu informační efektivity PVCČ na obyvatelstvo by tak bylo potřeba provést dotazníkový výzkum na větším teritoriu ČR, např. mezi několika kraji. Na jeho základě by potom bylo možné i analyzovat příčiny různého stupně vědomostí jak objektivního, tak subjektivního charakteru.

V kapitole 4 jsou uvedeny také výsledky dotazníků, které byli rozdány pracovníkům HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek a pracovníkům Městského úřadu v Písku. Učiněno tak bylo z důvodu získání přehledu o jejich odborné způsobilosti. Jak HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek, tak i Městský úřad v Písku patří mezi subjekty, které zajišťují PVCČ v oblasti požární ochrany a seznamování obyvatel v obci s charakterem možného ohrožení. Pracovníci těchto složek by tedy měli být v této problematice dostatečně vzdělaní. Na HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek odpovídali lépe denní pracovníci a nejlepšího výsledku dosáhli pracovníci z oddělení prevence a ochrany obyvatelstva. Aritmetický průměr všech správných odpovědí činí 76 %. Na Městském úřadě v Písku odpovídali lépe muži než ženy a aritmetický průměr správných odpovědí je 75 %.

V dostupných materiálech, v rámci této kapitoly, jsem nenalezla žádný srovnatelný výzkum, který by svou formou a způsobem vyhodnocení odpovídal výsledkům mého dotazníkového šetření. Nicméně, odborná způsobilost těchto zaměstnanců by měla zajistit kvalitní výkon nejen PVCČ v oblasti požární ochrany a

ochrany obyvatelstva, ale celé veřejné správy jako veřejné služby, odpovídající společenským požadavkům a potřebám. Vzdělávání pracovníků veřejné správy v oblasti krizového řízení je v návaznosti na reformu veřejné správy a vstup České republiky do Evropské unie velmi důležitým krokem k zajištění podmínek pro řešení MU. Aktualizovaná Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení byla schválena usnesením Bezpečnostní rady státu č. 14 ze dne 16. listopadu 2004 a řeší problematiku krizového řízení, ochrany obyvatelstva, obrany státu, ochrany ekonomiky, hospodářských a dalších opatření pro krizové stavy, vnitřní bezpečnosti a pořádku, požární ochrany a IZS. Zaměstnanci se v předmětné oblasti vzdělávají v rámci akreditovaných vzdělávacích a studijních programů vytvářených vyššími odbornými školami a vysokými školami. Další profesní vzdělávání k prohloubení jejich kvalifikace je zabezpečováno formou vzdělávacích programů pro příslušné cílové skupiny zainteresovaných pracovníků. Domnívám se, že úspěšnost ve správnosti odpovědí na jednotlivé otázky z dotazníků mohla být vyšší. Aby tomu tak bylo, závisí zřejmě na služebních funkcích HZS krajů a vedoucích pracovních Městských úřadů, kteří mají možnost zvýšení četnosti přezkušování svých podřízených. Na základě toho, potom cíleně zařazovat do odborné přípravy potřebná témata. A to především u těch příslušníků a pracovníků, kteří přicházejí do styku s veřejností.

Poslední výsledky, které jsou uvedeny v kapitole 4 jsou odpovědi tajemníků Bezpečnostních rad ORP v Jihočeském kraji na to, jak vnímají realizaci PVČ v oblasti požární ochrany a seznamování obyvatel s charakterem možného ohrožení na území ORP ústředními orgány, HZS kraje, krajem a obcí. Jejich odpovědi jsou různé, někteří tajemníci ohodnotili orgány samosprávy na 100 – 80 %, jiní na 20 – 0 %. Rozdílné zkušenosti mají i s HZS kraje. U ústředních orgánů se odpovědi příliš nelišily, nejčastěji jim byla přiřazena nejnižší hodnota 20 – 0 %. Ústřední orgány se podle tajemníků v této oblasti angažují nejméně. Výsledek je subjektivní hodnocení, které zřejmě odráží zkušenosti a vztahy v rámci daného území. Nemá objektivní vypovídající hodnotu.

6 ZÁVĚR

Tato diplomová práce shrnuje problematiku PVČ v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva. Cílem práce bylo zdokumentovat současný stav PVČ, to znamená obsah a formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku MU, a to posouzením připravenosti jednotlivých subjektů zodpovídajících za tuto oblast v rámci České republiky. Dále, vyhodnotit koncepce těchto subjektů, jejich vlastní realizaci a na základě toho posoudit stav plnění úkolů, které jsou realizovány obcí a HZS kraje pro obyvatelstvo v obci s charakterem možného ohrožení. Posledním cílem bylo získání konkrétních informací o tom, jak se PVČ daří naplňovat na cílovém subjektu, to je na obyvatelstvu. A také, zda je dostatečná připravenost organizační složky státní správy a samosprávy, které ze zákona PVČ realizují. Toho bylo dosaženo pomocí dotazníkové metody.

Hypotézou bylo, že největší znalosti by měli mít obyvatelé ORP, které mají relativní dostatek pracovníků a financí na opatření technicko – organizačního charakteru a sídlí v nich územní odbory či stanice HZS krajů. Tato hypotéza se nepotvrdila. Pro získání důkladnějšího přehledu informační efektivity PVČ na obyvatele by bylo potřebné provést dotazníkový výzkum na větším teritoriu České republiky, např. mezi několika kraji. Na jeho základě analyzovat různé stupně vědomostí občanů a zjistit objektivní i subjektivní příčiny tohoto stavu. Z nich pak navrhnout opatření, která by vedla k progresivnějším způsobům PVČ tam, kde by to bylo potřebné. Pokud by obce zřídili např. neziskovou organizaci a společně s územními odbory HZS krajů sdružovali v této organizaci finance, určitě by se dalo dělat ve prospěch obyvatelstva, nejen na úseku PVČ daleko více, efektivněji a kvalitněji. Prospěšné by mohly být i vzorové projekty v oblasti PVČ obyvatelstva, na jejichž přípravě by se mohla podílet i Česká asociace hasičských důstojníků.

Na základě diplomové práce jsem dospěla k závěru, že náš stát má vybudovaný sofistikovaný systém vzdělávání v rámci PVČ na všech úrovních veřejné správy. V rámci koncepčního řešení se zavádí nové formy a metody vzdělávání obyvatelstva. Česká republika, jako jeden z členů Evropské unie, musí podporovat zlepšování znalostí

lidí o existujících hrozbách a správných zásadách jednání obyvatelstva při MU a během krizových situací. Základem systému musí být vzdělaný občan. A ten je výsledkem pouze soustavné přípravy všech skupin obyvatelstva. Jak ukázal výzkum, u starší generace chybí základy vědomostí. Nejspíš této věkové kategorii není věnována dostatečná pozornost ze strany HZS krajů a obcí. MV – GŘ HZS ČR podporuje projekt financovaný z EU zaměřený právě na starší generaci, jedná se o školení personálu zařízení sociálních služeb a poté následnou přípravu klientů těchto zařízení.

7 KLÍČOVÁ SLOVA

Mimořádná událost

Ochrana obyvatelstva

Opatření ochrany obyvatelstva

Požární ochrana

Preventivně výchovná činnost

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. DVOŘÁKOVÁ, I. *Preventivně výchovná činnost a příprava obyvatelstva na mimořádné události a krizové situace*. Bakalářská práce, Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. 46 s.
2. FOLWARCZNY, L., POKORNÝ, J. *Evakuace osob*. 1. vyd., Ostrava: SPBI, 2006. 125 s. ISBN 80-86636-92-2.
3. HEJDA, J., PŘIBYL K. *Správní právo I*, Vysoká škola evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích, 2005. 101 s. ISBN 80-86708-08-X.
4. HENDL, J. *Přehled statistických metod zpracování dat, Analýza a metaanalýza dat*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. 583 s. ISBN 80-7367-123-9.
5. HORÁK, R. et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Linde Praha, 2004. 407 s. ISBN 80-7201-471-4.
6. Kolektiv autorů. *Ochrana obyvatelstva, Studijní materiál k modulu E*. 1. vyd., Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2006. 129 s.
7. KRATOCHVÍLOVÁ, D. . *Vyhodnocení Harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 . 112 : Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. únor 2011, X, 34 s. ISSN 1213 – 7957.
8. KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd., Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. 140 s. ISBN 80-86634-70-1.
9. KROUPA, M. *Chování obyvatelstva v případě havárie s únikem nebezpečných chemických látek*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2004. 46 s. ISBN 80-86640-23-X.
10. LINHART, P. *Některé otázky ochrany společnosti*. 1. vyd., Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005. 95 s. ISBN 80-86640-43-4.
11. MARTÍNEK, B. et al. *Ochrana člověka za mimořádných událostí. Příručka pro učitele základních a středních škol*. 2. vyd., Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2003. 119 s. ISBN 80-86640-08-6.

12. MARTÍNEK, B. *Ochrana obyvatelstva I.* 1. vyd., Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. 133 s. ISBN 978-80-7251-298-0.
13. MARTÍNEK, B., ADAMEC V., HANUŠKA Z. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací (Příručka pro starosty obcí a referenty prevence Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska)*, Praha: MV- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006. 28 s. ISBN 80-86640-64-7.
14. MIKULKA, B., MIKULKA Š., PIŇOS, M. *Výchova a prevence v oblasti požární ochrany.* 1. vyd., Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2005. 175 s. ISBN 80-86640-35-3.
15. MV – generální ředitelství HZS ČR.: *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015.* 2. vyd. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2005. 36 s. ISBN 80-86640-49-3
16. MV – generální ředitelství HZS ČR.: *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020.* Schválena usnesením vlády dne 25. února 2008 č. 165
17. MV – generální ředitelství HZS ČR.: *Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi.* Schválena usnesením vlády č. 263 ze dne 15. března 2006.
18. MV – generální ředitelství HZS ČR: *Sebeochrana obyvatelstva.* Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2001. 40 s. ISBN 80-86284-12-13.
19. MV ČR, Odbor bezpečnostní politiky.: *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu.* Praha: MV ČR, Odbor bezpečnostní politiky, 2004. 93 s.
20. MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, odbor prevence. *Koncepce požární prevence v České republice.* 1. vyd., Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2003 76 s., ISBN 80-86640-09-4.
21. MV-generální ředitelství HZS ČR. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana Hasičského záchranného sboru ČR.* 1. vyd., Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2007. 41 s.

22. RICHTER, R. *Komunikace s obyvatelstvem v krizových situacích*. 1. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2009. 110 s. ISBN 978-80-86640-65-5.
23. SMETANA, M. *Vybrané kapitoly civilní ochrany*. 1. vyd., Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2007. 154 s. ISBN 978-80-7368-233-0.
24. ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd., Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. 157 s. ISBN 978-80-7385-007-4.
25. ŠILHÁNEK, B., DVOŘÁK, J. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd., Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. 176 s. ISBN 80-86640-12-4.
26. *Zaměření a formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí*. Příloha č. 2 k č.j. PO – 4184/SPD – 2001, 6 s.
27. *Zaměření preventivně výchovné činnosti na úseku požární ochrany*. Příloha č. 1 k č.j. PO – 4184/SPD – 2001, 7 s.
28. ZÁŠKODNÝ, P. a kol.: *Základy ekonomické statistiky*. Praha, VSFS, 2007, ISBN 80-86754-00-6.
29. ZÁŠKODNÝ, P. a kol.: *Základy zdravotnické statistiky*. České Budějovice, ZSF, 2005, ISBN 80-7040-663-1.

Právní předpisy:

30. Nařízení vlády číslo 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
31. Nařízení vlády číslo 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva ve znění pozdějších předpisů.
32. Sbíрка interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR – 8 pokyn generálního ředitele HZS ČR k realizaci PVČ u HZS ČR, ze dne 23. února 2011, Čl. 3.

33. Ústavní zákon číslo 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
34. Vyhláška MV číslo 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).
35. Vyhláška MV číslo 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.
36. Vyhláška MV číslo 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.
37. Vyhláška MV číslo 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému v platném znění.
38. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.
39. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích.
40. Zákon číslo 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
41. Zákon číslo 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů.
42. Zákon číslo 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
43. Zákon číslo 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
44. Zákon číslo 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
45. Zákon číslo 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
46. Zákon číslo 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
47. Zákon číslo 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.
48. Zákon číslo 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.
49. Zákon číslo 262/2006 Sb., zákoník práce.
50. Zákon číslo 59/2000 Sb., o prevenci závažných havárií.

Internetové zdroje:

51. Administrativní mapa správního obvodu ORP Písek. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/orp_pisek>.
52. BLÁHA, K. *Ochrana obyvatelstva I*. [online]. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2007 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z: <http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/radio/informace-pro-studenty/ucebni_texty/ochrana-obyvatelstva-se-zamerenim-na-cbrne-aplikovana-radiobiologie-a-toxikologie-krizova-radiobiologie-a-toxikologie/>.
53. BLÁHA, K.; MAJZLÍKOVÁ, H. . *Koncepce ochrany obyvatelstva Jihočeského kraje* [online]. České Budějovice : HZS Jihočeského kraje, 2009 [cit. 2011-03-26]. Dostupné z: <<http://www.hzscb.cz/index.php>>.
54. *Historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. [online]. c2010 [cit. 2011-01-28]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/historie-profesionalni-pozarni-ochrany-v-ceskych-zemich-124696.aspx>>.
55. MV - generální ředitelství HZS ČR. *Opatření pro nouzové přežití* [online]. c2010 [cit. 2011-03-26]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/docDetail.aspx?docid=11362&doctype=ART&>>.
56. MV – GŘ HZS ČR. *Sebeochrana obyvatelstva ukrytím - metodická pomůcka pro orgány státní správy, samosprávy, právnické osoby a podnikající fyzické osoby* [online]. Praha : MV – GŘ HZS ČR, 2001 [cit. 2011-03-21]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/web-ochrana-obyvatelstva-ukryti-improvizovany-ukryt.aspx>>.
57. ŘÍHA, M. . *Stálé úkryty CO, časopis 112* [online]. č. 8, [cit. 2011-03-20]. Dostupný z: <<http://www.trivis.info/view.php?cisloclanku=2007082901>>. ISSN 1213-7057.
58. Správní mapa Jihočeského kraje. Dostupné z: <<http://spravnimapa.topograf.cz/jihocesky-kraj>>
59. *SÚJB - úvod* [online]. 2001 [cit. 2011-02-20]. Dostupné z: <http://www.sujb.cz/?c_id=116>.

9 PŘÍLOHY

9. 1 Rozdělení výchovy podle jednotlivých cílových skupin
9. 2 Plán preventivně výchovné činnosti ve městě Písku
9. 3 Zaměření preventivně výchovné činnosti na úseku požární ochrany
9. 4 Formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku MU
9. 5 Obecné zásady při evakuaci, zásady pro opuštění bytu nebo rodinného domu v případě evakuace a obsah evakuačního zavazadla
9. 6 Dotazník pro občany na území ORP Písek
9. 7 Dotazník pro pracovníky HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek
9. 8 Dotazník pro pracovníky Městského úřadu ve městě Písku
9. 9 Dotazník pro ORP v Jihočeském kraji

Příloha 9. 1

Rozdělení výchovy podle jednotlivých cílových skupin

- **Předškolní vzdělávání**
- **Základní vzdělávání**
 - První stupeň školní docházky (děti ve věku 6 až 10 let)
 - Druhý stupeň školní docházky (děti ve věku 11 až 15 let)
- **Středoškolské vzdělávání**
- **Vysokoškolské vzdělávání**
- **Pedagogičtí pracovníci**
- **Široká veřejnost**
 - Občané v produktivním věku
 - Občané nad 60 let
- **Odborná veřejnost**
 - Úředníci územních samosprávných celků
 - Státní a ostatní zaměstnanci ve správních úřadech
 - Příslušníci ozbrojených sil a bezpečnostních sborů
 - Ostatní osoby u PO a podnikajících FO, jejichž pracovní náplň je dotčena povinnostmi ve vztahu k ochraně obyvatelstva a krizovému plánování
 - Volení a další funkcionáři nepodléhající požadavkům na vzdělání podle výše uvedených právních předpisů a vyžadující individuální přístupy

Pro každou cílovou skupinu profesionálních pracovníků a osob dotčených ochranou obyvatelstva a krizovým řízením je v Koncepti vzdělávání v oblasti krizového řízení určen příslušný vzdělávací modul:

- Modul A – průřez problematikou krizového řízení
- Modul B – úvod do problematiky krizového řízení
- Modul C – krizové řízení při nevojenských krizových situacích
- Modul D – obrana státu

- Modul E – ochrana obyvatelstva
- Modul F – ochrana ekonomiky
- Modul G – vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek
- Modul H – hospodářská opatření pro krizové stavy
- Modul I – integrovaný záchranný systém
- Modul J – krizové řízení v oblasti zdravotnictví

Pro moduly C až J byly v letech 2005 až 2008 zpracovány studijní materiály, které slouží jako základ pro vzdělávání odborné veřejnosti (od roku 2009 jsou postupně vydávány aktualizované verze). V rámci materiálu „Zpráva o zhodnocení průběhu plnění Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení a stanovení dalšího postupu“, schváleného usnesením Bezpečnostní rady státu ze dne 6. listopadu 2007 č. 50, bylo doporučeno učební texty k modulu A a B nezpracovávat.

Příloha 9. 2

Plán preventivně výchovné činnosti ve městě Písku

1. Metodická pomoc při zajišťování požární ochrany poskytovaná osobami pověřenými obcí fyzickým nebo právnickým osobám

Preventivně výchovná činnost	Plán	Splněno
Metodická pomoc při zajišťování požární ochrany poskytovaná fyzickým nebo právnickým osobám	průběžně celý rok	

2. Dny otevřených dveří v požárních zbrojnicích ve vlastnictví města Písku

Den otevřených dveří v hasičských zbrojnicích	31.05. a 01.06. 2010	
---	----------------------	--

3. Názorná propagace na úředních deskách a webových stránkách města Písku

Zpráva o stavu požární ochrany ve městě Písku za rok 2009	únor	18.02.2010
Zpráva o stavu požární ochrany ve městě Písku za 1. pololetí roku 2010	září	
Propagace práce dobrovolných hasičů ve vývěsní skříňce města	průběžně	
Informace o požární ochraně ve městě Písku na internetových stránkách www.mesto-pisek.cz/bezpecnost-ve-meste/pozarni-ochrana/pozarni-ochrana.html	průběžně	

4. Propagace hasičů při akcích pořádaných obcí

Ukázka techniky a prací s požární technikou dětem z mateřské školy a na dětských táborech	duben až srpen	
Čištění ledolamů starého mostu	duben, červen, říjen	
Městské slavnosti „dotkni se písku“ (např. asistenční služba při ohňostroji)	11. a 12.06. 2010	

5. Spolupráce s Hasičským záchranným sborem ČR při zajišťování preventivně výchovné činnosti

Preventivně výchovná činnost	Plán	Splněno
Návštěvy dětí města Písku na hasičském záchranném sboru Jihočeského kraje ÚO Písek	květen - červen	
Účast dětí ve výtvarných soutěžích „Požární ochrana očima dětí“ pořádaných OSH Písek a HZS JčK ÚO Písek s podporou města	01.03. až 15.05.	

6. Spolupráce s občanskými sdruženími, veřejně prospěšnými organizacemi a jinými orgány a organizacemi působícími na úseku požární ochrany

Pomoc města finančním příspěvkem na údržbu hasičských zbrojnic	k 30.06.2010	
Pomoc města SDH finančním příspěvkem na pořádání soutěží v požárním sportu dospělých hasičů – okresní kolo – konané dne 06.06.2009	dle žádosti	
Pomoc města OSH finančním příspěvkem na pořádání soutěží mladých hasičů - PLAMEN	dle žádosti	
Spolupráce při pořádání soutěže v požárním sportu „O putovní pohár starosty města Písku“	11.09.2010	

Příloha 9. 3

Zaměření preventivně výchovné činnosti na úseku požární ochrany

Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR stanoví v souladu s § 24 odst. 1 písm. l) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, zaměření preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti na úseku požární ochrany.

Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR

- **Zaměření střednědobé**

- 1. Internet**

- zveřejňování seznamu osob odborně způsobilých a techniků požární ochrany,
- celostátní statistika požárovosti,
- významné požáry s rozbohem příčin a následků,
- aktuální stav předpisů v požární ochraně,
- spolupráce s orgány státní správy,
- působnost a oprávnění státního požárního dozoru,
- školství, vzdělávání a odborná příprava v požární ochraně,
- aktuální informace,
- soutěže znalostí požární ochrany,
- vyhodnocování sledovanosti internetových stránek požární ochrany.

- 1. Soutěže**

- sportovní,
- znalostní,
- literární

- **Zaměření dlouhodobé**

- 1. Teletext**

- celostátní statistika požárovosti,

- aktuální informace.

2. Televizní vysílání celostátní

- krátké výchovné pořady typu „*volejte 150*“ se zaměřením na problematické oblasti požární ochrany, téma měsíce apod.,
- soutěže znalostní s hasičskou tematikou (spíše pro děti),
- pohled psychologa (jak občané vnímají prevenci, chování osob v krizových situacích apod.).

3. Rozhlasové vysílání celostátní

- soutěže na „hudebních stanicích“ s tematikou požární ochrany s uváděním správných odpovědí na telefonním čísle... s možností okamžité výhry propagačního výrobku,
- zveřejňování výsledků celostátního průzkumu veřejného mínění a dotazníkových akcí.

4. Tisk celostátní (např. *časopis 112*)

- informace o velkých požárech a jejich škodách,
- informace o prostředcích vynaložených na záchranné práce,
- pravidelné sloupky např. „*Co dělat, aby nehořelo?*“ (využívání statistických dat),
- zveřejňování výsledků celostátního průzkumu veřejného mínění.

5. Vytvoření celostátních videoték

6. Vytvoření celostátní evidence informací v oblasti požární ochrany

- oblast předpisová,
- oblast odborné literatury.

7. Celostátní průzkumy veřejného mínění

- o stavu zabezpečení ochrany obyvatel před požáry,
- o výkonu prací prováděných hasiči,
- o kontrolní činnosti.

8. Celoživotní vzdělávání se specializací na požární ochranu

- úplné střední vzdělání s maturitou včetně pomaturitního studia,
- vysokoškolské bakalářské, magisterské i doktorandské,
- rekvalifikační studium.

9. Výuka tématicky zaměřená na požární ochranu – zařadit do osnov základních a středních škol

- základní znalosti o požární ochraně,
- rozšíření výuky odborných škol o zaměření na požární ochranu (např. stavební školy).

10. Programy s požární tematikou uskutečňované v rámci mezinárodní spolupráce

Orgány kraje

- 1. Spolupráce s HZS kraje, obcemi a občanskými sdruženími zejména v oblasti financování PVČ**
- 2. Spolupráce na dni otevřených dveří na HZS kraje**

HZS kraje

- **Zaměření krátkodobé**
 - 1. Den otevřených dveří na HZS kraje**
 - výroční dny, např. *svátek sv. Floriana*,
 - při příležitosti např. *Mezinárodního dne dětí*.

2. Ukázky a besedy profesionálních hasičů v předškolních a školských zařízeních

3. Organizované návštěvy dětí a mládeže v rámci vyučování na požárních stanicích

4. Soutěže

- v požárním sportu,
- o nejlepší film s hasičskou tematikou (zábavný i naučný),
- výtvarné,
- literární,
- znalostní,
- dovednostní - používání požárně bezpečnostních zařízení, věcných prostředků požární ochrany apod. (např. „*Mladý záchranář – dokaž, že umíš*“ - soutěž pořádá HZS Jihočeského kraje ve spolupráci s územními odbory pro 1. až 9. třídy základních škol),
- sportovní,
- soutěž fotografií.

• Zaměření střednědobé

1. Internet

- prezentace HZS krajů,
- aktuální informace.

2. Televizní vysílání regionální

- pravidelná krátká zpravodajství o stavu požární ochrany v regionu,
- regionální statistika požárovosti,
- informace o tom, jak předcházet požárům,
- pořady moderátor – příslušník (členové IZS) – otázky diváků.

3. Rozhlasové vysílání regionální

- informace o požárech v regionu, jejich příčinách nebo možných verzích, o výši způsobených škod a uchráněných hodnotách apod.,
- informace o sportovních soutěžích – pozvánky i výsledky,
- zveřejňování výsledků regionálních průzkumů veřejného mínění.

4. Tisk regionální

- obdoba rozhlasového vysílání v regionu.

5. Názorná propagace (např. *projekt „Bezpečné cestování“* – letáky v metru, městské dopravě, dálkových autobusových linkách)

- plakáty, letáky, vývěsky na budovách obecních zastupitelstev, ve veřejně přístupných budovách (banky, pošty - tam, kde občané obvykle čekají),
- kalendáře.

6. Výstavy a akce popularizující požární ochranu a hasiče (např. *největší veletrh požární a bezpečnostní techniky a služeb PYROS* konaný každé dva roky v Brně)

- fotografie s tematikou požární ochrany,
- historická technika,
- v rámci regionálních výstav např. podnikatelů, stavebních výrobků apod.,
- vývěska (nástěnka) na frekventovaném místě.

7. Poradenská a konzultační činnost

8. Výchovné programy pro děti, mládež a dospělé (např. *Hasík CZ*)

- názorná tabla (modely) s požárně bezpečnostním zařízením a prostředky požární ochrany,

- instruktáže, jak se evakuovat z dopravních prostředků, obchodních domů, sportovních areálů, kulturních prostorů apod., s využitím např. audionahrávek (zvuky, signály apod.),
- spolupráce s psychologem – chování v krizových situacích, co znamená znát prevenci apod.,
- námětová cvičení s hasiči,
- nácviky chování v krizových situacích,
- návštěvy nebezpečných podniků v okolí školy (seznámení se s havarijními plány),
- návštěvy veřejných budov – obchodních domů, sportovních areálů, kulturních prostor s ukázkou jejich požárního zabezpečení.

9. Celoživotní vzdělávání v oblasti požární ochrany

- odborná způsobilost,
- výchova a výuka „aktivistů“ (instruktorů) pro výchovu dětí v oblasti požární ochrany,
- nácviky evakuace v objektech.

10. Propagační materiály

- pexeso, omalovánky, puzzle,
- figurky, loutky, maňásci,
- papírové modely – skládanky,
- obrázkové letáčky (kartičky), které se mohou skládat do kolekcí,
- samolepky,
- fotografie z výuky na hasičské stanici, ze soutěže apod.

• Zaměření dlouhodobé

1. Regionální průzkumy veřejného mínění

- stavu zabezpečení ochrany obyvatel před požáry,
- výkonu prací prováděných hasiči,

- kontrolní činnosti.

2. Podpora preventivních činností od jednotlivých FO, které mohou oslovit veřejnost

- politici,
- herci, zpěváci apod.,
- uznávané osobnosti vědecké obce,
- významní podnikatelé,
- sportovci,
- výrobci požárně bezpečnostních zařízení a věcných prostředků požární ochrany

3. Krajské videotéky (např. *DVD – Chování obyvatelstva při krizových situacích, Výchova dětí v oblasti požární ochrany I. a II. díl, Oheň nebo VHS – Prostředky individuální ochrany, ukrytí obyvatelstva, evakuace*)

Obec

- 1. Metodická pomoc při zajišťování požární ochrany poskytovaná osobami pověřenými obcí pro FO nebo PO (obdoba dřívějších „preventivních požárních kontrol“ prováděných preventisty obcí)**
 - zveřejňování nabídky v místním rozhlasu, na úřední desce apod.
- 2. Dny otevřených dveří na požárních zbrojnicích**
- 3. Názorná propagace na úředních deskách obce**
- 4. Propagace hasičů při akcích pořádaných obcí**
- 5. Spolupráce s HZS ČR při zajišťování PVČ**
 - den otevřených dveří na HZS kraje,
 - organizované návštěvy dětí a mládeže v rámci vyučování na požárních stanicích,

- soutěže (např. v požárním sportu, výtvarné apod.),
- názorná propagace,
- výstavy a akce popularizující požární ochranu a hasiče,
- poradenská a konzultační činnost,
- celoživotní vzdělávání v oblasti požární ochrany,
- propagační materiály s tematikou požární ochrany,
- regionální průzkumy veřejného mínění,
- podpora preventivní činnosti od jednotlivých FO, které mohou oslovit veřejnost.

6. Spolupráce s občanskými sdruženími, veřejně prospěšnými organizacemi a jinými orgány a organizacemi působícími na úseku požární ochrany

Občanská sdružení, veřejně prospěšné organizace a jiné orgány a organizace působící na úseku požární ochrany

1. Spolupráce s Ministerstvem vnitra – GŘ HZS ČR při zajišťování PVČ v oblastech

- vytváření celostátních videoték,
- vytváření celostátní evidence informací v oblasti požární ochrany,
- celostátní průzkumy veřejného mínění,
- programy s požární tematikou uskutečňované v rámci mezinárodní spolupráce.

2. Spolupráce s HZS krajů při zajišťování PVČ v oblastech

- den otevřených dveří na HZS krajů,
- organizované návštěvy dětí a mládeže v rámci vyučování na požárních stanicích ,
- soutěže (např. v požárním sportu, výtvarné apod.),
- názorná propagace,
- výstavy a akce popularizující požární ochranu a hasiče,
- poradenská a konzultační činnost,
- výchovné programy pro děti, mládež a dospělé,

- celoživotní vzdělávání v oblasti požární ochrany,
- propagační materiály s tematikou požární ochrany,
- regionální průzkumy veřejného mínění,
- podpora preventivní činnosti od jednotlivých FO, které mohou oslovit veřejnost,
- krajské videotéky.

3. Spolupráce s orgány obce při zajišťování PVČ

Příloha 9. 4

Formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku MU

HZS kraje

1. **Spolupráce s odborem školství krajského úřadu, pobočkou Národního institutu pro další vzdělávání učitelů** (bývalá krajská pedagogická centra) při přípravě učitelů na výuku tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí ve školách.
2. **Odborně – metodická pomoc** základním a středním školám
 - pomoc při přípravě praktického cvičení,
 - besedy na školách,
 - ukázky z činnosti jednotek požární ochrany i ukázky činnosti složek IZS,
 - exkurze škol na stanicích KZS krajů.
3. **Internet** – zveřejňování aktuálních informací, legislativy a vydaných příruček, např.:
 - bezpečnostní internetový portál HZS ČR – Záchranný kruh slouží k informovanosti obyvatelstva, ke komunikaci a přípravě na běžná nebezpečí i MU i ke vzdělávání ve školách www.zachrannykruh.cz,
 - stránky HZS ČR www.hzscr.cz,
 - dlouholeté zkušenosti v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva zúročuje Hasík CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva, dostupný na www.hasik.cz,
 - oficiální informační server Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska www.dh.cz,
 - stránky iniciativy Centrum pro bezpečný stát www.ochranaobyvatel.cz,
 - Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství www.spbi.cz,
 - svoje internetové stránky mají právě i HZS krajů, např. www.hzscb.cz, www.hasici-vysocina.cz.

4. Regionální televizní a rozhlasové vysílání

- relace a informace na základě smluv,
- vysílání instruktážních filmů, např. „*Šťěstí přeje připraveným*“, které připravilo videostudio Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč v roce 2007.

5. Regionální tisk

6. Dny otevřených dveří

7. Soutěže

8. Plakáty, letáky, vývěsky pro budovy obecních zastupitelstev, veřejně přístupné budovy (banky, pošty, nádraží apod.)

9. Instruktážní zaměstnání pro starosty obcí, PO a podnikající FO

10. Poradenská a konzultační činnost

11. Výchovné programy pro děti, mládež a dospělé

12. Příprava a výuka aktivistů (instruktorů) pro výchovu dětí v oblasti ochrany obyvatelstva. Vzdělávání lektorů pro přípravu obyvatelstva v obcích.

13. Pořádání přednášek, besed a instruktáží o charakteru možného ohrožení obyvatelstva a k připravovaným opatřením ochrany života, zdraví a majetků občanů

Obec, obecní úřad

- 1. Porady nebo semináře** s PO a podnikajícími FO na teritoriu obce s cílem seznámit se s možným ohrožením obyvatel obce a s připravovanými záchrannými a likvidačními pracemi
- 2. Přednášky, besedy, instruktáže** pro obyvatelstvo
- 3. Využívání informačních a poradenských středisek obcí** k informování obyvatel o možnostech vzniku mimořádných událostí, o připravovaných záchranných a likvidačních pracích a chování obyvatel při jejich vzniku
 - místní rozhlasové vysílání a vysílání místní kabelové televize, vysílání pořadů s tematikou ochrany obyvatelstva.

Příloha 9. 5

Obecné zásady při evakuaci, zásady pro opuštění bytu nebo rodinného domu v případě evakuace a obsah evakuačního zavazadla

Obecné zásady při evakuaci

- RESPEKTUJTE a snažte se získávat informace z oficiálních zdrojů (rozhlas, televize, pokyny zaměstnavatele apod.),
- NEROZŠÍŘUJTE poplašné a neověřené zprávy,
- VARUJTE ostatní ohrožené osoby ve svém nejbližším okolí, nezapomeňte na neslyšící osoby,
- NETELEFONUJTE zbytečně – telefonní síť je v situacích ohrožení přetížena
- NEPODCEŇUJTE vzniklou situaci,
- POMÁHEJTE sousedům, zejména starým, nemocným a nemohoucím lidem,
- UVĚDOMTE SI, že největší hodnotu má lidský život a zdraví a až potom záchrana majetku,
- UPOSLECHNĚTE pokynů pracovníků záchranných složek.

Zásady pro opuštění bytu nebo rodinného domu v případě evakuace

- uhaste otevřený oheň v topidlech,
- vypněte elektrické spotřebiče (mimo ledniček a mrazniček),
- uzavřete přívod vody a plynu,
- ověřte, zda i sousedé vědí, že mají opustit byt,
- dětem vložte do kapsy oděvu cedulku se jménem a adresou,
- kočky a psy si vezměte s sebou,
- ostatní domácí zvířata, včetně exotických zvířat, ponechte doma a dobře je předzásobte vodou a potravou,
- vezměte si evakuační zavazadlo, uzamkněte byt a dostavte se na určené evakuační středisko.

Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo je osobní zavazadlo evakuované osoby. Doporučená váha zavazadla je 25 kg (u dětí 10 kg), při evakuaci vlastním dopravním prostředkem není váha zavazadla omezena.

Obsah evakuačního zavazadla:

- osobní doklady, psací potřeby,
- léky a zdravotní pomůcky,
- cennosti,
- sezónní oblečení,
- prostředky osobní hygieny,
- spací pytel (přikrývka), karimatka, nafukovací lehátko,
- jídelní nádobí, potřeby na šití, kapesní nůž, otvírač na konzervy,
- základní (trvanlivé) potraviny na 2 – 3 dny (nejlépe v konzervách, dobře zabalený chleba), včetně nápojů,
- kapesní svítilna, baterie, zapalovač, zápalky,
- přenosný radiopřijímač, společenská hra, kniha,
- pro případ evakuace osoby s jejím domácím zvířetem zdravotní průkaz zvířete.

Příloha 9. 6

Dotazník pro občany na území ORP Písek

1. Jste:
 žena muž
2. Patříte do věkové kategorie:
 18 – 29 let 30 - 39 let 40 - 49 let 50 - 59 let 60 let a více
3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:
 základní
 výuční list
 středoškolské s maturitou
 vyšší odborné
 vysokoškolské
4. Pocházíte z obce, která má:
 do 499 obyvatel
 500 - 999 obyvatel
 1000 - 1999 obyvatel
 2000 - 4999 obyvatel
 5000 a více obyvatel
5. Vaše povolání.....
6. **Co je to mimořádná událost?**
 - a) škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací
 - b) pojem pro speciální společné cvičení příslušníků hasičských záchranných sborů (dále jen „HZS) a Armády ČR
 - c) škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí
7. **Co je to integrovaný záchranný systém?**
 - a) organizace, která zajišťuje pomoc občanům při mimořádných událostech
 - b) koordinovaný postup složek integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech
 - c) poskytování první pomoci při mimořádných událostech

8. Jaké jsou základní složky integrovaného záchranného systému?

- a) Hasičský záchranný sbor ČR, Policie ČR, Armáda, Zdravotnická záchranná služba
- b) Hasičský záchranný sbor ČR, Policie ČR, horolezci, potápěči, Zdravotnická záchranná služba
- c) Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje, Policie ČR, Zdravotnická záchranná služba

9. Jaká jsou národní čísla tísňového volání?

- a) 155- ZZS, 150- HZS, 158- Policie ČR
- b) 158- HZS, 155- ZZS, 156- Policie ČR
- c) 158- HZS, 150- ZZS, 156- Policie ČR

10. Pro koho je určeno jednotné evropské číslo tísňového volání 112?

- a) pro cizí státní příslušníky
- b) pro občany zemí EU
- c) pro kohokoliv, tedy i občany ČR

11. Co musíte udělat v případě, že voláte na linku tísňového volání?

- a) nahlásit co se stalo, kde se to stalo, odkud voláte, své jméno a číslo občanského průkazu, poté vyčkáte na příjezd záchranářů
- b) nahlásit co se stalo, kde se to stalo, své jméno a číslo telefonu, ze kterého voláte, poté vyčkáte na zpětný telefonát k ověření pravdivosti Vaší zprávy
- c) nahlásit co se stalo, kde se to stalo, své jméno a číslo telefonu, ze kterého voláte, číslo občanského průkazu, pokud ho u sebe máte, poté můžete odejít

12. Jakým způsobem se v ČR provádí varování obyvatelstva v případě vzniku mimořádné události?

- a) varovným signálem s nekolísavým tónem sirény po dobu 60 sekund, který se několikrát opakuje
- b) podle typu mimořádné události kolísavým tónem sirény, po dobu 60 sekund
- c) varovným signálem „Všeobecná výstraha“ s kolísavým tónem sirény po dobu 140 sekund, který se zpravidla 3krát opakuje

13. Jaké zásady je třeba dodržovat, když zazní varovný signál sirény?

- a) rychle se přesunout do budovy a informovat se o příčině varování na lince tísňového volání,
- b) okamžitě opustit budovy a přemístit se do nejbližšího lesa či na jiné bezpečné místo a vyčkat příchodu záchranářů
- c) rychle se ukryt do budovy, zavřít okna a dveře, zapnout rádio či televizi k získání dalších informací

14. Co poskytují prostředky improvizované individuální ochrany?

- a) dlouhodobou ochranu při pobytu v kontaminovaném území
- b) ochranu k nezbytnému pobytu v kontaminovaném území
- c) improvizované prostředky neposkytují ochranu

15. Co chrání prostředky improvizované individuální ochrany?

- a) dýchací cesty, povrch těla a oblečení
- b) nos, ústa, vlasy
- c) dýchací cesty, oči a povrch těla

16. Prostředky improvizované individuální ochrany jsou:

- a) speciální ochranné prostředky, které si občané mohou koupit pro případ vlastní ochrany
- b) ochranné prostředky, které si každý občan v případě potřeby sám připraví z běžně dostupných věcí, které má k dispozici
- c) ochranné prostředky, které jsou za účelem ochrany obyvatelstva uloženy na školách, úřadech a u zaměstnavatele.

17. Pokud je při krizové situaci vládou nařízena evakuace, občané postiženého území evakuaci:

- a) musí provést
- b) nemusí provést
- c) provedou ji podle vlastního zvážení závažnosti mimořádné události

18. Co obsahuje evakuační zavazadlo?

- a) základní trvanlivé potraviny na 3 dny, toaletní a hygienické potřeby, náhradní prádlo a obuv, pokrývku či spací pytel, osobní doklady, peníze a cennosti, svítilnu a malé rádio, hračku pro děti a lísteček se jménem a adresou
- b) základní trvanlivé potraviny na 3 dny, toaletní a hygienické potřeby, nůžky, teploměr, roušku, obinadla, náplast, gázu, trojčípí šátek, škrtidlo a přípravek pro výplach očí
- c) základní trvanlivé potraviny na 3 dny, toaletní a hygienické potřeby, náhradní prádlo a obuv, pokrývku či spací pytel, osobní doklady, plně vybavení lékárníčky, peníze a cennosti, svítilnu a malé rádio, hračku pro děti a lísteček se jménem a adresou

19. Jaká opatření by měli provést zdravotně postižení občané, kteří nemohou sami provést opatření spojená s evakuací?

- a) vyžádat pomoc speciálních jednotek Armády ČR
- b) vyčkávat do té doby, než se o ně někdo postará
- c) vyvěsit z okna nebo umístit na vstupní dveře dostatečnou velkou látku bílé barvy nebo vyžádat pomoc na linkách tísňového volání

20. Jak jsou označena vozidla přepravující nebezpečné látky po silnici?

- a) oranžovými výstražnými tabulkami, ve kterých jsou uvedena čísla, tzv. kód nebezpečnosti a identifikační číslo látky
- b) reflexními bílými tabulkami s černým nápisem NL
- c) při přepravě nebezpečné látky zapínají vozidla výstražnou elektronickou sirénu

Příloha 9.7

Dotazník pro pracovníky HZS Jihočeského kraje požární stanice Písek

1. Jste směnový pracovník?
 ano ne

2. Jste denní pracovník?
 ano ne

3. Vaše služební zařazení je

4. **Jaké mohou být vyhlášeny v České republice krizové stavy?**
 - a) stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav
 - b) stav ohrožení, nouzový stav, mimořádný stav, válečný stav
 - c) stav nebezpečí, nouzový stav, válečný stav, stav napadení

5. **Kdo vyhláší krizové stavy?**
 - a) HZS kraje, vedoucí Ústředního krizového štábu, vláda ČR
 - b) hejtman kraje (v Praze primátor hl. města Prahy), vláda ČR, parlament ČR
 - c) starosta ORP, hejtman kraje, parlament ČR

6. **Kdo zajišťuje připravenost kraje na řešení krizových situací?**
 - a) HZS kraje
 - b) orgány kraje
 - c) hejtman kraje

7. **Kdo zpracovává krizový plán ORP?**
 - a) HZS kraje
 - b) starosta ORP
 - c) ředitel obecního úřadu

8. **Za stavu nebezpečí je hejtman oprávněn nařídit:**
 - a) povinnosti HZS, Policie, ZZS
 - b) zřízení bezpečnostní rady ORP
 - c) pracovní povinnost, pracovní výpomoc nebo poskytnutí věcného prostředku

9. Kdy se provádí zkouška sirén a jaký je její tón?

- a) zpravidla každou první středu v měsíci, jedná se o nepřerušovaný tón sirény trvající 140 vteřin
- b) v případě, že je třeba informovat obyvatelstvo o hrozící mimořádné události, jedná se o nepřerušovaný tón sirény trvající 140 vteřin
- c) každou první středu v měsíci, jedná se o kolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin, který je vyhlášován třikrát za sebou

10. Vedle toxického účinku na lidský organismus může při chemických haváriích s únikem chlóru dojít k značným škodám rovněž v důsledku další jeho významné vlastnosti, kterým je jeho:

- a) chemická reaktivnost
- b) mimořádná hořlavost
- c) mimořádný zápach

11. Evakuace je včasné a rychlé přemístění lidí z ohrožené oblasti. Pro případ radiální havárie v jaderné elektrárně se evakuace plánuje:

- a) z obcí nacházejících se ve vzdálenosti nejvýše deset kilometrů od elektrárny
- b) z obcí ležících ve vzdálenosti větší než deset kilometrů ve směru větru od elektrárny
- c) ze všech měst ČR majících více než 10 000 obyvatel

12. Kdo je vedoucím Ústředního krizového štábu při vyhlášení válečného stavu?

- a) ministr obrany
- b) předseda vlády
- c) ministr vnitra

13. Pro jaké objekty se zpracovává vnější havarijní plán dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií?

- a) pro objekty zařazené krajským úřadem do skupiny „A“ dle zákona o prevenci závažných havárií a byla pro ně stanovena zóna havarijního plánování
- b) pro objekty zařazené krajským úřadem do skupiny „B“ dle zákona o prevenci závažných havárií a byla pro ně stanovena zóna havarijního plánování
- c) pro objekty zařazené HZS kraje do skupiny „B“ dle zákona o prevenci závažných havárií

Příloha 9. 8

Dotazník pro pracovníky Městského úřadu ve městě Písku

1. Jste:

žena muž

2. Vaše funkční zařazení

3. Řešená oblast (př. Odbor sociálních věcí, dopravy...)

4. **Jaké mohou být vyhlášeny v České republice krizové stavy?**

d) stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav

e) stav nebezpečí, nouzový stav, mimořádný stav, válečný stav

f) stav nebezpečí, nouzový stav, válečný stav, stav napadení

5. **Kdo vyhláší a na jak dlouhou dobu stav nebezpečí?**

a) starosta ORP na dobu nezbytně nutnou, nejvýše však 15 dnů

b) hejtman kraje na dobu nezbytně nutnou, nejvýše však 30 dnů

c) hejtman kraje na neomezenou dobu, není – li možné odvrátit nebezpečí běžnou činností správních úřadů a složek IZS

6. **Co je to bezpečnostní rada ORP?**

a) poradní orgán starosty ORP, který jej používá pro řešení krizové situace

b) poradní orgán zřizovatele (starosty ORP) pro přípravu na krizové situace

c) stálý pracovní orgán starosty ORP pro přípravu na krizové situace

7. **Bezpečnostní rada ORP projednává a posuzuje:**

a) přehled možných zdrojů rizik, provádí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace

b) podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu ORP

c) vnější havarijní plán, pokud je schvalován starostou ORP

8. **Kdo zajišťuje připravenost správního obvodu ORP na řešení krizových situací?**

g) HZS kraje

h) orgány obce

i) starosta ORP

9. **Kdo odpovídá za realizaci opatření ochrany obyvatelstva na území obce?**

j) bezpečnostní rada obce

k) starosta obce

l) HZS kraje

10. Jaký je rozdíl mezi varováním a vyrozuměním?

- a) varování je včasné upozornění obyvatelstva na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost, vyrozumění je včasné předávání informací o hrozící nebo nastalé mimořádné události a krizové situaci určeným orgánům státní správy, samosprávy, právníkům a fyzickým osobám
- b) varování je včasné upozornění obyvatelstva na hrozící nebezpečí nebo nastalou mimořádnou událost, vyrozumění je předání rozkazu záchranným jednotkám HZS k provedení záchranných a likvidačních prací
- c) varování je včasné upozornění obyvatelstva na nebezpečí, které hrozí na daném území, vyrozumění je předání rozkazu základním složkám IZS

11. Kdo zpracovává krizový plán ORP?

- m) HZS kraje
- n) starosta ORP
- o) ředitel obecního úřadu

12. Kdo schvaluje krizový plán ORP?

- a) HZS kraje
- b) starosta ORP po projednání v bezpečnostní radě ORP
- c) starosta ORP po projednání v krizovém štábu ORP

13. Kdo tvoří krizový štáb ORP?

- a) odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události, jmenováni starostou ORP
- b) starosta ORP a pracovníci obecního úřadu ORP
- c) členové bezpečnostní rady ORP a členové stálé pracovní skupiny krizového štábu ORP

Příloha 9. 9

Dotazník pro ORP v Jihočeském kraji

Jaké jsou vaše zkušenosti s realizací preventivně výchovné činnosti a seznamováním obyvatel na území ORP ústředními orgány, hasičským záchranným sborem kraje, krajem a obcí?

1. Ústředními orgány:

- a) 100- 80 %
- b) 80- 60 %
- c) 60- 40 %
- d) 40- 20 %
- e) 20- 0 %

2. Hasičským záchranným sborem kraje:

- a) 100- 80 %
- b) 80- 60 %
- c) 60- 40 %
- d) 40- 20 %
- e) 20- 0 %

3. Krajem:

- a) 100- 80 %
- b) 80- 60 %
- c) 60- 40 %
- d) 40- 20 %
- e) 20- 0 %

4. Obcí:

- a) 100- 80 %
- b) 80- 60 %
- c) 60- 40 %
- d) 40- 20 %
- e) 20- 0 %